

Дејан Мицковиќ
Ангел Ристов

ГРАЃАНСКО ПРИМЕНЕТО ПРАВО
(НАСЛЕДНО ПРАВО)

блесок
едиција индра

Copyright © Културна установа „Блесок“ и авторите, 2011.
Сите права се задржани.

Ниеден дел од оваа публикација не смее да биде репродуциран
на кој било начин без претходна писмена согласност на издавачот.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

ПРОФ. Д-Р ЛЬИЈАНА СПИРОВИЌ ТРПЕНОВСКА

ПРОФ. Д-Р АРСЕН ЈАНЕВСКИ

ЗА ИЗДАВАЧОТ: ИГОР ИСАКОВСКИ

КОРИЦА И ПОДГОТОВКА ЗА ПЕЧАТ: BLESOKDTP

ПЕЧАТ: МАРИНГ, СКОПЈЕ

ТИРАЖ: 500

CIP – Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“, Скопје

МИЦКОВИЌ, Дејан

Граѓанско применето право (наследно право) / Дејан Мицковиќ, Ангел Ристов.
- Скопје : Блесок, 2011. - 200 стр. ; 23 см. - (Едиција Индра ; кн. 8)

ISBN 978-9989-59-352-9

COBISS.MK-ID

д-р Дејан Мицковиќ
д-р Ангел Ристов

**ГРАЃАНСКО ПРИМЕНЕТО ПРАВО
(НАСЛЕДНО ПРАВО)**

КУЛТУРНА УСТАНОВА БЛЕСОК
СКОПЈЕ, 2011

Содржина

ПРЕДГОВОР

I. ОСНОВНИ УСЛОВИ ЗА НАСТАНУВАЊЕ НА НАСЛЕДНО-ПРАВЕН ОДНОС

A. Настапување на смрт на едно физичко лице

1. Физичка смрт
2. Претпоставена смрт

Б. Оставина

1. Ствари
2. Права
  - а. Стварни права
  - б. Облигациони права
  - в. Наследни права (наследничка трансмисија)

г. Права од интелектуална сопственост

2. Обврски

3. Права кои не влегуваат во рамките на оставината

- а. Издвојување на заедничкиот имот на брачниот/вонбрачниот другар
- б. Издвојување на предметите од домаќинството
- в. Издвојување на имотот на лицата што стопанисувале со оставителот

В. Наследници

1. Физички лица
  - а. Способност за наследување
  - б. Достојност за наследување

2. Правни лица

Г. Правен основ

1. Тестамент
2. Закон

II. ЗАКОНСКО НАСЛЕДУВАЊЕ

A. Фактори од клучно значење за определување на кругот на законските наследници

Б. Правила врз основа на кои е заснован парентеларно-линеарниот систем на

наследување

В. Наследни редови

III. НУЖНО НАСЛЕДУВАЊЕ

1. Нужни наследници и големина на нужниот дел
2. Повреда и обезбедување на нужниот дел
3. Исклучување од наследство и лишување од нужниот дел во корист на потомците

IV. ТЕСТАМЕНТАЛНО НАСЛЕДУВАЊЕ

А. Поим и карактеристики на тестаментот

Б. Услови за полноважност на тестаментот

В. Видови на тестаменти

1. Своерачен тестамент
2. Судски тестамент
3. Дипломатско-конзуларен тестамент
4. Меѓународен тестамент
5. Војнички тестамент
6. Устен тестамент

Г. Содржина на тестаментот

1. Определување на наследници

2. Легат

Д. Отповикување на тестаментот

Ѓ. Ништовност на тестаментот

V. НАСЛЕДНОПРАВНИ ДОГОВОРИ

А. Договор за распределба на имот за време на живот

Б. Договор за доживотна издршка

ПРЕДГОВОР

Книгата „Граѓанско применето право (Наследно право)“ е наменета пред сè за студентите на Мастер студиите по Граѓанско право. Основната цел на оваа книга е студентите да се запознаат со примената на нормите од наследното право во праксата. Структурата и содржината на книгата се конципирани така за да се реализира предвидената цел. Имено, покрај објаснувањето на основните институти од сферата на наследувањето, во книгата се дадени и голем број на судски одлуки што ќе им овозможи на студентите детално да се запознаат со практичната примена на нормите од наследното право. Покрај ова, дадени се и коментари на позначајните судски одлуки. Во книгата се содржани и голем број на примери на обрасци на поднесоци поврзани со наследувањето, решенија, заклучоци, тужби, приговори, тестаменти, договори за отстапување на имот за време на живот и доживотна издршка и други документи што надлежните органи ги издаваат пред и во текот на оставинската постапка.

Имајќи ја предвид ваквата содржина, се надеваме дека оваа книга ќе биде корисна и за правниците кои што секојдневно практично се занимаваат со прашања и теми од сферата на наследувањето, а пред сè нотарите, судиите, извршителите и адвокатите. Оваа книга може да биде и корисна за сите граѓани на Република Македонија кои што имаат интерес и потреба од добивање на информации и сознанија за практичната примена и остварувањето на наследните права.

Скопје, април 2011

Од авторите

I. ОСНОВНИ УСЛОВИ ЗА НАСТАНУВАЊЕ НА НАСЛЕДНОПРАВЕН ОДНОС

За да дојде до настанување на еден наследноправен однос, неопходно е да бидат исполнети четири основни услови: 1) настапување на смрт на едно физичко лице – оставител; 2) да постои имот, односно оставина на оставителот; 3) да постојат наследници и 4) да постои правен основ за наследување. И покрај тоа што сите наведени услови се од значење за настанување на наследноправниот однос, сепак најсуштествен од нив е постоењето на оставина. Причина за ова е фактот што доколку оставителот во моментот на својата смрт не оставил имот, кој што може да биде пренесен на неговите наследници, не може да настане наследноправен однос и да има наследување. Судот покренува постапка за расправање на оставината по службена должност, веднаш штом ќе дознае за смртта на едно лице или за прогласувањето на едно исчезнато лице за умрено. Ако од податоците од смртовницата се гледа дека умрениот не оставил имот, оставинскиот суд ќе одлучи да не се води постапка за расправање на оставината (чл. 165 ст. 1 ЗВП). Судот ќе одлучи да не се води постапка за расправање на оставината и кога умрениот оставил само движен имот, а ниту едно од лицата повикани на наследство не бара да се спроведе расправа (чл. 165 ст. 2 ЗВП).

1. Оглас кога за оставинската постапка е надлежен странски орган

О Г Л А С

Основниот суд од _____, на чие подрачје почина лицето _____ државјанин на Р. Бугарија, ги повикува сите во земјата кои имаат побарувања во однос на оставината на покојниот – доверители или наследници, во дадениот рок од _____ месеци од денот на објавување на овој оглас во „Службен весник на РМ“, да ги

пријават своите побарувања, а во спротивно подвижните ствари од оставината ќе се предадат на надлежниот орган на странската држава или лице кое тој орган ќе го овласти да го прими имотот.

Основен суд _____ година.

Судија

Доставено до:

Огласна табла

„Службен весник на РМ“

Генералниот конзул на Р. Бугарија во РМ

А. НАСТАПУВАЊЕ НА СМРТ НА ЕДНО ФИЗИЧКО ЛИЦЕ

Првиот неопходен услов за настанување на наследноправниот однос е настапување на смртта на едно физичко лице (*viventis non datur hereditatis* – живите не се наследуваат). Од ова се гледа дека правните лица не можат да се јават како оставител. Нивниот престанок подлежи на посебни прописи од областа на трговското право и правото на друштвата.

Смртта претставува правен факт – настан, кој доведува до престанок на правниот субјективитет на едно физичко лице и до гаснење на неговите лични субјективни права (*intuitu personae*). Во моментот на смртта се отвора наследството на оставителот (*delatio hereditatis*) и неговите имотни субјективни права се пренесуваат на неговите наследници. Освен докажаната смрт, истите правни последици во наследното право ги предизвикува и институтот прогласување на исчезнато лице за умрено.

Утврдувањето на точниот моментот на настапувањето на смртта на оставителот е од големо значење за наследното право поради тоа што е поврзано со настанување на повеќе наследноправни последици. Како *прво*, во моментот на смртта доаѓа до отворање на наследството и преминување на оставината на наследниците по сила на закон. *Второ*, според времето на моментот на смртта на оставителот се определува материјалното право кое ќе се применува на наследноправните односи. На пример, ако оставителот починал во 1995 година, пред стапување во сила на Законот за

I. Основни услови за настанување на наследноправен однос

наследување од 1996 година, тогаш ќе се применуваат одредбите од Законот за наследувањето од 1973 година. Во спротивно, ако починал по донесувањето на Законот за наследување од 1996 година ќе се применуваат одредбите од овој закон. Во моментот на смртта се определува и месната надлежност на судот според последното место на живеење на оставителот. *Второ*, во тој момент се утврдуваат тестаменталните и законските наследници, како и способноста и достоинста на овие лица да се јават како наследници на оставителот. *Трето*, во тој момент се определува составот, содржината и вредноста на оставината. *Четврто*, од моментот на смртта почнуваат да течат законските рокови за застареност на правата поврзани со наследувањето. Како *петто*, од моментот на смртта на оставителот, во случај на повреда на нужниот дел, се враќаат подароците направени 90 дена пред неговата смрт.

Судска пракса

Ако оставината е распределена со правосилна одлука пред објавувањето на законот за наследување, за прашањето на полноважност на дополнително пронајдениот тестамент важат правните правила кои се применувале пред стапувањето во сила на законот за наследување, а не прописите на овој закон.

(Одлука на Врховниот суд на Хрватска, Гж. 83/56 од 31.I.1956 година).

2. Приговор од тужениот за застареност на барањето за наследство

До Основен суд _____
Тужител: _____
Тужен: _____
Предмет: Приговор за застареност
Вредност _____

ПРИГОВОР

Во оставинската постапка О. бр. _____ на Основниот суд

Граѓанско применето право (наследно право)

во _____ тужениот _____ синот на оставителот беше прогласен за единствен наследник на покојниот _____ бивш од _____ пред точно 20 години.

Доказ: Решение О. бр. _____ од _____ година

Тужителката е сестра на тужениот, која на ден _____ година, пред 23 години избега од дома бегалка и од тогаш па до денес од неа немавме никакви вести. Мојот татко, покојниот _____ од жал за неа, неговата љубимица која не го послуша дека тогашното момче не е за неа, бидејќи е пијаница, растурикуќа, голем мераклија на вино, ракија и на жени со кого таа тајно се омажила, се разболе и умре за кратко време по нејзиното бегане. Бидејќи немавме никакви вести од неа, но и поради фактот дека таа беше виновна за смртта на мојот татко кој беше многу добар човек кој само премногу ја сакаше својата ќерка, не ја пријавив како наследник во оставинската постапка.

Согласно законските прописи, правото на наследство на тужителката е апсолутно застарено во таа насока го поднесувам мојот приговор до судот и му предлагам по одржувањето на главната расправа да ја донесе следнава

ПРЕСУДА

СЕ УСВОЈУВА тужбеното барање.

СЕ УТВРДУВА дека барањето на тужителката _____ спрема наследството на својот покоен татко _____ бивш од _____, кое се состои од:

е застарено поради протек од 20 години.

СЕ ЗАДОЛЖУВА тужителката да му ги плати трошоците на спорот на тужениот според Адвокатскиот Трошковник во рок од 15 дена од примот на пресудата.

Трошковник
1. За состав _____
2. Судска такса _____
Вкупно _____

Тужител

I. Основни услови за настанување на наследноправен однос

1. Доказана смрт

Фактот дека смртта на едно физичко лице настапила се докажува со извод од матичната книга на умрените кој има доказна сила на јавна исправа. Во него, покрај другото, матичарот задолжително го запишува часот, денот, месецот, годината и местото на настапување на смртта на умреното лице. Смртта на оставителот, најчесто, ја пријавуваат неговите блиски роднини кои се должни да поднесат пријава до матичниот орган. Доколку смртта на оставителот настапила во некоја здравствена установа, тогаш, покрај пријавата, мора да се поднесе и потврда за смртта која се издава од страна на здравствената организација. Во спротивно, ако смртта настапила на друго место, тогаш таа се потврдува со изјава на двајца сведоци. Со оглед на наведеното, матичарот не смее да ја запише смртта на оставителот во матичната книга на умрените доколку нема потврда од здравствена организација или изјава на двајца сведоци.

3. Изјава за смртта на оставителот

ИЗЈАВА

за смртта на лицето _____

Од _____ со живеалиште на ул. _____
и од _____
со живеалиште на ул. _____.

Изјавуваме под материјална, морална и кривична одговорност дека на ден _____ во _____ часот, по неколку часа забрзан марш, барајќи дивеч за отстрел во месноста викана „Црвени брегови“ бевме сведоци на ненадејната смрт на ловџијата _____ кој и покрај нашите обиди со вештачко дишење да го реанимираме почина. По овој немил настан умреното лице го однесовме во неговата куќа и ги известивме неговите најблиски роднини.

Датум

_____

Сведоци

_____

4. Потврда за смртта од здравствена организација

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
ДРЖАВЕН ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКА

ПОТВРДА ЗА СМРТ И ЛЕКАРСКИ ИЗВЕШТАЈ ЗА ПРИЧИНАТА ЗА СМРТ

Податоците што се прибираат со овој извештај претставуваат лични податоци.
Заштитени согласно Законот за државната статистика

Член 28 од Законот за државна статистика
("Службен весник на Република Македонија"
бр. 54/97 и 21/07) и Програмата за статистички
истражувања 2008-2012, бр. 19-31/1 ("Службен
весник на Република Македонија" бр. 11/08)

Форм бр. _____

назив на институцијата што ја издава потврдата _____

1. ИМЕ И ПРЕЗИМЕ НА УМРЕНОТО _____

2. ПОЛ Машко Женско

3. ДАТА НА СМРТТА _____ ВО _____ (0 - 24 час)
дети, месеци и години

4. НАСЕЛЕНО МЕСТО НА СМРТТА _____ ОПШТИНА _____

Улица _____ Куќен бр. _____

5. ДАТА НА РАѓАЊЕ И ЕМИГ _____
Час за раѓање до 1 месец (0-30) _____
(Ако се работи за умрени дојчене, до 1
година старост, да се наведе ЕМИГ на
дети, месеци, години) _____
останати в цифри од ЕМИГ _____
останати в цифри од ЕМИГ _____

6. НАСЕЛЕНО МЕСТО НА РАѓАЊЕ _____ ОПШТИНА _____

ДРЖАВА _____

7. МЕСТО НА ЖИВЕЊЕ (според официјалната адреса на живеење)
Улица _____ Куќен бр. _____
НАСЕЛЕНО МЕСТО _____ ОПШТИНА _____ ДРЖАВА _____

8. БРАЧНА СОСТОЈБА (законска)
 неженет/неженета женет/женета
 удовец/удовица разведен/разведена

9. ДРЖАВЛАНСТВО _____

10. ПРИПАДНОСТ КОН ЕТНИЧКА ЗАЕДНИЦА _____

11. ИМЕ НА РОДИТЕЛИТЕ
Татко _____ Мајка _____

12. ЗАНИМАЊЕ _____

БЕЛЕШКА ЗА МАТИЧАРОТ: Овој списиќ е вклучен во Македонијата книга на умрението која
се води за место _____ НА _____ ОПШТИНА _____
под тековен број _____ ДАТУМ НА ЗАПЛУВУВАЊЕ _____
(М.П.) _____ ПОТПИС НА МАТИЧАРОТ _____

13. СМРТТА Е: природна насилна несреќен случај самоубиство убиство
(да се означат видот на неволната смрт)

14. ДАЛИ УМРЕНОТО ЛИЦЕ БИЛО ЛЕКУВАНО ОД БОЛЕСТА ОД КОЈА УМРЕЛО
 Да Не
само за лекувањите да се наведе
а) Дата на последниот преглед _____ б) Број на здравствено картичка _____ в) Назив на здравствена установа _____

15. МЕСТО НА СМРТТА (да се означат еден од додеците модулети)
 Во здравствена организација (болница, санаториум, амбуланта и сл.)
 Во стан (за живеење, колективно живеење и сл.)
 Во друго место (работни простори, поле, улица, улица и сл.)

16. СМРТТА ЈА УТВРДИЛ: лекар или друго здравствено лице друго лице
Презиме и име на лицето што ја утврдило смртта _____ Потпис _____

17. ПРИЧИНА ЗА СМРТ
I. а) Болест или состојба која непосредно довела до смрт _____
б) Претходни причини _____
в) Морбидни состојби (ако постојат, кон ја предизвикале горната причина
ставајќи ја основната причина последна) _____
г) ОСНОВНА ПРИЧИНА ЗА СМРТ _____
НАДВОРЕШНА причина за смрт _____

II. Други значајни состојби што можеле да влијаат да дојде до смрт,
но не се во врска со болеста или состојбата која предизвикала смрт _____

18. ПОДАТОЦИ ДАДЕНИ ОД ОБДУКЦИОНЕН НАОД _____
(Име и презиме на лекарот што ја дал причината за смрт)
но не се во врска со болеста до смртта _____
Потпис на лекарот _____ (М.П.) _____

I. Основни услови за настанување на наследноправен однос

5. Смртовница

Составена во _____ на ден _____ година бр. _____

1.	Презиме, татково име и име	
2.	Ден, месец и година, а по можност и часот на смртта, место каде умрел, место и стан каде редовно живеел, како и сè друго што би можело да биде од важност за надлежниот оставински суд	
3.	Име, живеалиште и адреса на брачниот другар, а ако не е жив, кога и каде умрел, односно име и презиме на најблиските наследници	
4.	Име, возраст, занимање, живеалиште и стан на брачни и вонбрачни, посвоени, полнолетни и малолетни деца на умрениот со назначување, по можност, на денот на нивното раѓање, како и тоа дали се чека уште некое дете	
5.	Име и живеалиште на старателот на децата од оставителот кои што се неспособни за работа, ако ги има	
6.	Фамилијарно и родено име, возраст, занимање, живеалиште и стан на оние роднини кои што според законот или врз основа на тестамент се повикани на наследството	
7.	Дали во оставината има освен движен имот уште и недвижен имот или хартии од вредност	

Граѓанско применето право (наследно право)

8.	Дали има познати долгови кои можат да ја преминат вредноста на оставениот имот, колку изнесуваат трошоците за болеста и за погребувањето и други долгови кои треба пред сее да бидат измирени и кој ги измирил	
9.	Дали умрениот оставил тестамент или некое друго располагање за случај на смрт: ако умрениот оставил усна изјава на последна желба, презиме и име, живеалиште и адреса на станот на сведоците од таа последна желба	
10.	Дали и кога на умрениот бил поставен старател и кој старателски орган го поставил на таа должност	
11.	Дали умрениот ракувал со пари на јавно надлештво или на јавна установа, дали примал плата, пензија или други примања и од кога?	
12.	Дали во оставината се наоѓаат предмети кои што судот треба по важечките прописи да ги предаде на други државни органи или на која јавна установа	

Податоците во смртовницата се земени по изјава на _____ од град _____.

Смртовницата ја составил

_____
МАТИЧАР
 _____

I. Основни услови за настанување на наследноправен однос

2. Претпоставена смрт

Во наследното право, освен докажаната смрт, до настанување на наследноправен однос доведува и институтот прогласување на исчезнато лице за умрено. Овој институт се базира на законската претпоставка за смртта на едно лице. Притоа законот како ден на смртта го зема денот за кој може да се верува дека исчезнатото лице умрело, односно денот што исчезнатото лице веројатно не го преживеало. Ако во решението за прогласување на исчезнато лице за умрено не може да биде утврден денот на смртта, тогаш за ден на отворање на наследството ќе се смета денот кога решението станало правосилно.

6. Предлог за прогласување на исчезнато лице за умрено

До Основен суд Неготино

Предмет: Прогласување на
исчезнато лице за умрено

Предлагач: Велика Мојсова од Неготино, со живеалиште на ул. Антигона бр. 5, бр. на л.к. 34551 и ЕМБГ 2312950477009

ПРЕДЛОГ

Мојот брачен другар Блажо Мојсов од Неготино со живеалиште на ул. Антигона бр. 5, бр. на л.к. 24651 и ЕМБГ 2301939455209, пензионер, на ден 16.06.2004 замина на риболов со својот гумен чамец на Тиквешкото езеро. Истиот ден настана големо невреме кое го зафати и Тиквешкото езеро, по што утредента на брегот од езерото кај делот на селото Брушани беше пронајден гумениот чамец. По долготрајното пребарување на околината како и на езерото од страна на полициските специјални нуркачки екипи не се успеа да се пронајде неговото тело, ниту пак било каква друга трага. До денес немам добиено никакви вести за него дали е жив или пак мртов.

Граѓанско применето право (наследно право)

Со оглед дека се исполнети претпоставките за прогласување на исчезнато лице за умрено согласно Законот за вонпарнична постапка, како и со цел да го регулирам својот брачен статус и имотните односи, му предлагам на судот:

1. Да прибави службено известување од Пол. станица Кавадарци за водената истрага;
2. Да ги сослуша сведоците Перо Трајков и Миле Атанасов (рибари) кои последен пат го виделе крај езерото пред денот на немилиот настан;

Потоа врз основа на изведените докази му предлагам на судот согласно одредбите на ЗВП, да го донесе следново

Р Е Ш Е Н И Е

Се прогласува за умрено исчезнатото лице Блажо Мојсов од Неготино, родено на ден 23.01.1939 година, со живеалиште на ул. Антигона бр. 5, бр. на л.к. 24651 и ЕМБГ 2301939455209.

Како ден на смртта се смета денот 16.06.2004 година за кој основано се верува дека исчезнатото лице не го преживеало.

Ова решение по правосилноста ќе се достави до матичарот во Неготино, надлежен за упис во матичната книга на умрените и до надлежниот суд за расправање на оставината.

Предлагач

I. Основни услови за настанување на наследноправен однос

Б. ОСТАВИНА

Оставината се состои од имотните права и обврски кои ги поседувал оставителот во моментот на смртта. Оставината, односно наследството, претставува збир од имотни права и обврски кои се изразливи и проценливи во пари. И двата наведени термина се идентични затоа што го означуваат предметот на наследување, со тоа што терминот оставина се употребува од аспект на оставителот, додека терминот наследство се употребува од аспект на наследниците.

Согласно Законот за наследување, можат да се наследуваат предмети и права што им припаѓаат на поединци (чл. 2 ЗН). Во оставината, и покрај тоа што законот ова изречно не го предвидува, задолжително влегуваат и имотните обврски што ги имал оставителот во моментот на својата смрт. Имотот кој што оставителот го имал во моментот на неговата смрт ја сочинува бруто вредноста на оставината. Кога од бруто вредноста ќе се одземат долговите на оставителот, трошоците за попис и процена на оставината, како и трошоците за погребување на оставителот се добива нето вредноста на оставината. На таквата вредност на оставината треба да се додаде вредноста на позначајните подароци што ги направил оставителот 90 дена пред својата смрт и така се добива пресметковната вредност на оставината. Пресметковната вредност е основа за пресметување на големината на нужниот дел на нужните наследници.

Во пресметковната вредност на оставината не влегува делот што претходно се издвојува во полза на надживеаниот брачен другар (кој претставува негов дел во заедничкиот имот на брачните другари), потоа покуќнината, како и имотот што се издвојува од оставината во корист на лицата што живееле во заедница со оставителот и му помагале во стопанисувањето.

Личните права и обврски кои се сврзани за личноста и својствата на оставителот не влегуваат во рамките на оставината, туку тие престануваат да постојат во моментот на смртта на оставителот. Во оставината, исто така, не влегува ниту оној дел од имотот на оставителот што е предмет на договор за распределување на имот за време на живот и договор за доживотна издршка. Во таа

смисла, оставината се состои од разни видови на ствари кои се подобни за пренесување во сопственост, стварни права, облигациони права, наследни права, и материјални права од правата на интелектуална сопственост (авторски и права од индустриска сопственост).

Судска пракса

1. Во пасивата на оставителот влегуваат само оние трошоци за закопот на оставителот кои се вообичаени и потребни во врска со закопот и месните обичаи, а не и оние што се израз на посебниот пиетет на лицето што ги сторло тие трошоци спрема оставителот.

(Одлука на Врховниот суд на Македонија, Гж. бр. 350/75 од 17.XI.1975 година).

2. Кога во оставинската постапка ќе се утврди дека покојниот со сиот свој имот располага со договор за доживотна издршка оставинската постапка ќе се запре поради непостоење на имот.

(Одлука на Округен суд Скопје, Гж. 5000/88 од 8.XI.1988 година).

3. Кои ствари се предмет на наследување на оставителот се утврдува според денот на отворање на наследството, а тоа е денот на смртта на оставителот. Врз основа на тоа, во оставината спаѓа и одредена парична вредност, која претставува противвредност на стварта од оставината, што неовластено ја отуѓил некој од наследниците.

(Одлука на Врховниот суд на Хрватска, Рев.-1660/81 од 29.II.1981 година).

4. Парите кои оставителот за време на живот ги предал на друг, наложувајќи му после неговата смрт да ги потроши на одреден начин и тој постапувајќи совесно по налогот парите ги потрошил не претставуваат оставина, така што наследниците не можат да ги побаруваат. Ваквата изјава на волја на оставителот има карактер на правно дело помеѓу живи и важи без оглед на формата.

(Одлука на Сојузниот Врховен суд, Рев. бр. 554/59 од 29.IX.1959 година).

I. Основни услови за настанување на наследноправен однос

7. Известување до оставинскиот суд за мерките на обезбедување на оставината

До Основен суд _____

ИЗВЕСТИУВАЊЕ

На ден _____ година почина _____ во _____ кај него беа пронајдени подвижни ствари, поточно накит со дијаманти, брилијанти и рубини, 20 000 евра во готовина и штедна книшка во Стопанска банка АД со средства од 5 000 000 денари.

Бидејќи наследниците на покојниот _____ не се наоѓаат во Република Македонија и живеат во Солун, Република Грција, а нивното постојано место на живеење не е на подрачјето на овој суд, лицето _____ од _____ ги предаде наведените подвижни ствари на чување на судот.

Основен суд _____ во _____.

На ден _____ година.

Судија

8. Доставница од суд

 Република Македонија ОСНОВЕН СУД СКОПЈЕ II	ДОСТАВНИЦА	Ознака на списокот _____ Ев. _____ Пресуда _____
Примач: _____		Именување на актот што се доставува _____
1. Ако лицето до кое писменото треба да се достави не се затече во својот стан, доставувањето се врши со предавање на писменото на некој од неговите полнолетни членови на домаќинството, кој е должен да го прими писменото. _____		Број на прилози _____ Потврдувам дека го примив напред означениот акт на (со букви) _____
2. Ако доставувањето се врши на работно место на лицето до кое треба да се достави писменото, а тоа лице не се затече тука, доставувањето може да се изврши на лице кое работи на исто место, ако тоа се согласи да го прими писменото.		Потпис на примачот _____
3. Кога лицето до кое е уплатено писменото, односно полнолетниот член на неговото домаќинство односно овластено лице или работник на државен орган или на правно лице, без оправдана причина ќе го одбие да го прими писменото, доставувачот ќе го остави во станот или во просторите каде што односното лице работи или писменото ќе го прикачи на вратата од станот или просторијата.		Потпис на доставувачот _____
4. Ако примачот одбие да ја потпише доставницата, доставувачот тоа ќе го забележи на доставницата и ќе го испише со букви денот на предавањето, и со тоа се смета дека доставувањето е извршено на _____ 200 _____ година во _____ часот		
Причини за одбивање на приемот _____		
_____ Потпис на доставувачот		

0000097

9. Решение за нерасправање на оставината кога нема имот

Нотар
Од _____ ул. _____ бр. _____

О. бр.
УДР. Бр
О.У.

Нотар _____ од _____ ул. _____ бр. _____ како повереник на Основен суд _____ од _____ постапувајќи согласно чл. 126 ст. 1, 2, и 3 и член 1341 и 132 ст. 1 од ЗВП во оставинскиот предмет по оставината на оставителот _____ поранешен од _____, по спроведената оставинска постапка по предадената смртовница на ден _____ година го донесе следното

РЕШЕНИЕ

Оставината на покојниот _____ од _____ не се расправа поради тоа што оставителот не оставил имот.

Образложение

Според податоците од смртовницата на _____ примена од надлежниот матичар (сочинета од страна на нотарот) покојниот _____ од _____ не оставил никаков имот. Поради тоа, а во согласност со одредбите на ЗВП нотарот одлучи како во диспозитивот.

Нотарска канцеларија _____ година.

Доставено до наследниците
1. _____
2. _____

Нотар
_____

ПРАВНА ПОУКА: Против ова решение може да се поднесе жалба до Нотарот во _____. Жалбата се поднесува во 2 примерока во рок од 15 дена од денот на приемот на Решението.

I. Основни услови за настанување на наследноправен однос

1. Ствари

Стварите претставуваат дел од материјалната природа, што можат да бидат под власта на човекот и да имаат карактер на стока, односно да се изразливи во пари и да бидат во промет. За да можат да се наследуваат, стварите треба да бидат во сопственост на оставителот. Предмет на правото на сопственост се сите ствари коишто можат да припаѓаат на физички и правни лица, освен оние што според својата природа или врз основа на закон не можат да бидат предмет на ова право (чл. 12 ст. 1 ЗСДСП). Постојат повеќе видови на ствари, меѓутоа во наследното право од особено значење е поделбата на стварите на движни и недвижни. Ова од причина што секогаш кога во оставината постојат недвижни ствари (згради, деловен простор, станови, земјишта и др.), постои законска должност на судот за поведување на оставинска постапка.

10. Решение за нерасправање на оставината кога во оставината има само движни ствари

Нотар
Од _____ ул. _____ бр. _____

О. бр.
УДР. Бр
О.У.

Нотар _____ од _____ ул. _____ бр. _____ како повереник на Основен суд _____ од _____ постапувајќи согласно чл. 126 ст. 1, 2, и 3 и член 1341 и 132 ст. 1 од ЗВП во оставинскиот предмет по оставината на оставителот _____ поранешен од _____, по спроведената оставинска постапка по предадената смртовница на ден _____ година го донесе следното

РЕШЕНИЕ

Оставината на покојниот _____ од _____ нема да се расправа. Учесниците повикани за наследство, можат своите права кои им припаѓаат да ги остварат како наследници.

Образложение

Според податоците од смртовницата на _____ примена од надлежниот матичар (сочинета од страна на нотарот) несомнено е дека покојниот _____ од _____ во својата оставина оставил само подвижни ствари. Поради тоа, а во согласност со одредбите на ЗВП нотарот одлучи како во диспозитивот.

Нотарска канцеларија _____ година.

Доставено до наследниците

Нотар

1. _____
2. _____

ПРАВНА ПОУКА: Против ова решение може да се поднесе жалба до Нотарот во _____. Жалбата се поднесува во 2 примерока во рок од 15 дена од денот на приемот на Решението.

2. Права

а. Стварни права

Во оставината на оставителот најчесто влегуваат стварните права, кои претставуваат потполна или делумна власт врз стварите призната од страна на правниот поредок. Најзначајно од сите стварни права е правото на сопственост, како потполна власт врз стварите призната од правото, односно како право на сопственикот по своја волја да ја држи ствартата, да се користи и да располага со неа во границите определени со закон. Сопственоста претставува најпотполно и најсеопфатно стварно право кое ги опфаќа овластувањата на држење, користење и располагање *utendi, fruendi, abutendi*. Покрај сопственоста, како потполно стварно право, предмет на наследување се другите стварни права или стварните права кои произлегуваат од неа, познати уште како изведени стварни права. Станува збор за стварните службености (полски, куќни, техничко-комунални), заложното право (рачен залог, хипотека,

I. Основни услови за настанување на наследноправен однос

фидуцијарниот пренос на сопственост), реалниот товар, правото на долготраен закуп на неизградено градежно земјиште, правото на долготраен закуп на изградено градежно земјиште, правото на долготраен закуп на земјоделско земјиште. За разлика од наведените стварни права, личните службености (плодоуживање – *ususfructus*, користење – *usus* и станување – *habitatio*) кои се сврзани за личноста на нивниот титулар се непреносливи и не влегуваат во рамките на оставината.

б. Облигациони права

Втори по застапеност во рамките на оставината се облигационите права. Како наследиви облигациони права најчесто се присутни побарувањата кои произлегуваат од договорите. Понатаму, следат побарувањата кои произлегуваат од деликтите, односно причинувањето на материјална штета. Чести се случаите кога во оставината влегува и побарувањето по основ на надомест на нематеријална штета на оставителот, но само доколку до моментот на смртта на оставителот таа е досудена со правосилна пресуда, судска спогодба или валиден договор. Во оставината поретки се побарувањата кои произлегуваат од другите облигациони односи *varia causarum figurae*, како на пример неоснованото збогатување (*condicio sine causa*) и неповиканото вршење на туѓи работи (*negotiorum gestor*).

в. Наследни права (наследничка трансмисија)

Во составот на оставината можат да се јават и наследните права, како вид на имотни права. Во реалноста чести се случаите кога оставителот починал, наследството е отворено, меѓутоа оставинската постапка сè уште не е поведена, а веќе некој од наследниците починал по смртта на оставителот. Како резултат на тоа наследникот којшто починал, и покрај тоа што по сила на закон се стекнал со наследството, не бил во можност да даде наследничка изјава дали се прифаќа или не се прифаќа за наследник. Во таков случај настанува наследничка трансмисија, односно пренесување на правото на откажување од наследство од оставителовиот на-

следник на неговите наследници.

Судска пракса

1. Снаата од синот на оставителката има право на наследство спрема оставителката само ако нејзиниот брачен другар-син на оставителката, умрел после оставителката, а не пред неа.

(Одлука на Врховниот суд на РМ У. 1017/98 година).

2. Со решение за наследување за наследници се огласуваат лицата кои во моментот на смртта биле живи. Според тоа, за наследник се огласува и лице кое во текот на постапката за расправање на оставината умрело. Во случај кога во текот на постапката за расправање на оставина еден од наследниците умре, со неговата смрт се отвора негово посебно наследство па судот може истовремено да расправа и за оставината на оставителот кој умрел подоцна во текот на постапката. Меѓутоа, во решението за наследување (иако се донесува формално едно решение) потребно е да се расправи и одлучи за двете одделни оставини кои треба да бидат јасно одвоени како во однос на потомците на оставителот и имотот што ја сочинува нивната оставина, така и за правата што им припаѓаат на нивните наследници поодделно.

(Решение на Окружен суд – Скопје Гж. бр. 1185/77 од 6.И.1977година)

г. Права од интелектуална сопственост

Авторското право и сродните права како и правата од индустриска сопственост се двата основни сегменти на правото на интелектуална сопственост. Предмет на правата од интелектуалната сопственост се општествените односи кои настануваат во врска со интелектуалните (нематеријални) духовните творби во областа на индустријата, науката, книжевноста и уметноста (авторски дела, пронајдок и др.). Притоа се наследува само материјалната (имотната) компонента на овие права.

I. Основни услови за настанување на наследноправен однос

11. Предлог за покренување на оставинска постапка за дополнително пронајден имот

До
Граѓански Суд Скопје

**ПРЕДЛОГ ЗА ПОКРЕНУВАЊЕ НА ОСТАВИНСКА
ПОСТАПКА ЗА ДОПОЛНИТЕЛНО ПРОНАЈДЕН ИМОТ**

од Тасе Белов, ул. Моша Пијаде, бр. 12/21, 1000 Скопје, преку полномошник

Александар Варела – адвокат од Скопје
во 2 примероци, 2 прилози и полномошно

Молам да се спроведе ДОПОЛНЕНИЕ на оставинската постапка по оставината на покојниот:

Тасе Белов
со ЕМБГ 2304953455013 роден на 23.04.1953 година во Нерези
Скопје
починал на 9.9.2007 во Скопје

Доказ: Извод од матичната книга на умрени
(прилог во фотокопија)

Оставината на покојниот Тасе Белов е расправана со Решение О. бр. 433/08 од 9.IV.2008 година од Основниот Суд Скопје 2 Скопје во Скопје.

За покојниот понатаму е водена дополнителна оставинска постапка кај Нотар Верица Симоновска Синадинова – за дополнително пронајден имот.

За законски наследник е прогласен Марјан Белов – син на оставителот.

Сите останати законски наследници – Марија Белова, Трајче

Белов и Вера Белова се откажале од наследството од оставината која по закон им припаѓа.

Доказ: Решение О. бр. 7845/08, книга УДР бр. 56/08
(прилог во фотокопија)

По дополнителната оставинска постапка е пронајден имот земјоделско земјиште со површина од 10 ха запишани во Имотен лист бр. 3451 КП 2443 КО Неготино, м.в. Црвени Брегови.

Со оглед дека и овој имот треба да се распредели, молам да се спроведе оставинска постапка.

За предлагачот – полномошник

---

2. Обврски

Во рамките на оставината, освен правата, влегуваат и обврските на оставителот. Треба да се истакне дека сите обврски не се составен дел на оставината. Имено, во оставината влегуваат само имотните обврски, кои се изразливи и проценливи во пари. Личните обврски (*intuitu personae*) сврзани со личните својства и карактеристики на оставителот не се наследуваат, како на пример обврската да се напише песна, да се изработи портрет и сл. Тие се гаснат, поточно престануваат во моментот на смртта на оставителот.

3. Права и обврски кои не влегуваат во рамките на оставината

Освен правата кои влегуваат во составот на оставината, кои претходно накратко ги елабориравме, постојат и права кои не влегуваат во рамките на оставината. Тука треба да ги споменеме личните права, како на пример правото на лично име, чест, достоинство, семејните права од личен карактер и др. Покрај правата и обврските кои се поврзани исклучиво со личноста на остави-

I. Основни услови за настанување на наследноправен однос

телот, поради што не се предмет на наследување, постои и друг имот што не влегува во составот на оставината. Станува збор за делот од заедничкиот имот на брачниот/вонбрачниот другар кој се издвојува од оставината, потоа за издвојување на предметите од домаќинството, како и за издвојување на имотот на лицата што стопанисувале со оставителот.

а. Издвојување на делот од заедничкиот имот на брачниот/вонбрачниот другар

Ако оставителот имал брачен или вонбрачен другар, тој има право да бара издвојување на неговиот дел од заедничкиот имот којшто го стекнале за време на траење на брачната, односно вонбрачната заедница. Станува збор за имотот којшто е стекнат за време на траењето на заедничкиот брачен живот. Поради тоа, кога се расправа оставината, а како наследник се јавува и надживеаниот брачен другар, исклучително значајно е да се истакне дека прво треба од оставината да се издвои делот на брачниот другар од заедничкиот имот.

Судска пракса

1. Судот може да утврди ништовност на договорот со кој еден од брачните другари, без согласност на другиот, го отуѓил имотот за кој судот утврдил дека е нивна заедничка сопственост, а притоа да го утврдува уделот на брачните другари во тој имот.

(Врховен суд на Хрватска, Рев. 1628/85 од 7.XI.1985 година).

2. Наследниците имаат право да бараат утврдување на правото на сопственост врз основ на стекнување во брак на неговите родители (заеднички имот). Околноста што недвижноста, стекната во брачна заедница, во земјишните книги се води само на еден брачен другар, не го исклучува другиот брачен другар, односно неговиот наследник, да бара да се утврди придонесот на двајцата брачни другари, т. е. родителите на наследникот.

(Одлука на Врховниот суд на Србија, Гж. 1574/78).

12. Предлог за издвојување на делот од заедничкиот имот во корист на брачниот другар

Врска О. бр. _____
До Основен Суд _____
Нотар _____
Предлагач _____

ПРЕДЛОГ

Пред насловниот суд (нотар) се води оставинска постапка, заведена под О. бр. _____, за расправање на оставината на покојниот _____ бивш од _____. По својата смрт оставителот како наследници од првиот законски наследен ред го остави својот брачен другар _____ синот _____ и ќерката _____. Во смртовницата на оставителот наведен е имотот кој претставува заедничка сопственост на брачните другари кој го стекнавме за време на нашата 15 годишна брачна заедница:

Доказ: Изводи од матичната книга на родените
Извод од матичната книга на венчаните
Извод од матичната книга на умрените за оставителот
Имотни листови _____

Поаѓајќи од законската регулатива која предвидува дека заедничкиот имот на брачните другари стекнат за време траење на брачната заедница им припаѓа на брачните другари на по една половина барам од насловниот суд (нотар) да го донесе следното:

РЕШЕНИЕ

Од оставината на оставителот _____ бивш од _____ се издвојува една идеална половина од следниов имот:

I. Основни услови за настанување на наследноправен однос

по основ на заеднички имот стекнат за време на брачна заедница.

Предлагач

**13. Пресуда на Основниот суд Скопје 2 граѓански суд
II. Бр. 8307/07**

Делумно се уважува тужбеното барање на тужителот Б.Ф. од Скопје. Се утврдува дека покојната З.Ф. од Скопје се стекнала со сопственост на $\frac{1}{2}$ идеален дел од стан во Скопје со површина од 60 м² и подрум од 10 м² како имот стекнат во текот на бракот со покојниот Г.Ф. од Скопје, кој е татко на тужителот и тужениот. Се утврдува дека $\frac{1}{2}$ од станот е во сопственост на З.Ф., бивша од Скопје, и се задолжува тужениот М.Ф. да му го признае ова право на тужителот Б.Ф. од Скопје.

Се утврдува ништовност на член 1 од Договорот за доживотна издршка склучен на 15.09.1999 година помеѓу Г.Ф. бивш од Скопје, како примател на издршката и М.Ф. од Скопје како давател на издршката. Причина за ова е што Г.Ф. располагал со целиот стан од 60 м² и подрум од 10 м², а како сопственик на $\frac{1}{2}$ од станот се јавува неговата сопруга, З.Ф. поради тоа што станот бил стекнат во текот на траењето на бракот.

Во овој случај судот требало да утврди дали е основано тужбеното барање со кое се бара поништување на договорот за доживотна издршка со кој примателот на издршката располагал со целиот стан, и покрај тоа што тој бил стекнат во текот на траењето на бракот со неговата сопруга, која починала пред него. Таткото и мајката на тужителот и тужениот, кои се браќа, стекнале во текот на животот заеднички стан. Прво починала мајката на тужителот и тужениот, а тужениот со таткото склучил Договор за доживотна издршка, во кој таткото располагал со целиот стан. Согласно законот за семејството (чл. 205) имотот кој брачните другари ќе го стекнат во текот на траењето на бракот е заеднички брачен имот, и од него на секој од двајцата брачни другари припаѓа по една половина. Мајката на тужителот починала пред таткото на тужителот,

така што на неа и припаѓа една половина од станот, а другата половина му припаѓа на таткото.

Судот смета, од изведените докази, дека покојниот Г.Ф, како примал на издршката не можел да располага со целиот стан, поради тоа што $\frac{1}{2}$ и припаѓа на неговата покојна сопруга и претставува нејзина оставина. Договорот помеѓу Г.Ф. и неговиот син е делумно ништовен, и судот делумно го уважува тужбеното барање. Според тоа, договорот за Доживотна издршка не се однесува на целиот стан, туку само на една половина од станот, колку што му припаѓа на починатиот Г.Ф.

б. Издвојување на предметите од домаќинството

Предметите од домаќинството, како што се на пример: мебел, постелнина, кујнски и трпезариски прибор, бела техника, телевизори, музички системи и сл., се издвојуваат од оставината, така што не му се пресметуваат на наследникот во неговиот законски наследен дел и не се земаат во предвид при пресметувањето на нужниот дел. Овие предмети се издвојуваат во корист на лицата што живееле во исто домаќинство со оставителот и истовремено се јавуваат како наследници. Предмети од позначителна вредност, како на пример уметнички слики, скулптури, нумизматички колекции, семеен накит и сл., не можат да бидат издвоени од оставината.

Судска пракса

1. Дополнително пронајден накит со кој завештателот не располагал во својот тестамент се распределува според Законот за наследување. Пронајдениот накит не може да се смета како предмет од домаќинството.

(Одлука на Окружниот суд во Белград, Гж. 4250/88).

I. Основни услови за настанување на наследноправен однос

14. Предлог за издвојување на предмети на домаќинството во корист на лицата што живееле во исто домаќинство со оставителот

Врска О. бр. _____
До Основен Суд _____
Нотар _____
Предлагач _____

ПРЕДЛОГ

Пред насловниот суд (нотар) се води оставинска постапка, заведена под О. бр. _____, за расправање на оставината на покојниот _____ бивш од _____.

Во постапката за попис и процена на оставината на оставителот се запишани и предмети кои спаѓаат во предмети на домаќинството, и тоа:

кои служат за задоволување на потребите на лицата кои живеат во заедничко домаќинство со оставителот. Во кругот на лицата кои живеат во заедничко домаќинство со оставителот спаѓаат неговиот брачен другар _____ и внукот _____ од порано починатиот син _____.

Доказ: Списите од предметот
Сведоци

Поаѓајќи од наведеното, согласно одредбите на чл. 37 од Законот за наследување, му предлагам на судот (нотарот) да го донесе следното:

РЕШЕНИЕ

Од оставината на оставителот _____ бивш од _____ се издвојуваат следниве предмети од домаќинството и тоа:

За наследници на овие предмети се прогласуваат брачниот

другар на оставителот _____ и неговиот внук _____ од порано починатиот син _____, и тоа секој по една идеална половина.

Издвоените предмети не се земаат предвид при пресметувањето на нужниот дел, ниту им се засметуваат на овие наследници во нивниот наследен дел.

Предлагач
_____

в. Издвојување на имотот на лицата што стопанисувале со оставителот

Право да бараат издвојување на дел од оставината имаат и потомците кои што живееле во семејна заедница со оставителот и стопанисувале со него, и кои со својот труд, заработка или на друг начин придонеле за зголемување на имотот на оставителот.

Судска пракса

1. Согласно (...) Законот за наследување потомокот на оставителот кој живеел во заедница со оставителот, и со својот труд, заработка или на друг начин му помагал во стопанисувањето на оставителот, има право да бара од оставината да му се издвои дел што одговара на неговиот придонес во зголемувањето на вредноста на оставината, но тоа не е и право на потомокот да бара да му се признае право на сопственост на еден одреден објект од оставината во чија изградба тој придонел.

(Одлука на Врховниот суд на Македонија, Гж. бр. 888/72 од 5.II.1973 година).

2. Издвојување на дел врз основа на придонес на лица кои живееле во едно семејно домаќинство со оставителот, може да се бара од целата оставина, а не само од поедини ствари кои ја сочинуваат.

(Одлука на Врховниот суд на Македонија, Рев. 72/79 од 08.III.1979 година).

I. Основни услови за настанување на наследноправен однос

3. Како зголемување на вредноста на имотот на оставителот се смета и трудот на потомците чија цел е да се зачува имотот.

(Одлука на Врховниот суд на Словенија, Пж. 366/69 од 13.VI.1969 година).

4. Потомокот на оставителот кој има право да бара од оставината да се издвои делот кој одговара на неговиот придонес во зголемувањето на вредноста на имотот на оставителот, ова свое право кон наследниците може да го остварува и по правосилноста на решението за наследување, па и во текот на спорот за делба на наследството.

(Решение на Врховниот суд на Хрватска, Рев. 167/59 од 26.III.1959 година).

15. Предлог на доверителот за утврдување на дел од оставината што му припаѓа на неговиот должник

До Основен суд _____
/ Нотар _____
Врска: О. бр. _____

ПРЕДЛОГ

Починатиот _____ бивш од _____ е татко на мојот должник _____. Неговата смрт е заведена под бр. во МКУ. Како законски наследници од првиот наследен ред се јавуваат неговиот брачен другар _____ и неговиот син _____, мојот должник. Со решение на Основен суд _____ како повереник на судот за распределување на оставината на покојниот _____ е назначен Нотарот _____ од _____.

Доказ: Смртовница бр. _____
Решение на Основен суд _____ бр. _____

Синот _____ на покојниот е мој должник врз основа на правосилна и извршна пресуда заведена под _____ во

вредност од 30 000 евра. Во неколку наврати се обидов да го остварам своето побарување кон него и со помош на извршител, меѓутоа должникот повеќе од година дена нема никакви средства на своите сметки. Покрај ова, на негово име нема ниту недвижен имот, ниту подвижни ствари од поголема вредност.

Доказ: Правосилна и извршна пресуда бр. _____

Имајќи го предвид наведеното имам правен интерес согласно одредбите на Законот за сопственост и други стварни права, како и Законот за наследување да барам да се одвои делот на синот на покојниот _____. Во таа смисла му предлагам на Нотарот да донесе

РЕШЕНИЕ

СЕ УСВОЈУВА предлогот на доверителот _____ од оставината на покојниот _____ бивш од _____ да се оддели делот на наследникот _____ должник на доверителот.

Предлагач
_____

16. Пресуда на Основниот суд Скопје 2 Граѓански суд VII. бр. 84211/06

Тужбеното барање на тужителката С.Б. од Скопје да се издвои 4/7 од оставината врз основа на сопствен придонес во зголемувањето на вредноста на имотот на оставителот се одбива како неосновано.

Тужителката и тужената се ќерки на починатиот М.Б., но од различни бракови. По смртта на оставителот поведена е оставинска постапка и во неа тужителката и тужената се огласени за законски наследници на по 1/2 идеален дел од оставината. Тужителката во своето барање истакнала дека целиот свој живот, сè до

I. Основни услови за настанување на наследноправен однос

смртта на оставителот живеела со него во заедница, го негувала и придонесувала за зголемување на вредноста на неговиот имот. Наспроти тоа, тужителката истакнала дека тужената воопшто не се грижела за оставителот и не контактирала со него. Во 1983 година тој стапил во брак со мајката на тужителката. Во 1994 година и тој брак бил разведен, а оставителот имал обврска да плаќа издршка на тужителката. Во средно училиште тужителката преминала да живее кај оставителот, но за неа се грижела и нејзината мајка.

Врз основа на изведените докази судот утврдил дека барањето на тужителката е неосновано поради тоа што таа, како издржувано лице, не учествувала во изградбата на куќата што е предмет на оставината. Поради тоа, таа нема свој придонес во зголемувањето на имотот на оставителот, што може да биде основа за издвојување на имотот од оставината.

Според нашиот закон, не е дозволено намалување на делот на потомците во првиот наследен ред, туку е можно само намалување на делот на брачниот другар во корист на децата што не потекнуваат од брак со оставителот.

17. Предлог на доверителот за извојување на дел од оставината по основ на долг

До Нотар: _____
Врска: О. бр. _____

ПРЕДЛОГ

Пред Вас како надлежен Нотар е доверен предметот О. бр. _____ од Основниот суд _____ на покојниот _____ од _____ кој почина на ден _____ година.

Подносителот на овој предлог е доверител на сега покојниот по основ на договор за заем во вредност од 100 000 евра со камата од 2% месечно заверен кај Нотар _____ на ден _____ со клаузула на извршност.

Доказ: Договор за заем во форма на нотарски акт _____

Бидејќи имам правен интерес да си го остварам своето побарување кон должникот, сега покојниот _____, а со оглед на тоа што постои реална можност остварувањето на моето побарување да се одолжи за неопределено време и да бидам изложен на значителни финансиски и адвокатски трошоци поврзани со парничните постапки кон наследниците на оставителот, му предлагам на Нотарот да го донесе следново

РЕШЕНИЕ

СЕ УСВОЈУВА предлогот на доверителот _____ од _____ да се оддели неговото побарување во вредност од 100 000 евра со пресметаната камата на денот на исплатата од оставината на покојниот _____ бивш од _____.

СЕ НАРЕДУВА попис и процена на оставината на покојниот.

СЕ ЗАБРАНУВА наследниците да располагаат со предметите додека не се наплати доверителот кој барал одделување.

На име тршоци за пописот и за вештакот предлагачот се обврзува да депонира износ од _____ денари најдоцна до _____ година.

Предлагач
_____

18. Предлог за поставување на управител

Врска :О . бр. _____

До Нотар _____

Предмет: Поставување управител на оставината

ПРЕДЛОГ

од наследникот _____ од _____ со стан
на ул. _____ бр. ____ за поставување на управител
на оставината

I. Основни услови за настанување на наследноправен однос

Пред насловниот Нотар се води постапка заведена под О. бр. _____ за расправање на оставината на покојниот _____ бивш од _____. Во составот на оставината влегуваат различни предмети и права, и тоа:

Од наведеното може да се забележи дека станува збор за оставина од голема имотна вредност.

Со оглед на фактот што наследниците не можат да се сложат со управувањето на оставината на покојниот, предлагам согласно одредбите на ЗСДСП Нотарот да определи стручно и професионално лице како управител кое непристрасно ќе управува со имотот во заедничка сопственост на наследниците до правосилноста на решението за распределување на оставината.

Предлагач

В. НАСЛЕДНИЦИ

Наследници се лицата на кои преминуваат стварите, имотните права и обврски што оставителот ги имал во моментот на неговата смрт. Како наследници можат да се јават физички и правни лица и тие стануваат наследници по сила на закон во моментот на смртта на оставителот.

Како наследник може да се јави секое физичко лице без оглед на возраста, полот, етничката или расната припадност и религиското уверување. Физичките лица наследуваат врз основа на закон и врз основа на тестамент. Притоа, за да може едно физичко лице да се јави како наследник треба да биде способно и достоино за наследување. За лицето да биде способно за наследување треба да биде живо во моментот на смртта на оставителот. По исклучок од ова правило, и детето кое веќе е зачнато во моментот на отворањето на наследството (*nasciturus*), се смета дека е родено ако се роди живо (чл. 122 ст. 2). Во Република Македонија со Законот за биомедицинско потпомогнато оплодување се дозволува постхумно оплодување на жената во рок од една година по смртта на

мажот (чл. 122 ЗБПО). Поради тоа што постхумно роденото дете е зачнато по смртта на оставителот, според нашето позитивно право тоа не може да се јави како наследник на неговиот генетски татко. Ова секако претставува дискриминација на постхумно родените деца, поради што е потребно законодавецот да предвиди одредба според која и тие ќе можат да се јават како наследници на нивниот биолошки татко.

Судска пракса

Ако на законскиот наследник на оставителот, откако се одрекол од наследството, му се роди живо дете, тоа се повикува на наследство ако било зачнато во моментот на смртта на оставителот.

(Одлука на Врховниот суд на Србија, Рев. 3369/92, од 21.II.1992 година).

19. Известување од брачниот другар дека се очекува раѓање на дете

До Нотар _____
Врска : О. бр. _____
Подносител _____

ПОДНЕСОК

Со решение бр. _____ на Основен суд _____ доверен ви е предметот за расправање на оставина на покојниот _____ бивш од _____ кој се води под О. бр. _____.

Како законски наследници од вториот наследен ред на покојниот сме повикани јас, неговиот брачен другар, и неговите родители. Со овој поднесок Ве известувам дека сум бремена во осма недела и очекувам раѓање на дете кое потекнува од бракот со сега покојниот кој почина пред три месеци на ден _____. Во таа насока Ве молам да го известите Центарот за социјална работа во _____, кој треба да оцени дали интересите на нероденото дете ќе ги застапувам јас, како негова мајка, или за таа цел ќе

I. Основни услови за настанување на наследноправен однос

биде назначен посебен старател.

Предлагач
_____

20. Тужба за оспорување на наследник

До Основен суд _____

Тужители: _____

Тужен: _____

Предмет: Тужба за оспорување на
наследник

Вредност _____

Т У Ж Б А

Врз основа на решение на Нотарот _____ О. бр. _____ како Основниот суд во _____ тужителите, родителите на оставителот беа упатени на парница поради тоа што го спореа наследникот на оставителот _____ кој почина на ден _____ пријавено од наводната негова пријателка _____ дека детето _____ бебе на две месечна возраст претставува негов син и единствен законски наследник на неговиот имот кој се состои во вредност од еден милион евра во денарска противвредност.

Доказ: Решение на Нотарот _____ О. бр. _____

Тужителите и покрај тоа што имаа сознанија дека нивниот покоен син одржуваше блиски контакти со неговата пријателка _____ истакнуваат дека роденото дете од пријателката на нивниот син покојниот _____ не претставува негово дете од причина што нивниот син уште на млада возраст пред 10 години станал неплоден, па поради тоа, роденото дете не може во никој случај да било зачнато од него. Стерилитет кај нашиот син настана како резултат на болеста „гонореја“ и бактеријата „кламидија“ кои ги доби по враќање од одморот на Златните песоци во Бугарија. И покрај тоа што со сите напори заеднички се обидувавме да го спасиме нашиот син од стерилитетот не успеавме.

Граѓанско применето право (наследно право)

Доказ: Анализи _____
Конзилијарно мислење за плодноста на лицето
_____ од ЗУ _____
Сведоци: Проф. д-р _____
Примариус д-р _____

Имајќи го предвид наведеното, тужителите имаат правен интерес за поднесување на оваа тужба, но и од морален аспект ваквата постапка на тужената претставува тешка навреда и обид за измама. Во таа насока по одржувањето на главната расправа тужителите му предлагаат на судот да ја донесе следнава

ПРЕСУДА

СЕ УСВОЈУВА тужбеното барање.

СЕ УТВРДУВА дека барањето на тужениот _____ две месечно дете застапувано до неговата мајка _____ нема наследство спрема покојниот _____ бивш од _____, како законски наследник, бидејќи не е син на оставителот.

СЕ ЗАДОЛЖУВА тужителот да му ги плати трошоците на спорот на тужениот според Адвокатскиот Трошковник во рок од 15 дена од примот на пресудата.

Трошковник	Тужител
1. За состав _____	
2. Судска такса _____	
Вкупно _____	

21. Оглас кога е непознато живеалиштето на наследник

ОГЛАС

Пред Нотарот _____ од _____ како повереник на Основниот суд од _____, е покрената оставинска постапка за покојниот _____ од _____. Со оглед дека не се

I. Основни услови за настанување на наследноправен однос

знае дали покојниот има наследници, се повикуваат лицата кои полагаат право на наследство, да се пријават кај нотарот во рок од една година од денот на објавување во „Службен весник на РМ“, затоа што по истекот на тој рок, доколку не се јават лица кои полагаат право на наследство, оставината ќе се предаде на РМ.

Нотарска канцеларија _____ година.

Нотар

Доставено до:

1. Огласна табла на нотарот/судот
2. „Службен весник на РМ“

22. Оглас кога не се знае дали има наследници

О. бр. _____

О Г Л А С

Кај Нотарот _____ од _____ како повереник на Основниот суд од _____, е покрената оставинска постапка за покојниот _____ од _____. Со оглед дека е непознато живеалиштето на неговиот наследник _____, за старател му е поставено лицето _____. Поради тоа се повикува наследникот _____ од _____ со непознато живеалиште, да се пријави пред надлежниот нотар, бидејќи по истекот од една година од објавувањето на огласот во „Службен весник на РМ“, оставината ќе се расправа со назначениот старател врз основа на податоците со кои располага нотарот.

Нотарска канцеларија _____ година.

Нотар

Доставено до:

1. Огласна табла на нотарот/судот
2. „Службен весник на РМ“

Освен способноста за наследување, за да може едно фи-

зичко лице да се јави како наследник потребно е тоа да биде и достоинство за наследување. Недостојноста за наследување претставува имотноправна санкција насочена кон едно физичко лице кое што е повикано за наследство врз основа на закон или врз основа на тестамент. Според Законот за наследување причини поради кои наследникот може да биде прогласен за недостоен за наследување се: 1) со смисленост го лишил од живот оставителот или се обидел да го лиши од живот; 2) со присилба или закана го натерал или со измама го навел оставителот да направи или да го отповика тестаментот или некоја одредба од тестаментот, или го спречил тоа да го стори; 3) го уништил или го сокрил тестаментот од оставителот со намера да спречи да се реализира последната волја на оставителот, како и оној што го фалсификувал тестаментот на оставителот и 4) потешко ја повредил обврската за издршка на оставителот спрема кој имал законска обврска за издршка, како и оној што не сакал да му укаже на оставителот нужна помош.

Судска пракса

1. Синот на оставителот не се смета дека е недостоен за наследување поради потешка повреда на обврската за издржување на оставителот, и покрај тоа што тој не го издржува оставителот, ако оставителот имал доволно средства за издржување, а помош во лечењето му давале неговата ќерка и сопруга.

(Одлука на Врховниот суд на РМ, Рев. бр. 691/93 од 4.XI.1993 година).

2. Занемарувањето на некоја морална, а не законска обврска за издржување спрема оставителот, не доведува до недостојност за наследување.

(Одлука на Врховниот суд на Хрватска, Рев. 1393/86 од 06.XI.1986 година).

3. Доведувањето на оставителот во заблуда со цел тој да го поништи неговиот тестамент, е причина жената да биде недостојна за наследување.

(Одлука на Врховниот суд на Војводина, Гж-22/59).

I. Основни услови за настанување на наследноправен однос

4. За наследникот потешко да се огрешил кон обврската за издржување на оставителот потребно е егзистенцијата на оставителот да била сериозно загрозна, наследникот да знаел за таквата состојба, да имал можности да ја изврши својата обврска, но свесно да не сакал да ја исполни.

(Одлука на Врховниот суд на Хрватска, Рев. 1858/89 од 28.II.1990 година).

5. За недостојноста за наследување судот води сметка по службена должност, но товарот на докажување дека оваа недостојност постои е на странката која тоа го тврди.

(Одлука на Врховниот суд на Србија, Рев. 2870/05 од 14.XI.2006 година).

23. Соопштение

ОСНОВЕН СУД СКОПЈЕ II
- Граѓански оддел -

П. бр. _____

С К О П Ј Е

С О О П Ш Т Е Н И Е

Во спорот заведен од _____
од Скопје ул. _____ бр. _____
Против _____ од _____
ул. _____ бр. _____,
тужителот-тужениот _____ во
текот на постапката го промени живеалиштето односно станот без да за тоа го извести Судот.

Бидејќи судскиот доставувач не можеше да дознае во кое место односно стан е отселен тужителот-тужениот Судот во смисла на чл. 145 од ЗПП одреди доставувањето да се изврши со истакнување на писменото на огласната табла во Судот.

Со ова соопштение се закачува на огласната табла и _____
за тужителот-тужениот со напомена дека до колку странката не се јави лично да го прими писменото, во рок од 8 дена од денот на закачувањето на огласната табла ќе се смета дека доставата е уредно извршена.

00000068

Одговорен работник,

24. Тужба за утврдување на недостојност за наследување

До Основен суд _____
Тужител: _____
Тужен: _____
Предмет: Утврдување на недостојност
Вредност _____

Т У Ж Б А

Тужителот и тужениот се единствени законски наследници на оставителот _____ бивш од _____. Тужениот, брат на тужителот, нема потомци. Со решение О. бр. _____ тужителот беше упатен на парница да докаже дека тужениот е недостоен да наследи од оставината на оставителот.

Оставителот на ден _____ составил своерачен тестамент со кој во знак на благодарност кон мене, предвидел по неговата смрт да ми припадне куќата на Водно на ул. _____ бр. _____ со површина од _____ м² и дворно место _____ м² запишани во ИЛ бр. _____. Со неговата содржина ги запознал неговите најблиски соседи _____ и го оставил кај нив на чување, со замолница истиот да го предадат на мене или на тужениот за да може да биде испочитувана последната волја на завештателот.

Доказ: Решение за упатување на спор О. бр. _____
Сведоци _____

По смртта на оставителот, соседите _____ му го предале своерачниот тестамент на тужениот – мојот брат _____ кој откако ја прочитал содржината на тестаментот во излив на бес, нервоза и нетрпение во присуство на соседите истиот го искинал и запалил со запалка, и покрај негодувањата на соседите со таквата постапка.

Доказ: Сведоци _____
Соочување на сведоците со тужениот

I. Основни услови за настанување на наследноправен однос

Врз основа на наведеното, тужителот има правен интерес да се утврди дека тужениот не е достоин да наследи, со оглед дека го уништил тестаментот на оставителот со цел да не се испочитува неговата последна волја. Со оглед на фактот дека тужениот нема потомци кои би се повикале по основ на правото на претставување на наследство тужителот би ја наследил целата оставина на оставителот. Поаѓајќи од тоа, тужителот му предлага на судот по одржувањето на главната расправа и доказите, да ја донесе следната

ПРЕСУДА

СЕ УСВОЈУВА тужбеното барање.

СЕ УТВРДУВА дека тужениот не е достоин да наследи од оставината на оставителот _____ бивш од _____, поради тоа што го уништил своерачниот тестаментот на оставителот.

СЕ ЗАДОЛЖУВА тужениот да и ги плати на тужителот парничните трошоци според Трошковникот во рок од 15 дена од приемот на пресудата.

Трошковник
За состав _____
Судска такса _____
Вкупно _____

Тужител
_____

Правните лица претставуваат збир од физички и/или правни лица кои имаат определен имот и цел за остварување, поради што правниот поредок им признава правен субјективитет. За разлика од физичките лица правните лица можат да наследуваат само врз основа на тестамент. Притоа, како наследници можат да се јават правните лица кои што веќе постојат, но завештателот може и со тестамент да основа задужбина која ќе се јави како наследник на оставината.

Наследник нема да стане лице кое е повикано за наследство, но кое дава изјава за откажување од наследство. Изјавата за откажување од наследство може да се даде пред судот до завршувањето

на расправата на оставината (чл. 128 ЗН). Ова откажување важи и за потомците на оној којшто се откажал, ако не изјавил изрично дека се откажува само од свое име. Ако потомците се малолетни, за ова откажување е потребно одобрение од органот за старателство. Наследникот кој се откажал само во свое име се смета како да не бил никогаш наследник. Ако се откажат од наследството сите наследници коишто му припаѓаат на најблискиот наследен род во моментот на смртта на оставителот, на наследство се повикуваат наследниците од следниот наследен ред. Ако се откажат од наследство потомците на оставителот и неговите посвоеници и нивните потомци, брачниот другар на оставителот се повикува на наследство како единствен наследник од првиот наследен ред.

Судска пракса

1. Не се смета дека се прифатила за наследник сопругата на оставителот која изјавила дека не бара наследен дел кој и следува според законот, а потоа својот наследен дел го отстапила на синот и е согласна синот да биде прогласен за единствен наследник..

(Одлука на Врховниот суд на РМ, Гзз. 72/99 и Рев. 796/99).

2. Не е ништовна изјавата за откажување од наследство во корист на другите наследници, само затоа што тие не се изјасниле дека го примаат отстапениот дел, ако го пријавиле во катастарот како свој имот.

(Одлука на Врховниот суд на РМ, Рев. бр. 291/99).

3. Законскиот наследник кој во оставинската постапка дал негативна изјава, односно не се примил за наследник на оставината на своите родители, нема право да бара да се утврди дека по основ на наследство има право на сопственост на дел од оставината. Доколку законскиот наследник смета дека изјавата е дадена под принуда или измама или е фалсификувана, треба да се бара поништување на таквата изјава.

(Одлука на Окружниот суд во Скопје, Гж. 2230/77 од 20.И.1977 година).

4. Делумното одрекување од наследство не произведува

I. Основни услови за настанување на наследноправен однос

правно дејство.

(Решение на Врховниот суд на Југославија, Рев. 2665/65 од 15.II.1966 година).

5. Изјавата за откажување од наследство или за прифаќање на наследството не може да се отповика; таа може само да се побива ако е дадена под принуда или закана или како резултат на измама и заблуда.

(Пресуда на Врховен суд на Југославија, Гз. 58/64 од 2.VI.1964 година).

6. Мајката како застапник не може да се откаже од наследството во име на својата малолетна ќерка без одобрение на органот за старателство.

(Решение на Врховниот суд на Србија, Гзз. 363/51 од 16.XI.1951 година).

7. Наследникот не е овластен да бара наследство врз основа на тестамент ако изјавил дека го прифаќа наследството врз основа на закон, а знаел дека постои тестамент во кој тој е определен за наследник, затоа што со ова во суштина се работи за отповикување на порано дадената изјава за прифаќање на наследството која е неотповиклива, освен доколку е дадена под принуда, закана или како резултат на измама и заблуда.

(Решение на Сојузниот Врховен суд на Југославија, Рев. 504/63 од 26.IV.1962 година).

8. Наследникот кој дал изјава за прифаќање на наследството врз основа на закон, иако знаел дека постои тестамент, не може покасно да бара наследство врз основа на тестамент.

(Решение на Врховен суд на Хрватска, Гзз. 156/6 од 28.XI.1956 година).

Образложение

„Според чл. 141 од ЗН изјавата за откажување или прифаќање на наследството не може да се отповика. Според тоа ако тужител-

ката дала и судот ја прифатил нејзината изјава дека го прифаќа наследството врз основа на закон, а знаела дека постои тестамент, ќе се смета дека таа конечно го остварила своето право врз основа на закон. Таа веќе не можела ниту во текот на оставинската постапка ниту по нејзиното завршување да ја отповикува порано дадената изјава и да дава нова изјава. Целта на наследничката изјава како единствен израз на волјата е конечно да се утврди дали некое лице сака да стане наследник или не, и доколку сака по кој основ, а не само дали се откажува и го прифаќа наследството.“

Откажувањето од наследство не може да биде ниту делумно ниту со услов. Особено е значајно да се истакне дека откажувањето во корист на определен наследник не се смета како откажување од наследство, туку како изјава за отстапување на својот наследен дел. Ова откажување важи доколку наследникот во чија корист е тоа сторено го прифати тој дел од наследството (чл.131 ЗН). Изјавата за откажување од наследство или за примање на наследство не може да се отповика (чл. 133 ст. 1 ЗН). Во таа насока, наследникот што ја дал изјавата може да бара да се поништи изјавата ако е таа предизвикана со присилба, со закана или е дадена поради измама или заблуда (чл. 133 ст. 2 ЗН).

Судска пракса

1. Изјавата за откажување од наследство во корист на лице кое не влегува во кругот на наследниците, не произведува правно дејство. Одредбата од (...) ЗН – предвидува откажување од наследство само во корист на одреден наследник, но не и во корист на лице кое не е наследник.

(Одлука на Врховниот суд на Македонија, Гзз. 35/67 од 19.I.1968 година).

2. Кога тестаменталниот наследник дава изјава дека се прифаќа за наследник, може својот наследен дел да го отстапи на друг наследник на истиот оставител и судот таквото располагање ќе го уважи. Ова заради тоа што меѓу нужните и тестаменталните наследници постои наследничка заедница до делбата и за отстапувањето и примањето на наследен дел е дозволено

I. Основни услови за настанување на наследноправен однос

одлучување во оваа постапка.

(Одлука на Окружниот суд во Скопје, Гж. 157/78 од 23.V.1978 година).

3. Наследникот кој во текот на оставинската постапка изјавил дека му го отстапува наследниот дел на друг наследник, има право да бара да се раскине договорот врз основа на кој ја дал изјавата за отстапување на наследниот дел, доколку за тоа се исполнети адекватни услови.

(Одлука на Врховниот суд на Македонија, Рев. 796/82 од 22.III.1983 година).

4. Давателот на издршката се стекнува со сопственост врз основа на договорот за доживотна издршка, а не по пат на наследување. Поради тоа, дадените изјави во оставинската постапка, во врска со наследувањето од давателот на издршката и од другите учесници во постапката, се без правно дејство.

(Одлука на Окружниот суд во Скопје, Гж. 5000/88 од 8.IX.1988 година).

5. Ако изјавата за откажување од наследство е дадена во заблуда може да се бара нејзино поништување и повторно расправање на оставината и по правосилноста на решението за наследување.

(Решение на Врховниот суд на Југославија Рев. 1875/65 од 22.II.1966).

Граѓанско применето право (наследно право)

25. Покана за сведок или вештак

Република Македонија
ОСНОВЕН СУД СКОПЈЕ II

Скопје, _____ 200__ год.

П. бр. _____

П О К А Н А за повикување на СВЕДОК или ВЕШТАК

_____,
_____,
во правната работа на ТУЖИТЕЛОТ _____,
застапуван од _____,
против ТУЖЕНИОТ _____,
застапуван од _____,
основ _____,
вредност _____,

СВЕДОКОТ /ВЕШТАКОТ _____
по занимање _____ се повикува за рочиштето за
главна расправа закажано за _____ год. во _____ часот,
во судница - канцеларија бр. _____ во Основен суд Скопје II - Скопје, бул.
„Гоце Делчев“ бр.4.

Овластен работник, _____

ДОСТАВНИЦА

П. бр. _____

ЕВ _____

Адресант:

Се доставува _____

_____
_____
_____

потврдувам дека го примив гореспоменатиот акт денеска (со букви)

_____
_____

Предавањето го извршил,

_____ 200__ год. од

на _____ 200__ год.
00000120

Примил,
_____

Република Македонија
ОСНОВЕН СУД СКОПЈЕ II

Доставница за лична достава

Примач: _____

1. Ако лицето до кое писменото мора лично да се достави не се затече таму каде што треба да се изврши доставувањето, доставувачот ќе побара известување кога и на кое место би можел да го затече тоа лице, и ќе остави на некој од неговите полнолетни членови на домаќинството односно на лицето кое работи на исто место, ако тоа се согласи **писмено известување** заради примаче на писменото да биде во определен ден и час во својот стан односно на своето работно место.

Ако и по ова доставувачот не го затече лицето до кое треба да се достави писменото, тогаш писменото ќе го остави во станот или во просториите каде што односното лице работи или писменото ќе го прикачи на вратата од станот или просторијата и со тоа се смета дека е извршено доставувањето.

Ако се утврди дека лицето до кое треба да се достави писменото е отсутно и дека некој од неговите полнолетни членови на домаќинството, или лицето кое работи на исто место неможат писменото навреме да му го предадат, ќе се врати писменото на судот со назначување каде се наоѓа отсутниот.

2. Кога лицето до кое е упатено писменото, односно полнолетниот член на неговото домаќинство односно овластеното лице или работник на државен орган или на правно лице без оправдана причина ќе одбие да го прими писменото, доставувачот ќе го прикачи на вратата од станот или просторијата.

Ако примачот одбие да ја потпише доставницата, доставувачот тоа ќе го забележи на доставницата, и ќе го испише со букви денот на предавањето, и со тоа се смета доставувањето е извршено.

Ако примачот е неписмен или не е во состојба да се потпише, доставувачот ќе го испише неговото име и презиме и со букви денот на приемот и ќе стави забелешка зошто примачот не ставил свој потпис.

Причини за одбивање на приемот _____

0000099

Ознака на списокот _____

Ев. _____

Именување на актот што се доставува _____

Број на прилозите _____

Потврдувам дека го примив напред означениот акт (со букви) _____

Потпис на примачот _____

Потпис на доставувачот _____

26. Доставница за лична достава

Повратница со лична достава

Потврдувам дека денес _____ 20 _____ година
(примачот сам со букви го испишува датумот на приемот)

примив прагката означена на предната страна.

Доставувач,

2. Кога лицето до кое е упатено писменото, односно полнолетниот член на неговото домаќинство односно овластеното лице или работник на државен орган или на правно лице без оправдана причина ќе одбие да го прими писменото, доставувачот ќе го прикачи на вратата од станот или просторијата.
Ако примачот одбие да ја потпише доставницата, доставувачот тоа ќе го забележи на доставницата, и ќе забележи на доставницата и ќе го испише со букви денот на предавањето, и со тоа се смета доставувањето е извршено.

Причини за одбивање на приемот _____
_____
_____
_____
_____

Потпис на доставувачот,

00000117

(име и презиме)

1. Ако лицето до кое писменото мора лично да се достави не се затече таму каде што треба да се изврши доставувањето, доставувачот ќе побара известување кога и на кое место би можел да го затече тоа лице, и ќе остави на некој од неговите полнолетни членови на домаќинството односно на лицето кое работи на исто место, ако тоа се согласи **писмено известување** заради примање на писменото да биде во определен ден и час во својот стан односно на своето работно место.
Ако примачот е неписмен или не е во состојба да се потпише, доставувачот ќе го испише неговото име и презиме и со букви денот на приемот и ќе стави забелешка зошто примачот не ставил свој потпис.
Ако и по ова доставувачот не го затече лицето до кое треба да се достави писменото, тогаш писменото ќе го остави во станот или во просториите каде што односното лице работи или писменото ќе го прикачи на вратата од станот или просторијата и со тоа се смета дека е извршено доставувањето.
Ако се утврди дека лицето до кое треба да се достави писменото е отсутно и дека некој од неговите полнолетни членови на домаќинството, или лицето кое работи на исто место неможат писменото навреме да му го предадат, ќе се врати писменото на судот со назначување каде се наоѓа отсутниот.

I. Основни услови за настанување на наследноправен однос

27. Тужба за поништување на изјава за откажување од наследство

До Основен суд _____

Тужител: _____

Тужени: _____

Предмет: Поништување на наследничка
изјава

Вредност _____

Т У Ж Б А

Тужителка е сестра на тужените двајца браќа _____ како единствени наследници на нивниот покоен татко кој почина на _____ година. Оставината на нашиот покоен татко се со- стоеше од 1500 овци, 259 кози, 34 крави, 8 свињи и 13 прасиња, 9 шарпланинци, 12 коњи, шест маски, три магариња, трактор со механизација, 15 каци, 20 буриња, 10 ливади (со И.Л.), 3 хектари земјоделско земјиште (со И.Л.) и четири бачила кои се наоѓаат на Шар планина.

Доказ: Извод од матичната книга на умрените
Сведоци

На ден _____ година, пред да биде поведена оставин- ската постапка, двајцата браќа _____ ме повикаа во кафеана- та „Златно буренце“ да се договориме во врска со наследството кој нашиот сакан и почитуван татко ни го остави. Со цел да ја наследат целата оставина од нашиот покоен татко, моите браќа ми понудија определена сума на пари во приближна противвредност на мојот дел од 600 000 денари, доколку се откажам од наследството и да- дам негативна изјава не само од мое име туку и од име на моите потомци. Парите ќе ми бидат исплатени веднаш по правосилноста на решението. Со ваквата понуда се согласив и побарав на писмено да ја потпишат ваквата изјава за исплаќање на паричните средства на салфетата од кафеаната.

Доказ: Потпишаната изјава
Сослушување на странките

Имајќи го предвид договореното, на ден _____ година пред нотарот _____ кој ја водеше оставинската расправа на нашиот покоен татко заведена под _____, изјавив дека се откажувам од мојот дел од наследството во мое име и во име на моите потомци. Како резултат на тоа за наследници беа огласени моите двајца браќа _____ кои се прифатија за наследници.

Доказ: Решение за распределување на оставината

Од денот на правосилноста на решението за распределување на оставината моите браќа не одговараа на моите повици и пораки за исполнување на нивната обврска. На ден _____ година случајно ги сретнав во италијанскиот ресторан „Наполитана“ и ги предупредив дека ако не си ја исполнат својата обврска ќе ги тужам. На ова ми одговорија дека немале ниту намера да ми исплатат ни денар и дека јас сум немала никакво право на стоката оставена од нашиот татко. Ме обвинија дека ниту сум ги пасела, ниту сум ги молзела овците, ниту пак еднаш сум потсирила млеко, за да имам било какво право од оставината. Поради тоа, салфетата која ја потпишале не е полноважна.

Имајќи го предвид, наведеното согласно одредбите на Законот за наследување поради направената измама ја поднесувам оваа тужба и му предлагам на судот по одржувањето на главната расправа да ја донесе следнава

ПРЕСУДА

СЕ УСВОЈУВА тужбеното барање.

СЕ ПОНИШТУВА наследничката изјава со која тужителката во предметот О. бр. _____ од нотарот _____ со кој е заведена оставината на покојниот _____ бивш од _____, се откажала од наследство.

Тужителката се огласува за наследничка на една идеална третина од оставината на покојниот на наведените подвижни

I. Основни услови за настанување на наследноправен однос

и недвижни ствари: 1500 овци, 259 кози, 34 крави, 8 свињи и 13 прасиња, 9 шарпланинци, 12 коњи, шест маски, три магариња, трактор со механизација, 15 каци, 20 буриња, 10 ливади (со И.Л.), 3 хектари земјоделско земјиште (со И.Л.) и четири бачила опфатени со решението О. бр. _____ од _____ година, со ова решението се преиначува и се задолжува а тужените да ѝ го признаат и да го трпат правото на тужителката да ги држи и користи предметите од оставината согласно нејзиниот наследен дел и да го запише своето право на недвижностите во катастарот на недвижности.

Тужените се ЗАДОЛЖУВААТ на тужителката да и ги платат трошоците во врска со спорот според адвокатскиот трошковник.

Трошковник _____ Тужител
За состав _____
Судска такса _____
Вкупно _____

28.Опомена за плаќање такса

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
ОСНОВЕН СУД СКОПЈЕ II

Бр. _____

_____ 200 _____ год.
СКОПЈЕ

Опомена за плаќање такса

Основниот суд Скопје II по предметот _____
Бр. _____ / _____ Ви наложува во рок од 15 дена од денот на приемот на оваа опомена, да платите такса за _____

во износ од _____ денари и _____ денари за оваа опомена или вкупно _____ денари. Доказот за платена такса да се достави до Судот заради евиденција.

Ако не постапите по изложеното освен редовната такса присилно ќе Ви биде наплатено уште 50% од тој износ на име казнена такса.

ПРИМАЧ - Буџет на РМ Судски такси во готови пари од физички лица

СМЕТКА - 100000000063095

УПЛАТНА СМЕТКА - 840- -03359

ПРИХОДНА ШИФРА	ПРОГРАМА	НАЧИН
722213	00	2

00000094

Овластен референт,

29. Тужба за побивање на изјавата за откажување од наследство

До Основен суд _____
Тужител: _____
Тужен: _____
Предмет: Побивање на наследничка изјава
за откажување од наследство
Вредност _____

Т У Ж Б А

Тужениот е син единец на покојниот _____ од _____ кој почина на ден _____. До денот на смртта на покојниот неговиот брачен другар _____ по основ на правосилна и извршна пресуда ми должеше парични средства во противвредност од 50 000 евра. Со оглед дека брачниот другар на покојниот немаше на свое име никаков имот повеќе од две години не можев да си го наплатам својот долг по основ на заем со оглед дека верував дека е чесна бизнисменка.

Доказ: Правосилна пресуда _____
Сведоци
Сослушување на странките

Имајќи предвид дека моите обиди и со дисконт од 50% да го наплатам своето побарување беа безуспешни, единствена надеж ми остана добиеното наследство од страна на нејзиниот маж. Меѓутоа, на ден _____ година во предметот заведено под О. бр. _____ кај надлежниот нотар _____ тужената дала негативна наследничка изјава откажувајќи се од наследството. Со тоа како единствен наследник на оставината на покојниот _____ во противвредност од 300 000 евра се јавил нејзиниот син единец _____.

Доказ: Решение О бр. _____

Имајќи го предвид горе наведеното, а во согласност со

I. Основни услови за настанување на наследноправен однос

одредбите од ЗОО ја поднесувам оваа тужба против тужениот _____ син единец на мојот должник _____ – брачен другар на покојниот _____ кој се здобил со делот од наследството што би го добила неговата мајка да не се откажала од наследство. Во таа насока му предлагам на насловниот суд, по одржувањето на главната расправа и изведувањето на доказите да ја донесе следната

ПРЕСУДА

СЕ УСВОЈУВА тужбеното барање.

СЕ ЗАДОЛЖУВА тужениот да трпи да му го наплати тужителот своето побарување во противвредност од 50 000 евра според средниот курс на НБРМ на денот на исплатата кој тој го има спрема својот должник, неговата мајка _____ која свесно откажувајќи се од наследството се довела во состојба да не ја исполни обврската спрема тужителот. Во таа смисла правното дејство откажување од наследството од страна на мајката на тужениот го губи своето дејствие, толку колку што е потребно за исполнување на побарувањето на тужителот.

Тужениот СЕ ЗАДОЛЖУВА на тужителот да му ги плати трошоците во врска со спорот според адвокатскиот трошковник.

Трошковник

Тужител

1. За состав _____

2. Судска такса _____

Вкупно _____

Г. ПРАВЕН ОСНОВ

Правни основи за наследување се договорот за наследување, тестаментот и законот. Во наследното право на Република Македонија правни основи за наследување се само тестаментот и законот. Тестаментот е посилен правен основ за наследување во однос на законот, така што доколку завештателот оставил тестамент, прво ќе се распредели оставината врз основа на тестаментот, а потоа

врз основа на законот. Законското наследување се применува кога оставителот не оставил тестамент, кога тестаментот е поништен, кога тестаментот е отповикан, кога со тестаментот е повредено правото на нужен дел. Исто така законското наследување се применува кога завештателот во тестаментот не располагагал со целиот имот, туку само со еден негов дел, кога тестаменталниот наследник нема да го доживее моментот на смртта на завештателот, или нема да го доживее исполнувањето на одложниот услов или рок предвиден во тестаментот. Освен тоа, оставината ќе се распредели врз основа на законот кога тестаменталниот наследник се откаже од наследство или кога е недостоен за наследување. Оттука произлегува дека во нашето наследно право истовремено еден дел оставината може да се распредели врз основа на закон, додека друг дел од оставината врз основа на тестамент.

Судска пракса

1. До наследување врз основа на закон доаѓа не само кога нема тестамент, туку и кога со тестаментот не била опфатена целата оставина, или кога тестаментот е целосно или делумно неважечки.
(Одлука Врховниот суд на Хрватска, Гзз-78/86).

2. Ако некој од тестаменталните наследници изјави дека е согласен оставината да се расправа не врз основа на тестаментот, туку врз основа на закон, а другите бараат да се расправа врз основа на тестаментот, во таков случај оставинскиот суд оставината ја расправа врз основа на тестаментот за наследниците кои тоа го бараат, а останатиот имот се расправа според законот на сите останати наследници.

(Одлука на Окружниот суд во Скопје, Гж. 1180/77 од 12.X.1977 година).

29. Договор за наследување

ДОГОВОР

Склучен на ден _____ година, помеѓу:

1. Марко Марков од Скопје со живеалиште на ул. Даме Гру-

I. Основни услови за настанување на наследноправен однос

ев бр. 6 со ЕМБГ 1207944342021 и бр. на л.к. 82345 издадена од МВР Скопје, оставител на наследството и

2. Марија Велевска од Скопје со живеалиште на ул. Методија Антонов Ченто бр. 60 со ЕМБГ 1905065455001 и бр. на л.к. 122457, договорен наследник.

Член 1

Со овој договор договорните страни се согласни оставителот на наследството целиот свој имот кој што го поседува и се состои од:

по својата смрт безусловно и без никаков надомест да го пренесе на единствениот договорен наследник, доколку истиот го надживее оставителот на наследството.

Член 2

Договорните страни го склучуваат овој договор при чиста свест, здрав разум и без присила и закана од други лица свесни за околностите под кои го склучуваат и неговите последици.

Член 3

Овој договор договорните страни можат да го раскинат само со заемна согласност и во писмена форма заверена кај нотар.

Член 4

Договорот кој договорните страни го склучуваат ќе произведе правно дејство во моментот на смртта на оставителот. Сè до тој момент оставителот на наследството е слободен по своја волја да располага за време на живот со наведениот имот предмет на овој договор. Со договорот не може да биде опфатен делот од оставината што им припаѓа на нужните наследници.

Член 5

Договорните страни се согласни во случај на спор да биде надлежен Граѓанскиот суд во Скопје.

Граѓанско применето право (наследно право)

Договорни страни:

Оставител на наследството

Договорен наследник

Нотар

30. Договор за наследување

ДОГОВОР

Склучен на ден _____ година, помеѓу:

1. Марио Ристовски од Скопје со живеалиште на ул. Гоце Делчев бр. 75 со ЕМБГ 1207960342028 и бр. на л.к. 98234 издадена од МВР Скопје, сопруг и

2. Лина Ристовска од Скопје со живеалиште на ул. Гоце Делчев бр. 60 со ЕМБГ 1905965455001 и бр. на л.к. 312457, сопруга.

Член 1

Со овој договор договорните страни се согласија целокупниот имот на сопругот како договорна страна кој се состои од:

по неговата смрт да и припадне во наследство на неговата сопруга како единствен наследник без никакви обврски под услов да го надживее.

Член 2

Договорните страни, исто така, се согласија целокупниот имот на сопругата како договорна страна кој се состои од:

по нејзината смрт да и припадне во наследство на нејзиниот сопруг како единствен наследник без никакви обврски под услов да ја надживее.

Член 3

Договорните страни го склучуваат овој договор при чиста

I. Основни услови за настанување на наследноправен однос

свест, здрав разум и без присила и закана од други лица свесни за околностите под кои го склучуваат и неговите последици.

Член 4

Овој договор договорните страни можат да го раскинат само со заемна согласност и во писмена форма заверена кај нотар.

Член 5

Договорот кој договорните страни го склучуваат ќе произведе правно дејство во моментот на смртта на оставителот. Сè до тој момент оставителот на наследството е слободен по своја волја да располага за време на живот со наведениот имот предмет на овој договор. Со договорот не може да биде опфатен делот од оставината што им припаѓа на нужните наследници.

Член 6

Договорните страни се согласни во случај на спор да биде надлежен Граѓанскиот суд во Скопје.

Договорни страни:

Оставител на наследството

Договорен наследник

Нотар

31. Договор за откажување од наследство

ДОГОВОР

Склучен на ден _____ година, помеѓу:

1. Драган Димов од Скопје со живеалиште на ул. Киро Крстев бр. 16 со ЕМБГ 12079490342028 и бр. на л.к. 2234 издадена од МВР Куманово, како родител и

2. Драгана Димова од Скопје со живеалиште на ул. Киро Крстев бр. 16 со ЕМБГ 1905965455001 и бр. на л.к. 42457, како не-

гова ќерка.

Член 1

Со овој договор договорната страна Драгана Димова, се откажува безусловно и неотповикливо од наследството на својот татко Драган Димов.

Член 2

Договорната страна Драгана Димова се откажува во целост и без никаков надомест од наследството кое треба да го стекне како ќерка на другата договорна страна и законски наследник од прв наследен ред не барајќи ништо за возврат од нејзиниот родител. Притоа, е согласна по ниту еден основ да не го оспорува ваквиот договор.

Член 3

Драган Димов, како друга договорна страна и родител е согласен со откажувањето од идното наследство на неговата ќерка Драгана Димова.

Член 4

Договорните страни истакнуваат дека го склучуваат овој договор при чиста свест, здрав разум и без присила и закана од нивна или страна на трети лица и се свесни за околностите под кои го склучуваат и неговите последици.

Договорни страни:

Оставител на наследството

Договорен наследник

Нотар

I. Основни услови за настанување на наследноправен однос

32. Договор за располагање со идно наследство

ДОГОВОР

Склучен на ден _____ година, помеѓу:

1. Ивица Донеvски од Скопје со живеалиште на ул. Киро Ботев бр. 36 со ЕМБГ 12079690342028 и бр. на л.к. 2234 издадена од МВР Куманово, како заемодавач

2. Драган Кимов од Скопје со живеалиште на ул. Христо Ботев бр. 26 со ЕМБГ 2005965455001 и бр. на л.к. 42457, како заемопримач.

Член 1

Со овој договор договорните страни се согласија заемодавачот да му исплати на заемопримачот парична вредност во висина од 100 000 евра во денарска противвредност на денот на потпишувањето на овој договор. За возврат заемопримачот се обврзува да му го пренесе своето право на наследство спрема своите родители кое заемодавачот ќе може да го реализира во моментот на нивната смрт.

Член 2

Договорните страни го склучуваат овој договор при чиста свест, здрав разум и без присила и закана од други лица свесни за околностите под кои го склучуваат и неговите последици.

Член 3

Договорните страни се согласни во случај на спор да биде надлежен Граѓанскиот суд во Скопје.

Член 4

Овој договор е склучен во шест примероци од кој за секоја од договорните страни по три примероци.

Граѓанско применето право (наследно право)

Договорни страни:

Оставител на наследството

Договорен наследник

Нотар

_____

II. ЗАКОНСКО НАСЛЕДУВАЊЕ

Законското наследување претставува распределување на оставината на оставителот врз основа на законски норми со кои се определува кругот на лицата кои што се повикани за наследство, редоследот по кој наследниците доаѓаат на наследство, како и големината на наследниот дел на секој законски наследник. Законското наследување се смета дека ја претставува претпоставената волја на завештателот, поради тоа што доколку тој не сакал да се применат законските норми за распределување на неговата оставина имал можност да состави тестамент. Законското наследување е уредено со когентни норми кои имаат императивен карактер и кои не можат да се менуваат со волјата на завештателот или наследниците.

A. ФАКТОРИ ОД КЛУЧНО ЗНАЧЕЊЕ ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА КРУГОТ НА ЗАКОНСКИТЕ НАСЛЕДНИЦИ

Основни фактори за определување на кругот на законските наследници во нашето наследно право се сродството, брачната врска и живеењето во трајна заедница. Животот во вонбрачна заедница според важечкото право не претставува основ за наследување. Како дополнителни фактори за определување на кругот на законските наследници се јавуваат способноста за стопанисување и имотната состојба на наследниците како и големината односно вредноста на оставината, а во одредени случаи кај нужното законско наследување и заедничкиот живот и издржувањето од страна на оставителот.

B. ПРАВИЛА ВРЗ ОСНОВА НА КОИ Е ЗАСНОВАН ПАРЕНТЕЛАРНО-ЛИНЕАРНИОТ СИСТЕМ НА НАСЛЕДУВАЊЕ

Во наследното право на Република Македонија е прифатен парентеларно-линеарниот систем на определување на кругот на законските наследници, кој се базира на близината на сродството помеѓу оставителот и неговите наследници. Во овој систем се применува

правото на исклучивост, правото на претставување и правото на прираснување. Според *правилото на исклучивост* роднините поблиските според степенот на сродството со оставителот ги исклучуваат од наследство роднините кои се подалечни според степенот на сродството. Во нашето наследно право постојат три законски наследни редови. Притоа, сè додека има и еден жив наследник од претходниот законски наследен ред тој ги исклучува од наследство наследниците од другиот наследен ред. Според *правото на претставување* потомците на едно лице кое од било кои причини (не го доживеал моментот на смртта на оставителот, се откажал од наследство само во свое име, недостоен за наследување или исклучен од наследство) не станало законски наследник во конкретен случај стануваат наследници на оставителот и го наследуваат делот кој што би му припаднал на нивниот предок. Исклучително значајно е да се истакне дека правото на претставување се применува само во корист на децата и останатите потомци (во права линија), а никако не и во корист на брачниот другар на оставителот. Исто така треба да се нагласи дека синовите и ќерките на оставителот директно го наследуваат оставителот, а само неговите внуци и останатите потомци можат да го наследат врз основа на правото на претставување. Правото на претставување се применува само во рамките на законското наследување и тоа има приоритет во однос на правото на прираснување, кое се применува супсидијарно. Според *правото на прираснување* делот на сонаследникот кој од било кои причини нема да стане наследник (а нема свое потомство поради што не може да се примени правото на претставување) прираснува на другите наследници на оставителот со ист степен на сродство.

Судска пракса

1. Браќата и сестрите го наследуваат оставителот по правото на претставување на умрениот заеднички родител (нивниот татко).

(Решение на Врховниот суд на Србија, Гзз. 358/51 од 2. II. 1951 година).

2. Ако некој од тестаменталните наследници умре пред оставителот, делот од оставината што бил предвиден за него им

II. Законско наследување

припаѓа на законските наследници на оставителот.

(Решение на Врховниот суд на Војводина, Рев. 65/58 од 3.VI.1950 година).

Треба посебно да истакнеме дека во нашата судска пракса мошне често се поистоветуваат правото на претставување и наследничката трансмисија, и покрај тоа што се работи за различни правни институти. Имено, за да дојде до право на претставување е потребно да бидат исполнети горенаведените услови, додека за да дојде до наследничка трансмисија потребно е наследникот да умре по смртта на оставителот без да се изјасни дали се прифаќа за наследник. Тоа негово право преминува на неговите наследници, што во суштина претставува наследничка трансмисија. Како резултат на тоа само врз основа на наследничка трансмисија може и брачниот другар да се јави како наследник. И покрај тоа што правото на претставување и правото на прираснување се стари-класични институти на наследното право, кои водат потекло уште од римското право, практиката покажува дека сепак нивната содржина не е добро позната при остварувањето на наследните права. Ова особено се однесува на правото на претставување, кое понекогаш се меша со институтот наследничка трансмисија и *vice versa*. Имено, потврда на ова становиште е решението на Судот I. ОД. бр. 469/02 според кое: „После смртта на оставителот В.С. како наследници од првиот наследен ред и по **правото на претставување** ги оставил брачниот другар Е.С., синот Д.Д., ќерките Ц.Д., В.С., и Ј.С., **како и снаата Е.С. внуците И.С. и С.С. по право на претставување од умрениот му син В.С.**“

Коментар

Во конкретниот случај, Судот погрешно го наведува правото на претставување како основ за наследување на неговите живи потомци, бидејќи тие се јавуваат како директни наследници во првиот наследен ред (синот Д.Д и ќерките Ц.Д, В.С. и Ј.С.). Исто така, повторно погрешно го наведува правото на претставување со оглед на фактот дека тоа се однесува само на потомците на претходно починатиот наследник (синот В.С), но не и на брачниот дру-

гар (Е.С.). Притоа е важно да се напомене дека за да дојде до примена на правото на претставување е потребно Судот да утврдил дека синот не го надживеал својот татко. Тоа Судот во конкретниот случај пропуштил да го утврди. Доколку синот го надживеал својот татко, но починал пред да се прими за наследник, тогаш не може да се примени правото на претставување. Во овој случај настанува наследничка трансмисија, односно преминување на правото на наследување на неговите наследници од првиот наследен ред во кои спаѓа и брачниот другар. Само во ваков случај брачниот другар ќе имал право на наследство. Со други зборови, за да можел брачниот другар да добие дел од наследството на својот починат сопруг, Судот по ниту еден основ не требало да го превиди фактот на моментот на смртта на починатиот сопруг, а тоа е по смртта на оставителот.

II. Законско наследување

32. Придружен извештај

ОСНОВЕН СУД СКОПЈЕ II
_____ 20 ____ година
Скопје

Број _____
Основен суд Скопје II
Правна работа: _____
тужител: _____
тужен: _____
основ: _____
вредност: _____

ДО
АПЕЛАЦИОНИОТ СУД СКОПЈЕ
СКОПЈЕ

Основниот суд Скопје II, приложено со овој придружен извештај го доставува предметот за донесување одлука по изјавената жалба–ревизија.

Назив, датум и број на обжалената одлука _____
број на листови _____

Од кого и кога е вложена жалба–ревизија.

1. _____ број на листови _____

2. _____ број на листови _____

Кога обжалената – побивната одлука е доставена на подносителот на жалбата – ревизијата _____ број на листови _____.

Одговор на жалбата – ревизијата вложил

1. _____ на _____ 20 ____ година

2. _____ на _____ 20 ____ година

Такса: платена, опомена за плаќање на таксата исплатена на _____ 20 ____ година.

Се прилагаат: препис на обжалената одлука, жалба–ревизија, одговор на жалбата–ревизија и доставница.

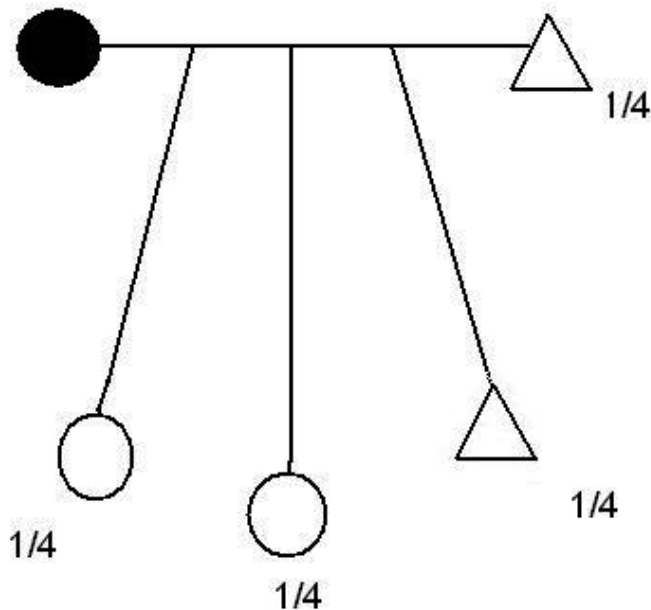
Преседател на советот – судија,

Образец Сд бр. 39 (член 195 ст. 2 од СД)
Придружен извештај до второстепениот суд по жалба односно ревизија во парнична постапка

00000074

В. НАСЛЕДНИ РЕДОВИ

Како што беше веќе претходно споменато, во законското наследно право на Република Македонија постојат три законски наследни реда. Во првиот наследен ред влегуваат децата на оставителот (вклучувајќи ги вонбрачните и посвоените деца) и неговиот брачен другар. Тие наследуваат еднакви делови. Освен децата на оставителот, како наследници во првиот наследен ред можат да се јават и *потомците на детето* кое од било кои причини не станало наследник *врз основа на правото на претставување* (внуци, правнуци и др.). Бидејќи вонбрачната заедница не предизвикува наследно-правни последици во позитивното наследно право на Република Македонија, вонбрачниот другар нема никакви наследни права.

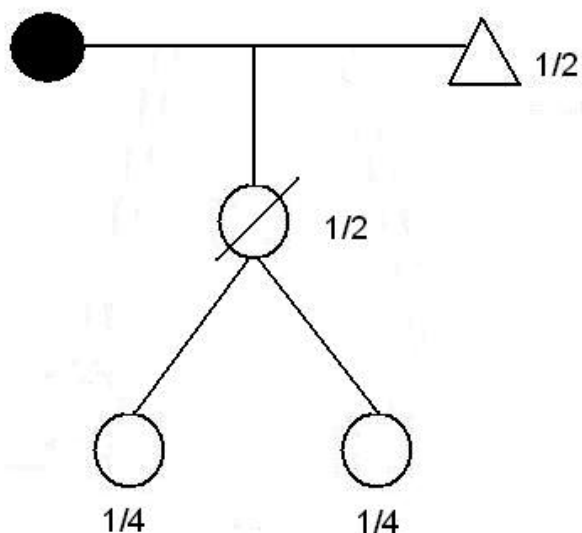

Сл.1 Прв наследен ред

Легенда:
● - оставител
⊘ - умрен предок
○ △ - наследници

II. Законско наследување

Сл.2 примена на првото претставување

Легенда:
● - оставител
○/ - умрен предок
○△ - наследници

Судска пракса

Вонбрачната ќерка на покојниот оставител, која е странски државјанин и која је посвоиле странски државјани, со одлука на надлежен странски суд, со ова посвојување не го изгубила наследното право спрема оставителот.

(Одлука на Окружниот суд во Белград, бр. 29-30/1988 година).

Нашето наследно право предвидува и можност за намалување на делот на брачниот другар за сметка на наследниот дел на децата на оставителот. Во случај кога има деца на оставителот кои не потекнуваат од бракот со надживеаниот брачен другар, а имотот на овој брачен другар изнесува повеќе од делот што би му припаднал при делбата на оставината на еднакви делови, тогаш на секое дете на оставителот му припаѓа двапати поголем дел отколку на брачниот другар (чл. 15). До примена на оваа одредба може да дојде само по барање на децата на оставителот чиј родител не е надживеаниот брачен другар на оставителот. Поаѓајќи од рестриktivното толкување на оваа одредба, може да се заклучи

дека законодавецот ваквата привилегија за намалување на делот на брачниот другар ја предвидува ексклузивно само во корист на децата кои не потекнуваат од бракот со надживеаниот брачен другар. Децата чиј родител е надживеаниот брачен другар на оставителот не можат да го остварат ова право.

Судска пракса

До намалување на делот на брачниот другар (...) може да дојде само ако со брачниот другар конкурираат синови и ќерки на оставителот од претходните бракови, а не и понатамошното потомство на оставителот, бидејќи овој исклучок е предвиден само во корист на првостепените потомци на оставителот од неговиот претходен брак.

(Одлука на Врховниот суд на Војводина, Гж – 1806/71).

33. Предлог за намалување на делот на брачниот другар на оставителот

Врска О. бр. _____
До Основен Суд _____ /
(Нотар _____)
Предлагач _____

ПРЕДЛОГ

Пред насловниот суд (нотар) се води постапка за расправање на оставината на оставителот _____ бивш од _____.

Како законски наследници на оставителот од првиот законски наследен ред се повикани неговата брачна другарка _____, со која оставителот немаше потомци и јас _____ и мојата сестра _____ деца на оставителот од претходниот брак.

Со оглед дека се исполнети претпоставките од одредбата на

II. Законско наследување

чл. 15 на Законот за наследување која се однесува на намалување на делот на брачниот другар му предлагам на оставинскиот суд (нотарот) да ни досуди два пати поголем дел отколку делот на брачниот другар.

Предлагач

Во рамките на првиот наследен ред *брачниот другар може да се јави и како единствен наследник*. Тоа ќе биде случај кога од наследството ќе се откажат потомците на оставителот и нивните потомци (чл. 128 ст. 6 ЗН).

Вториот наследен ред го сочинуваат родителите и брачниот другар, во случај кога оставителот не оставил потомци или нивните понатамошни потомци (внуци, правнуци на оставителот и др.), кои можат да се повикаат на наследство врз основа на правото на претставување (чл. 16 ЗН). Брачниот другар преминува од првиот во вториот наследен ред и конкурира на наследство со родителите и нивните потомци кога нема наследници од првиот наследен ред. За разлика од првиот наследен ред, каде оставината се дели на еднакви делови, во вториот наследен ред оставината се дели на два дела, при што родителите на умрениот наследуваат една половина на еднакви делови, а втората половина ја наследува брачниот другар на оставителот. Ако по умрениот не останал брачен другар, тогаш родителите на умрениот ја наследуваат целата оставина на еднакви делови.

Во вториот наследен ред влегуваат и браќата и сестрите на оставителот и нивните потомци. Тие го наследуваат делот на нивните родители врз основа на правото на претставување (чл. 17 ЗН). Законодавецот прави разлика помеѓу наследниците во зависност од тоа дали браќата и сестрите се полнородни и полуродни. Полуродните браќа и сестри го наследуваат само делот од таткото (*germani*) или од мајката (*uterini*).

Ако едниот родител умрел пред оставителот без да остави потомство, тогаш делот од оставината што би му припаднал да го надживеал оставителот го наследува другиот родител. Доколку и тој починал пред оставителот, неговите потомци ја наследуваат

целата оставина, односно деловите кои би им припаднале и на двајцата родители да го надживеале оставителот. Законодавецот ја уредува и ситуацијата кога и двајцата родители починале пред оставителот без да остават потомство (чл. 19). Во овој случај целата оставина ја наследува брачниот другар на оставителот.

Во рамките на вториот наследен ред може да дојде до зголемување на наследниот дел на брачниот другар за сметка на делот на родителите, или пак ако оставината е од мала вредност брачниот другар може да ја наследи во целост. Тоа ќе биде возможно само доколку брачниот другар нема нужни средства за живот и притоа бидат исполнети условите предвидени со законот. При одлучувањето судот ќе ги земе предвид сите околности на случајот, а особено имотните прилики и способноста за стопанисување на брачниот другар, имотните прилики на другите наследници и нивната способност за стопанисување и вредноста на оставината.

Судска пракса

1. Правото на преживеаниот брачен другар да бара да наследи и дел од оставината која врз основа на закон би требало да ја наследат другите наследници или да ја наследи целата оставина (...) е лично право и не преминува на наследниците на таквиот брачен другар.

(Одлука на Врховниот суд на Македонија, Рев. 156/63 од 9.I.1964 година).

2. Поаѓајќи од тоа што од 1967 година, кога умрела неговата сестра не оставајќи потомци, па сè до 1973 година, кога умрел и нејзиниот брачен другар, тужителот не побарал дел од оставината на својата сестра која се состоела од половина на една мала куќа, првостепениот суд правилно го применил материјалното право кога во смисла на чл. 25 од ЗН утврдил дека сега покојниот сопруг на сестрата на тужителот ја наследил целата оставина на својата брачна другарка, бидејќи куќата била од мала вредност.

(Одлука на Врховниот суд на Македонија, Гж. бр. 290/75 од 16.VI.1975 година).

3. Судот може да одлучи целата оставина да ја наследи брачниот другар на оставителот, кој е повикан на наследство со наследниците во вториот наследен ред, ако оставината е од толку

II. Законско наследување

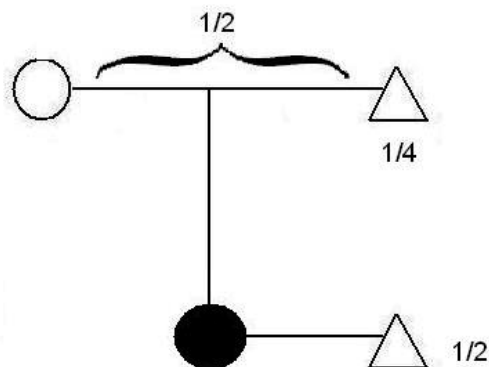
мала вредност што со нејзината поделба брачниот другар би западнал во немаштија, и доколку другиот наследник нема нужни средства за живот.

(Одлука на Врховниот суд на Војводина, Рев-256/58).

4. Зголемувањето на наследниот дел на брачниот другар не доаѓа во предвид кога тој конкурира на наследство со тестаменталните наследници на завештателот.

(Врховен суд на Србија, Гж. 327/1966 година)

Во вториот наследен ред можно е да дојде и до зголемување на наследниот дел на родителите на оставителот. Но, ако оставината е од мала вредност тие можат да ја наследат и во целост (чл. 28 ст.1). Притоа, освен во однос на брачниот другар, едниот родител може да бара зголемување на неговиот наследен дел и во однос на другиот родител, доколку бидат исполнети условите предвидени со законот(чл. 29 ст. 2). Во сите наведени случаи при одлучувањето судот ќе ги земе предвид сите околности на случајот, а особено имотните прилики и способноста за стопанисување на родителите, имотните прилики на брачниот другар, односно на наследниците на умрениот родител и нивната способност за стопанисување, како и вредноста на оставината.

Сл.3 Втор наследен ред

Легенда:
● - оставител
⊗ - умрен предок
○△ - наследници

34. Предлог за непрогласување на брачниот другар на оставителот за наследник

Врска О. бр. _____
До Основен Суд _____
Нотар _____
Предлагач _____

ПРЕДЛОГ

Пред насловниот суд (нотар) се води постапка за расправање на оставина на оставителот _____ бивш од _____ . Со оглед на фактот дека оставителот не остави свои потомци, согласно законот како наследници од вториот законски наследен ред сме повикани неговиот брачен другар _____ и ние, неговите родители _____ .

Доказ: Извод од матичната книга на родените на оставителот

Извод од матичната книга на венчаните

Повеќе од две години заедницата на живот помеѓу оставителот и неговиот брачен другар е трајно престаната и до моментот на смртта на оставителот тие не комуницираа и не живееле заедно. Како резултат на тоа оставителот месец дена пред својата смрт започна постапка за развод на брак поради фактички престанок на бракот.

Доказ: Сведоци _____

Поднесена тужба _____

Имајќи го предвид наведеното му предлагаме на оставинскиот суд/нотарот да не го прогласува брачниот другар на оставителот за наследник, со оглед дека имаме правен интерес да се заврши започнатата постапка за развод на брак на оставителот со неговиот брачен другар поради фактички престанок на бракот.

Предлагач

_____

II. Законско наследување

Во вториот наследен ред како наследници можат да се јават и лицата кои живеат во трајна заедница. Тоа се чуваникот и хранителот, посинокот и паштерката и очувот и маќеата, снаата и свекорот и свекрвата, зетот и тестот и тештата и лица кои се крвни роднини ако живееле во трајна заедница, која траела најмалку пет години од засновањето па сè до смртта на оставителот (чл. 29 ст. 1). Тие се повикуваат на наследство во случај кога умрениот не оставил брачен другар и други наследници од првиот наследен ред и родители и браќа и сестри. Присуството на лица кои живееле во трајна заедница ги исклучува потомците на браќата и сестрите во поглед на наследството и тие ја наследуваат целата оставина на еднакви делови. Кога на наследство е повикан брачниот другар, лицата од став 1 на овој член ја наследуваат на еднакви делови едната половина од делот од оставината што би го наследиле родителите односно браќата и сестрите на оставителот (чл. 29 ст. 2).

Судска пракса

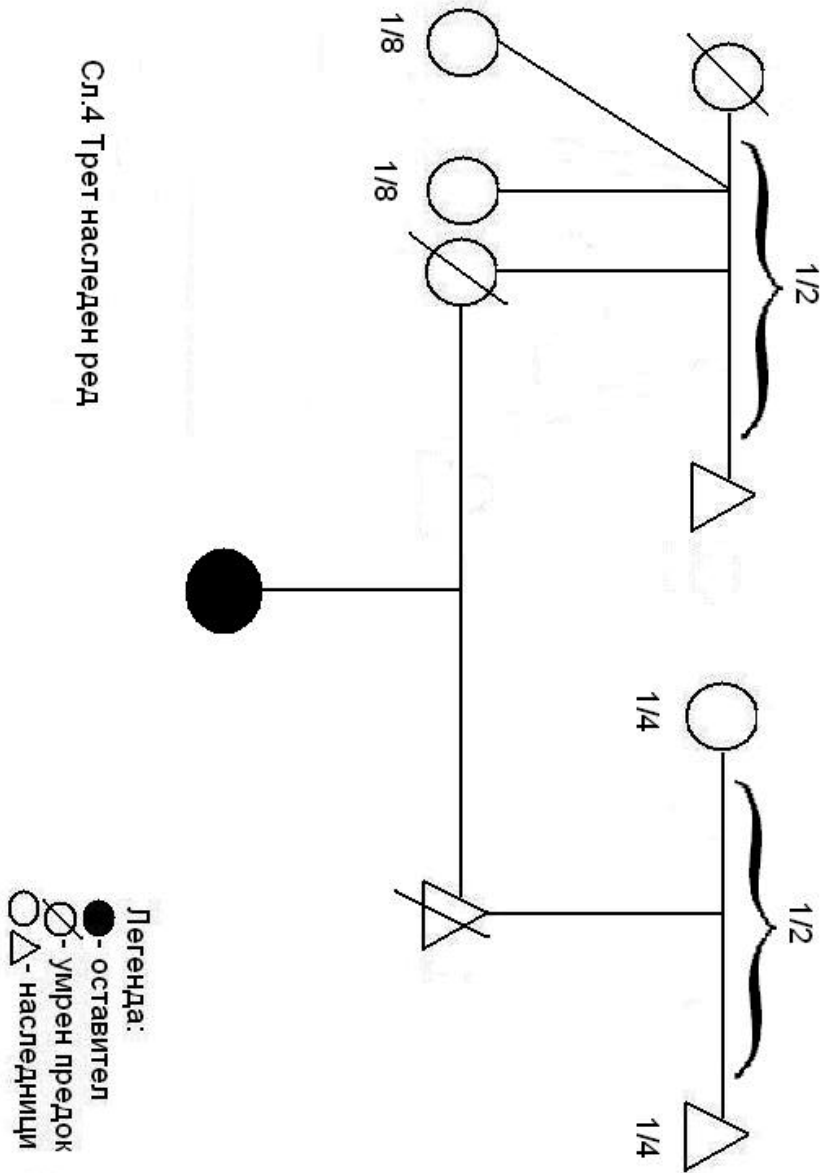
Во случај кога на наследство се повикани брачниот другар на оставителот и неговиот чуваник, тогаш оставината ја наследуваат чуваникот и брачниот другар на оставителот на еднакви делови, но доколку брачниот другар на оставителот се откаже од оставината, тогаш целата оставина ја наследува чуваникот.

(Пресуда на Апелациониот суд Штип ГЖ бр. 1434/09 од 11.II.2010 година).

Третиот наследен ред го сочинуваат дедовците и бабите на оставителот. Тие се повикуваат на наследство во случај кога оставителот не оставил ниту потомци, ниту родители, ниту овие оставиле некои потомци, ниту пак брачен другар (чл. 20 ст. 1). Притоа, едната половина од оставината ја наследуваат дедото и бабата од татковата страна, додека другата половина ја наследуваат дедото и бабата од мајчина страна. Во рамките на истата лоза дедото и бабата наследуваат на еднакви делови. Во случај некој од нив да умрел пред оставителот, неговиот дел го наследуваат, согласно правото на претставување, неговите деца, внуци и неговите натамошни потомци. Ако дедото и бабата од една лоза умреле пред оставителот, а не оставиле ниту еден потомок, тогаш нивниот дел прираснува

Граѓанско применето право (наследно право)

на дедото и бабата од другата лоза. Ако оставината нема кој да ја наследи, поточно нема наследници од првиот, вториот и третиот наследен ред, тогаш таа ѝ припаѓа на државата под услови и на начин утврдени со закон.

Сл.4 Трет наследен ред

Легенда:
● - оставител
○ - умрен предок
△ - наследници

35. Барање за покренување на оставинска постапка

До Основен Суд Тетово

**БАРАЊЕ ЗА ПОКРЕНУВАЊЕ НА
ОСТАВИНСКА ПОСТАПКА**

Од лицето: Мифтар Алија од Тетово, ул. Скендербег, бр. 24

Барателот го моли судот по службена должност да ја определи оставината на покојниот Муса Алија бивш од Тетово кој починал на ден 24.05.2008 година во Тетово.

Доказ: Извод од матичната книга на умрени

Покојниот пред својата смрт не оставил тестамент ниту договор за доживотна издршка или друг договор за време на својот живот, а оставината на покојникот се состои од недвижен имот и тоа: Според решението на Основен Суд Тетово О. бр. 241/03 од 13.2.2003 година.

Доказ: Решение на Основен Суд Тетово О. бр. 241/03

Покојниот од прв наследен ред го оставил синот Мифтар Алија од Тетово со стан на ул. Првوماјска бр. 5.

Според горенаведеното се моли нотарот определен од судот да се повика лицето – предлагач да даде своја наследничка изјава и нотарот да донесе оставинско решение.

Барател

Мифтар Алија

---

36. Решение за определување на термин за одржување на рочиште

НОТАР

О бр.
УДР бр.

ул. _____ бр. _____
како повереник на Основен суд _____

Нотар _____ од _____, постапувајќи како повереник на Основен суд _____, согласно членовите 131,132 став 1 и 167 од Законот за вонпарничната постапка за постапување во оставински предмети го донесе следното:

РЕШЕНИЕ

за определување на термин за одржување на рочиште

За спроведување на оставинската постапка на оставителот _____ бивш од _____, која ми е доверена од Основен Суд _____ со О.бр. _____ и ДР.бр. _____ се определува термин за рочиште на ден _____ год. (_____) со почеток во 14:00 (четиринаесет) часот.

- Образложение -

По оставинскиот предмет за _____ бивш од _____, која ми е доверена од Основен Суд _____ со О.бр. _____ и УДР.бр. _____ се определува термин за рочиште на ден _____ год. (_____) со почеток во 14:00 (четиринаесет) часот, со доставување на покани до законските наследници.

Во _____, на _____ година

– повереник на Основен суд _____ -
НОТАР

37. Покана за рочиште

НОТАР

О бр.
УДР бр.

ул. _____ бр. _____
како повереник на Основен суд _____

П О К А Н А
за рочиште (чл.167 од ЗВП)

За _____ ул. _____ бр. _____ како
учесник во оставинската постапка на покојниот _____,
бивш од _____.

Се повикувате на ден _____ година со почеток во
14.00 часот, во нот. канцеларија на Нотар _____ од _____,
ул. _____ бр. _____, да присуствувате на рочиште-
то за расправање на оставината на покојниот _____, бивш
од Куманово, а се води по службена должност.

Согласно член 131 од ЗВП, постапката за расправање на
оставината, од Основен суд _____ е доверена на Нотар
_____ од _____.

Напомена: Задолжително прочитајте ги напомените на грбот од
оваа покана, бидејќи се важни за законито и ефикасно водење на
постапката.

Во _____, на _____ година.

– повереник на Основен суд _____ –
НОТАР

Граѓанско применето право (наследно право)

38. Доставување на покана

ДОСТАВНИЦА

Јас долу потпишаниот-та, _____ потврдувам дека денеска на ден

_____ (ден месец и година испишани со букви)

Примив писмена покана по предмет О.бр. ____ и УДР _____, за рочиштето за расправање на оставиина на пок. закажано за ден _____ година со почеток во 14.00 часот, во нотарската канцеларија на Нотар _____ од _____, ул. _____ бр. _____.

Примач: _____
(име и презиме – своерачен потпис)

Доставил _____

39. Решение за прогласување на законски наследници

НОТАР

**О бр.
УДР бр.**

ул. _____ бр. _____
повереник на Основен суд _____

Нотар _____ со седиште во _____, ул. _____ бр. _____, како повереник на Основен суд _____, постапувајќи согласно член 126 став 1, 2 и 3 и член 131 и 132 став 1 од Законот за вонпарнична постапка, во оставинскиот предмет за расправање на оставината на Оставител _____ бивш од Куманово, по спроведената оставинска постапка на ден _____ година, го донесов следното;

РЕШЕНИЕ

За **ЗАКОНСКИ НАСЛЕДНИЦИ** на **покојниот** _____ **од татко** _____ **и мајка** _____, **со ЕМБГ** _____, по занимање _____, роден на _____ год во _____, државјанин на Р. Македонија, со последно живеалиште на ул. _____ бр. _____ во _____, починал на ден _____ година, во / часот, во _____, чија смрт е заведена во МКУ за _____ под тековен број _____ за _____ година.

НА ОСТАВИНА која се состои од:

Недвижен имот заведен во Имотен лист бр. _____ за КО _____, со катастарски индикации:

Лист В:

к.п.	Згр	Вл	Кат	стан	нам.	викано место	особ.	површ.
16700	9	1	01	3	00510	Јна 41	003	68 м ²
16700	9	1	По	/	00511	Јна 41	001	19 м ²

СЕ ПРОГЛАСУВААТ

-по идеална 1/3 (една третина) :

- _____ со моминско презиме _____, со ЕМБГ _____, _____, родена на _____ година во _____, со живеалиште на ул. _____ бр. _____, – **сопруга** на оставителот;

- _____ со моминско презиме _____, ЕМБГ _____, _____, родена на _____ година во _____, со живеалиште во _____, _____ бр. _____ Р. Србија, државјанин на РМ, –**ќерка** на оставителот,

- по идеална 1/6 (една шестина):

- _____ со ЕМБГ _____, _____, родена на _____ година во _____, од татко _____ и мајка _____, со живеалиште на ул. _____ бр. _____, – **внука на оставителот;**

- _____ со ЕМБГ _____, _____, роден на _____ година во _____, од татко _____ и мајка _____, со живеалиште на ул. _____ бр. _____ – **внук на оставителот;**

Вредност на оставинската маса, во согласност со учесни-

ците е утврдена во износ од на 1.500.000,00 денари, судска такса во износ од 600 денари, нотарска награда 12.400,00 денари.

- Образложение -

Во постапка за а расправање на оставината на оставителот _____, по кажување на учесникот _____, Нотарот состави смртовница, и ги изведе предложените докази: Извод од МК на Умрени бр. _____ од _____, _____; Извод од МК на Умрени бр. _____ од _____, СВР Куманово; Имотен лист бр. _____ за КО Куманово, препис бр. _____ од _____; Полномошно од _____ на адвокат _____ од _____; Извод од МК на Родени бр. _____ од _____ година. СВР Куманово; Извод од МК на Родени бр. _____ од _____ година. СВР Куманово; Извод од МК на Родени бр. _____ од _____ година. СВР Куманово; По спроведување на оставинската постапка, Нотарот го утврди следното: оставителот _____, по својата смрт, оставил недвижен имот заведен во Имотен лист бр. _____ за КО Куманово. Оставителот бил во брак со _____ со живеалиште на ул. _____ бр. ___ во _____, која даде наследничка изјава и се прифати за законски наследник на дел од оставина што по закон и припаѓа. Во брак со _____, оставителот има изродено две ќерки, _____ со ЕМБГ _____, која даде наследничка изјава и се прифати за законски наследник на дел од оставина што по закон и припаѓа, и _____ со ЕМБГ _____, која починала пред оставителот, па по право на претставување, за законски наследници се појавуваат нејзините деца – внуци на оставителот и тоа: _____ со моминско _____ – внука на оставителот која даде наследничка изјава и се прифати за законски наследник на дел од оставина што по закон и припаѓа, додека пак _____ – внук на оставителот, беше уредно поканет, но не се појави на закажаното рочиште, ниту го оправда изостанокот, поради што согласно чл.171 од ЗВП, е огласен за наследник на дел од оставина што по закон му припаѓа.

Учесници изјавија дека нема други наследници на оставината на Оставителот, нема тестамент, Договор за доживотна издршка или Договор за распределба на имот за време на живот, а

II. Законско наследување

сопругата на покојниот не истакна право, согласно член 67 од Законот за сопственост и други стварни права..

Вредност на оставинската маса, во согласност со учесниците е утврдена во износ од 1.500.000,00 денари, судска такса во износ од 600 денари, нотарска награда 12.400,00 денари.

Согласно дадените изјави, изведените докази и утврдените факти, Нотарот одлучи како во диспозитивот на ова Решение.

Одлучено на ден _____, од Нотар _____ како повереник на Основен суд _____, О.бр. _____ и УДР.бр. _____.

Правна поука:

Против ова решение е дозволен приговор до Основен суд _____, во рок од 8 дена од денот по приемот на решението. Приговорот се доставува на Судот преку Нотарот кој е повереник на судот.

Повереник на Основен суд _____
НОТАР

40. Образец за присилно наплатување на судска такса

ОСНОВЕН СУД СКОПЈЕ II

Бр. _____

_____ 20 ____ год.

Скопје

**ДО
УПРАВАТА ЗА ЈАВНИ ПРИХОДИ
НА ГРАД СКОПЈЕ**

СКОПЈЕ

ПРЕДМЕТ: Присилно наплатување на судски такси

По предмет на Основниот суд Скопје II бр. _____ / _____ тужителот-тужениот

од _____ бр. _____

уд. _____ од _____ година, кога му беше вратена оломената за плаќање, односно од кога беше предупреден да плати во судски таксени марки, такси за

1) _____ ден. _____
2) _____ ден. _____
3) _____ ден. _____
4) _____ ден. _____
Вкупно ден: _____

Со оглед дека таксениот обврзник не ја платил таксата, а има живеалиште на подрачјето на општината, Судот моли Управата за јавни приходи врз основа на чл. 32 од Законот за судските такси да донесе решение таксениот обврзник да ги плати таксите што ги должи. Исто така, да се задолжи за наплата и 200,00 денари за опомена.

Неплатените износи на редовната и казнената такса, да бидат книжени во полза на сметката приходи од судски такси.

00000071

СУДИЈА,

III. НУЖНО НАСЛЕДУВАЊЕ

Во нашето наследно право е прифатен принципот на ограничено тестаментално располагање, според кој завештателот не може слободно и по своја волја да располага со одреден дел од оставината – нужен дел, кој по закон им припаѓа на нужните наследници. Нужното законско наследување има за цел да ги заштити интересите на најблискиот круг на роднини на оставителот, како и на неговиот брачен другар. Законодавецот правото на нужен дел го определува како наследно право предвидувајќи дека: „На нужниот наследник му припаѓа определен дел од секој предмет и од правата што ја сочинуваат оставината, но завештателот може да определи нужниот наследник да го прими својот дел и во определени предмети, права или во пари“ (чл. 32).

Судска пракса

1. Оставителот не може да располага со делот кој како нужен дел им припаѓа на наследниците, без разлика што бил прибавен со средства на еден од наследниците – даропримачот.

(Одлука на Врховниот суд на РМ, Рев. бр. 1503/98).

2. Правото на нужен дел по правило има стварно-правен, а не облигационен карактер.

(Решение на Врховниот суд на Народна Република Македонија, Гж. 225/56 од 26. VIII. 1956 година).

3. Кога нужниот дел е определен во пари, наследникот не може да бара издвојување на нужниот дел во натура.

(Пресуда на Врховниот суд на Војводина, Гж 634/55 од 17. I. 1956 година).

Коментар

И покрај тоа што во нашето наследно право е префатен концептот дека правото на нужен дел има наследно-правен карактер, така што на нужниот наследник му припаѓа определен дел од секој предмет и од правата што ја сочинуваат оставината, законодавецот

цот предвидел можност завештателот со тестамент да определи нужниот наследник својот нужен дел да го прими и во определени предмети, права или пари.

1.Нужни наследници и големина на нужниот наследен дел

Нужните наследници се исто така законски наследници, бидејќи на наследство се повикуваат според законскиот ред за наследување. Меѓутоа, кругот на можни нужни наследници е потесен од кругот на законските наследници. За разлика од законското наследување каде постојат три законски наследни редови, кај нужното наследување постојат два нужни законски наследни редови. Освен тоа, кај нужното наследување не само што е стеснет кругот на лицата кои што можат да се јават како нужни наследници, туку се предвидени и дополнителни услови кои што треба да бидат исполнети за одредени категории лица да можат да се појават како нужни наследници на оставителот. Како нужни наследници законодавецот ги предвидува децата на оставителот, неговите посвоеници, брачниот другар, потомците на неговите деца, родителите и браќата и сестрите на оставителот. И покрај тоа што законодавецот изречно не прави поделба на нужните наследници, сепак нивната положба е различна. Имено за одредени наследници како критериум е доволен само конкретниот однос со оставителот, односно не се бараат никакви други субјективни услови, додека пак за други остварувањето на правото на нужен дел е условено со исполнување на дополнителни субјективни услови.

Првиот ред на нужното законско наследување го сочинуваат децата на оставителот, неговите посвоеници и неговиот брачен другар (чл. 30 ст. 1). Потомците на децата на оставителот и на неговиот посвоеник, можат да се јават како нужни наследници доколку во моментот на смртта на оставителот живееле во заедница со него или тој ги издржувал, или ако се трајно неспособни за работа и немаат нужни средства за живот (чл. 30 ст. 2). Ова претставува суштинска разлика помеѓу редовното законско наследување и нужното законско наследување, со оглед на фактот дека кај законското наследување се применува правото на претставување и за овие

III. Нужно наследување

лица да станат наследници не се бараат дополнителни субјективни услови, како што е тоа случај кај нужното законско наследување.

Вториот ред на нужно законско наследување го сочинуваат брачниот другар (кога оставителот не оставил потомци), родителите на оставителот и неговите браќа и сестри. За да можат родителите и браќата и сестрите на оставителот да се јават како нужни наследници потребно е тие да се трајно неспособни за работа и да немаат нужни средства за живот. Во спротивно тие нема да имаат право на нужен наследен дел од оставината на умрениот.

Судска пракса

Сестрата на оставителот, која нема нужни средства за живот, и е трајно неспособна за работа, спаѓа во нужните наследници според член 30 став 2 од Законот за наследување, и во случај да има деца кои се должни да ѝ обезбедат издржување.

(Решение на Врховниот суд на Хрватска, Рев. 476/58, од 20.XI.1968 година).

Големината на нужниот наследен дел е различно определена во зависност од тоа дали се работи за нужни наследници од првиот или од вториот нужен наследен ред. Имено, нужниот дел на потомците, посвоениците и нивните потомци и на брачниот другар, изнесува една половина од законскиот наследен дел. Нужниот наследен дел на останатите нужни наследници – родителите, односно браќата и сестрите на оставителот изнесува една третина од делот што би им припаднал според законското наследување. Вака определената големина на нужниот дел не се менува и не зависи од тоа што некој од нужните наследници не бара дел од оставината, е исклучен од наследство или е недостоен да стане наследник. За разлика од законското наследување, кај нужното наследување не се применуваат одредбите за зголемување, односно намалување на наследниот дел на брачниот другар и на родителите на оставителот. Покрај ова, во рамките на нужното законско наследување не доаѓа до примена ниту на правото на претставување, ниту на правото на прираснување.

Судска пракса

1. Оставинскиот суд не е овластен да ја утврдува вредноста на предметите што оставителот за време на животот му ги подарил на еден од наследниците, заради засметување во наследниот дел, туку доколку настане спор за тоа ќе ги упати страните на процес.

(Одлука на Врховниот суд на Македонија, Рев. 761/82 од 24.II.1982 година).

2. Делот на нужниот наследник кој се откажал од наследство им припаѓа на останатите нужни наследници.

(Пресуда на Врховниот суд на Србија Гж. 794/55 од 8.XII.1955 година).

Коментар

Во нужното наследување според чл. 31 од Законот за наследување на Република Македонија делот што треба да им припадне на нужните законски наследници е секогаш ист, односно тој не се менува, без оглед на тоа што некој од нужните наследници не бара нужен дел.

3. Дарот кој оставителот го дал во корист на законскиот наследник кој по законскиот ред на наследување не е повикан на наследство, не се засметува во вредноста на оставината што е основа за пресметување на нужниот дел (оставителот го оставил градежното земјиште на внуката, а тужителката барала на нејзината мајка да и се засмета овој дел како поклон).

(Одлука на Окружниот суд во Осиек, Гж. 692/88).

2. Повреда и обезбедување на нужниот дел

Во наследното право на Република Македонија нужното законско наследување е уредено со императивни правни норми, така што оставителот не смее да го повреди правото на нужен дел со правење на тестамент или со правење на подароци. Имено, тој може да располага со т.н. расположлив дел на оставината, кој се

III. Нужно наследување

добива кога од целокупната вредност на оставината ќе се одземе големината на нужниот дел. Во случај да биде повредено правото на нужен дел постојат два начини на обезбедување на нужниот дел: намалување на тестаменталните располагања и враќање на подароците. Согласно одредбите на Законот за наследување намалување на тестаменталните располагања можат да бараат само нужните наследници на оставителот (чл. 44). Правото на нужен дел е исклучиво лично право и тоа не преминува на наследниците. Кога е повреден нужниот дел, најпрвин се пристапува кон намалување на тестаменталните располагања, а доколку тоа не е доволно за намиравање на нужниот дел се пристапува кон враќање на подароците направени во последните 90 дена од животот на оставителот. Притоа, треба да истакнеме дека располагањата со тестамент се намалуваат во ист сразмер, без оглед на нивната природа и на нивниот обем, и без оглед на тоа дали се наоѓаат во еден или повеќе тестаменти, ако од тестаментот не произлегува нешто друго. Враќањето на подароците се врши почнувајќи од последниот подарок и оди натаму обратно од редот по кој се дадени подароците. Подароците дадени едновременно се враќаат сразмерно (чл. 42 ЗН).

Судска пракса

1. Редукцијата на дар поради повреда на правото на нужен наследен дел може да се врши доколку кумулативно се исполнети условите од Законот за наследување: дарот да е сторен во последните 90 дена од животот на оставителот, а тужбата за негово враќање да е поднесена во рок од три години од смртта на оставителот.

(Одлука на Врховниот суд на РМ, Гзз. 217/05).

2. Правото на брачниот другар на оставителот да бара намалување на тестаменталното располагање, со кое е повреден неговиот нужен дел, не преминува на неговите наследници.

(Пресуда на Врховниот суд на Србија, Гж 3094/62 од 9. XI. 1962 година).

3. Правото да се бара намалување на тестаменталното распо-

лагање му припаѓа исклучиво на нужниот наследник, поради тоа што тоа е негово лично право.

(Пресуда на Врховниот суд на Југославија, Рев. 1387/65 од 17. IX. 1965 година).

4. Нужниот наследник кој со тестаментот е исклучен од наследство не може да бара намалување на тестаменталните располагања или враќање на подароците.

(Пресуда на Врховниот суд на Југославија Рев. 2627/64 од 19. I. 1965 година).

5. Во спор за повреда на нужниот дел, односно за редукција на тестаментот, при пресметувањето на вредноста на оставината, куќата што оставителот ја подарил на тужениот не се проценува според вредноста во време на проценувањето во текот на спорот, туку според вредноста во моментот на смртта на оставителот и нејзината состојба во време на подарувањето.

(Одлука на Врховниот суд на Македонија, Гж. 877/76 од 12. VI. 1977 година).

6. Правото на нужен дел е лично право и тоа не се наследува, но со смртта на нужниот наследник ова право се гаси и затоа наследниците на нужниот наследник не можат да го остваруваат по смртта на нужниот наследник.

(Одлука на Врховниот суд на Македонија, Гж. 498/71 од 26. X. 1971 година).

7. Нужниот наследник не може да бара, заради дополнување на повредениот нужен дел, да се врати имотот кој оставителот го отуѓил со договор за доживотна издршка.

(Одлука на Врховниот суд на Србија, Гж. 1991/54).

8. Нужниот наследник може да бара враќање на подарокот во оставинската постапка само ако барањето е насочено против сонаследниците и ако сонаследниците доброволно се согласат стварта да ја вратат. Во спротивно барањето за враќање на подарокот може да се остварува само во парница.

(Одлука на Врховниот суд на Хрватска, Гж-40/82).

III. Нужно наследување

Доколку е повредено правото на нужен наследен дел, во законот се предвидени рокови во кои нужните наследници можат да бараат да биде обезбеден нивниот нужен дел. Тие имаат право да бараат да се намалат тестаменталните располагања во рок од три години од прогласувањето на тестаментот. Доколку со намалување на тестаменталните располагања не може да се обезбеди нужниот дел, нужните наследници можат да бараат враќање на подароците сторени во последните 90 дена од животот на оставителот, во рок од три години од смртта на оставителот, односно од денот кога решението за неговото прогласување за умрен или решението со кое се докажува неговата смрт станало правосилно. Ваквото решение на законодавецот создава големи проблеми во практиката, поради тоа што овозможува наследните права на нужните наследници да бидат изиграни и злоупотребени од страна на оставителот. Во законодавствата од поранешните југословенски републики не се предвидува рок во кој се враќаат направените подароци од страна на оставителот, а во споредбеното право постојат решенија кои предвидуваат многу подолги рокови во кои може да се оствари правото за враќање на подароците (во германското право тој рок изнесува 10 години). Поради ова, со цел да се заштитат правата на нужните наследници, сметаме дека и во македонското право овој рок, кој сега изнесува 90 дена, треба да биде подолг.

Судска пракса

1. Застареноста на правото да се бара намалување на располагањата со договор за подарок се прекинува со поднесувањето на тужба со која нужниот наследник бара да се утврди ништовност на договорот за подарок и започнува да тече одново по окончувањето на спорот за поништување на договорот за подарок.

(Одлука на Врховен суд на РМ, Рев. Бр.84/81 од 3.IX.1981 година).

2. Застареност на правото да се бара намалување на тестаменталните располагања се прекинува како со тужба со која се бара утврдување на ништовност на тестаментот, односно враќање на подарокот, така и со тужба со која тужбеното барање е одбиено

или тужбата е отфрлена.

(Став на седницата на Граѓанското одделение на Врховниот суд на Србија од 12.IV.1982 година).

41. Тужба за намалување на тестаменталните располагања и враќање на подароците поради повреда на правото на нужен дел

До Основен суд _____
Тужител: _____
Тужен: _____
Предмет: _____
Вредност _____

Т У Ж Б А

Тужителот е единствен законски наследник од првиот наследен ред на неговиот татко _____ кој почина _____, поради што во тек е постапка за расправање на оставината кај насловниот суд (нотар) заведена под бр. О. бр. _____. На ден _____, месец дена пред својата смрт оставителот направил договор за подарок на тужената _____, негова долгогодишна блиска пријателка, во кој во знак на благодарност за убавите спомени, моменти и нежности на тужената и ги подарил следниве предмети и права:

со тоа оставителот располагал речиси со половина од вредноста на неговиот имот. Покрај ова, оставителот на ден _____ составил своерачен тестамент со кој и го остава во сопственост својот мал стан од 45 м² во Ница, Франција и куќата во Виена, Австрија и апартманот во Салцбург, Австрија. Тестаментот беше прогласен на ден _____ кога тужителката го прифати тестаменталното наследство.

Со оглед дека во оставинската постапка, тужителот истакна дека е повредено неговото право на нужен дел истиот беше упатен со решение О. бр. _____ на парница да докаже дека е повре-

III. Нужно наследување

дено неговото право на нужен дел.

Доказ: Решение О. бр. _____
Извод од матична книга на родените
Договор за подарок _____
Имотни листови _____
Сведоци _____

Како резултат на наведеното, по спроведеното вештачење од страна на вешто лице за утврдување на вредноста на предметите од имотот на оставителот со кои тој располагал врз основа на договор за подарок месец дена непосредно пред својата смрт, како и тестаменталните располагања, тужителот по одржувањето на главната расправа и изведувањето на доказите му предлага на судот да ја донесе следната

ПРЕСУДА

СЕ УСВОЈУВА тужбеното барање.

Поради повреда на нужниот дел на тужителот, **СЕ НАМАЛУВААТ** тестаменталните располагања направени во корист на тужителката со тестаментот на оставителот во вредност од _____ поради што на тужениот му се признава право на идеален дел од _____.

Поради повреда на правото на нужен дел и неможност со намалување на тестаменталните располагања да се задоволи правото на нужен дел **СЕ ВРАЌААТ** дел од направените подароци и тоа станот на оставителот во Ница и апартманот во Салцбург, а тужениот се задолжува да му го признае правото на сопственост на тужителот и да трпи промени во јавните регистри за запишување на правата на недвижностите.

Тужениот **СЕ ЗАДОЛЖУВА** да му ги плати парничните трошоци на оставителот според адвокатскиот трошковник.

Трошковник	Тужител
За состав _____	
Судска такса _____	
Вкупно _____	

42. Приговор за застареност на барањето за намалување на тестаменталните располагања

До Основен суд _____
Врска: О. бр _____
Предмет: Приговор за застареност
на барањето за редуција
на тестаментот
Подносител на приговорот _____

П Р И Г О В О Р

Во постапката за расправање на оставината заведена под бр. О. бр. _____ која се води пред насловниот суд на оставителот _____ бивш од _____ единствениот нужен наследник – неговиот син _____ побара намалување на тестаменталните располагања кои завешатателот ги направил во моја корист врз основа на своерачниот тестамент составен на ден _____.

Наведениот своерачен тестамент беше прогласен на ден _____ од страна на насловниот суд за што единствениот нужен наследник и тужител во парницата беше известен од страна на насловниот суд на денот на неговото прогласување.

Доказ: Увид во записникот за прогласување на своерачниот тестамент

Известување за прогласување на своерачниот тестамент

Имајќи предвид дека барањето за намалување на тестаменталните располагања од своерачниот тестамент на оставителот од страна на нужниот наследник е дадено на ден _____ по истекот на законски предвидениот рок од три години по прогласувањето на тестаментот, му предлагам на судот да го донесе следното

Р Е Ш Е Н И Е

СЕ ОДБИВА барањето на нужниот наследник _____,

III. Нужно наследување

за намалување на тестаменталните располагања од своерачниот тестамент на оставителот _____ бивш од _____, составен на ден _____ и прогласен на ден _____ поради застареност.

Предлагач
_____

3. ИСКЛУЧУВАЊЕ ОД НАСЛЕДСТВО И ЛИШУВАЊЕ ОД НАСЛЕДСТВО ВО КОРИСТ НА ПОТОМЦИТЕ

Исклучување од наследство и лишување од наследство во корист на потомците, претставуваат граѓанско-правни санкции кои доведуваат до тоа законскиот нужен наследник да не го добие предвидениот законски дел. Помеѓу исклучувањето од наследство и лишувањето од наследство во корист на нужните наследници постојат три основни разлики. Првата се состои во причините за исклучување од наследство и за лишување од надлежен дел. Втората се состои во лицата кои можат да бидат исклучени или лишени од правото на нужен дел и третата се однесува во правните последици кои што настануваат во едниот или во другиот случај.

Исклучувањето од наследство како граѓанско-правна санкција е насочена кон законскиот наследник, кој со своето однесување се огрешил спрема оставителот и неговите блиски роднини. Така, завештателот може да исклучи од наследство наследник кој има право на нужен дел ако: 1) потешко се огрешил спрема оставителот со повреда на некоја законска или морална обврска и 2) со смисленост сторил некое потешко злодело спрема него или неговиот брачен другар, дете или родител (чл. 46 ст. 1 ЗН). Притоа, исклучувањето од наследство може да биде целосно или делумно.

Судска пракса

1. Оправдана причина за исклучување од наследство постои кога нужниот наследник го исфрлил од својата куќа стариот и изнемоштен оставител, кој останал без средства за издржување, задржувајќи ги неговите ствари од поголема вредност, заради

компензирање на трошоците од дотогашниот престој на оставителот, при што спрема оставителот имал некоректен однос кога во неговиот стан престојувал, а подоцна за време на лечењето во болница не го ни посетувал.

(Одлука на Врховниот суд на Србија, Рев. I-1071/81).

2. Ако таткото го занемарил грижата за детето или се оддал на нечесен живот и детето може да го исклучи својот татко од наследство. При оценка на прашањата дали оставителот со тестамент основано го исклучил од наследство нужниот наследник, судот може да се впушти во утврдување само на оние факти и во оценка само на оние основи, кои се наведени во тестаментот како причина за исклучување од наследство.

(Одлука Сојузниот Врховен суд, Гз-54/55).

3. Потомците, покрај права, спрема своите родители имаат и законски и морални обврски. Ако некои од тие обврски грубо се повредат, тогаш тоа може да биде причина за исклучување од наследство. Причина за исклучување од наследство може да биде и груба постапка, занемарување на должноста за почитување, помош при болест и старост и тешкотии, и занемарување на посетување на стар и болен родител. Причина за исклучување може да биде и повреда на моралните обврски, доколку таквите повреди за тестаторот, особено според неговите сфаќања и воспитување, претставуваат тешко огрешување на обврските, како во смисла на општествено-правните норми, така и во смисла на обичаите.

(Одлука на Врховниот суд на Србија, Гж. 644/80).

4. Причината за исклучување од наследство е остварена кога синот потешко се огрешил во својата морална обврска спрема мајка си, скратувајќи и го на груб и навредлив начин должното почитување.

(Одлука на Врховниот суд на Хрватска, Гж. Бр. 1280/59).

5. Тестаментот со кој тужителот е исклучен од наследство и од нужниот дел не престанал да важи со самото тоа што оставителот пред смртта се помирил со тужителот.

(Одлука на Врховниот суд на Војводина, Гж. Бр. 659/61).

III. Нужно наследување

Завештателот кој сака да исклучи некој наследник од наследство тоа мора да го изрази во тестаментот на несомнен начин, а корисно е да ја наведе и причината за исклучување. Исто така, причината за исклучување мора да постои во времето на составување на тестаментот. Во нашата пракса чести се случаите кога едно лице дава оглас во некој од дневните весници со кој што со намера да го исклучи наследникот од наследство, се откажува од него. Треба да се истакне дека ваквите јавни огласи не произведуваат правно дејство, поради тоа што исклучувањето не е направено на законски предвидениот начин. Во случај на спор за основаноста на исклучувањето должноста за докажување дека исклучувањето е основано лежи на оној којшто се повикува на исклучувањето. Со исклучувањето наследникот ги губи наследните права во мерката во која е исклучен, а правата на другите лица кои можат да го наследат оставителот се определуваат како да умрел исклучениот пред оставителот.

Судска пракса

1. За полноважноста на исклучувањето од наследство не е доволно во тестаментот на завештателот само да се наведат причините за исклучување од наследство, туку е потребно оние што се повикуваат на основаноста на тоа исклучување, во спор да докажат дека основите за исклучување од наследството постојат.

(Решение на Врховниот суд на РМ, Рев. Бр. 1590/94 од 7.XI.1995 година).

2. Изјавата на тестаторот за исклучување на нужни наследници нема правно дејство во случај кога во време на составување на тестаментот не постоела ниту една од законските причини за нивно исклучување од наследство.

(Одлука на Врховен суд на Србија, Рев. 212/86).

43. Исклучување со своерачен тестамент

Тестаменти

Од Иван Кузмановски од Скопје.

Со овој тестамент го исклучувам од наследство мојот син, Миле Кузмановски, и не сакам ниту ништо да добие од мојата имај. Тој ме малтретира мене и мојата сопруга Гордана веќе три години и ние ниту немаме од него. Тој иде во нашиот ситан во населба Карпош 4 барем еднаш неделно, ни бара пари и ни се заканува дека ако не дојдешме со него договор за доживотна издршка, со кој ќе му го осигуваме землот имот ќе не покее со бензин и ќе не зајоли. Ние многу се плашине, јас два пати виков и полицајци кога ни се закануваше и кога ме удри со шаба во глава, ама полицајци не ни помогна многу. Мојата сопруга која е срен болесник има големи штетни сексуални кога тој ќе дојде. Последниот пат кога дојде не сакаме да му го осигуваме врашана, ама тој ја сгрми со сила и ја удри жешки на земја, а мене ме удри и ми ги сгрми очна пати. Поради ова малтретирање, јас го исклучувам од наследство и и го осигувам землот свој имот на мојата ќерка Наташа, која и сакама мно мака од нејзиниот брат кој и неа ја малтретира и и се заканува. За овој тестамент знае ќерката Наташа, а знаат и брат ми Миле и сестра ми Марица, кои можат да посведогаат колку не малтретираше синој за да ни го земе землот имот.

21.2.2002

Иван Кузмановски

44. Исклучување со своерачен тестамент

ТЕСТАМЕНТ

То пишувам ова само за да ја исклучам од наследство мојата жена, Мира Свџковска, која ми нанесе голем бршок на мене и мојта фармица Свџкови. Прво една недела са вратих работо од познато село и ја наредех мојата жена уф сватнаста со комуникација Благо. Тина два разговори, а ка ма беше Благо на гашти издана брзоу уамото, а Мира са убиха пор кривејув. Јас не зготих дали да го бркам Благо или да ја убивам Мира. Ка муча ~~Благо~~ добриа комуникација Мира, и ме искара од сватнаста, а јас убивах само рече пор слази да и матам не Мира. После ова, ја искарах војна, и ги фрлах шиб шетве брер брава и бие не сакум да ја вурум. За среќа геша не два дома, ама са разбраа што сватнаста што се убива и ме молеа да не ја убивам. Ил патнах ови жена нешто да и направим, само не сакум бие да а бурум уф мојот жиб ал куќа во село, познато, рече жиб, браншоро, мајорид, и сватнаста ил ги сватнаста не мојте рече, село туче и керкава мојот, ага натам Мира не и сватнаста жиб, а ако а вурум јуре сина да рече ке а сакум од куќек

2. 7. 1995

Јако Свџков, с. Арсенин-
Зевтениско

Граѓанско применето право (наследно право)

За разлика од исклучувањето од наследство, лишувањето од наследство во корист на потомците има и заштитна функција и е насочено кон нужниот наследник кој е презадожен или е растурач (на имотот). Ова лишување останува полноважно само ако во моментот на отворањето на наследството лишениот има малолетно дете или малолетен внук од порано умреното дете, или има полнолетно дете или полнолетен внук од порано умреното дете кои се неспособни за стопанисување. Притоа, завештателот може да го лиши нужниот наследник од неговиот нужен дел во целост или делумно во корист на неговите потомци.

IV. ТЕСТАМЕНТАЛНО НАСЛЕДУВАЊЕ

А. ПОИМ И КАРАКТЕРИСТИКИ НА ТЕСТАМЕНТОТ

Во законодавството на Република Македонија не постои прецизна законска дефиниција со која се определува поимот тестамент. Имено, во законот само се вели дека завештателот може со тестамент да располага со својот имот на начин определен со овој закон (чл. 9). Во теоријата општо прифатено е становиштето дека тестаментот претставува еднострано правно дело, кое е израз на последната волја на завештателот и со кое тој располага со својот имот во случај на смрт. Но, со тестаментот завештателот не врши само распределба на имотот за случај на смрт туку тој може да содржи и некоја друга наредба (на пример исклучување на некој законски наследник од наследство, признавање татковство и др.). Освен наведените карактеристики, тестаментот претставува, строго лично право, даровно правно дело, отповикливо и строго формално правно дело.

Б. УСЛОВИ ЗА ПОЛНОВАЖНОСТ НА ТЕСТАМЕНТОТ

Постојат три општи услови за полноважност на тестаментот: способност за составување на тестаментот (*testamenti factio activa*), слободна и свесна изјава на волјата и формата на тестаментот. Доколку не се исполнети овие општи услови тестаментот е ништовен. Тестаменталната способност во нашето наследно право се стекнува со наполнување на 15 години возраст, доколку лицето е способно за расудување (чл. 62 ст. 1). Притоа, за полноважноста на тестаментот способноста за расудување е потребно да постои во моментот на составувањето на тестаментот. Нејзиното подоцнежено губење не доведува до ништовност на тестаментот. Законодавецот изрично не предвидува што претставува способноста за расудување. Ваквата празнина за определувањето на овој поим често ја надополнува судската пракса со своите одлуки.

Судска пракса

1. Способноста за расудување означува таква душевна состојба на завештателот при која тој е способен да го сфати фактичкото и правното значење на своите постапки, т.е. да знае што прави и какви се правните последици на неговите дела.

(Одлука на Врховниот суд на Хрватска, Гж. бр. 3010/66 од 21. II. 196 година).

2. Делумното одземање на деловната способност поради расипништво (ограничено старателство), не ја одзема способноста за правење на тестамент.

(Одлука на Општинскиот суд во Марибор, Ип-100/69).

3. Долгогодишната зависност од алкохол на тестваторката, а со тоа оштетувањата во врска со психо-физичката сфера, не мора да значи дека била неспособна за расудување во моментот на составување на тестаментот.

(Одлука на Врховниот суд на Хрватска, Рев. 673/89).

4. За оцена на способноста на тестваторот за расудување (тестаментална способност) можат да бидат значајни (и од психијатриско становиште) мотивите на тестваторот, можат да го откријат или разјаснат односот помеѓу заинтересираните лица и тестваторот.

(Одлука на Врховниот суд на Хрватска, Гж. 743/7).

5. Неспособноста за расудување може да постои во случај на такви нарушувања во свеста до кои дошло поради уживање на алкохол, употреба на нервни отрови (на пр. морфиум, опиум, кокаин, етер и други наркотични средства) или поради интоксикација со други отрови.

(Одлука на Врховниот суд на Хрватска, Гж. 2090/73 од 28. III. 1974 година).

6. Тестаменталната способност на завештателот се проценува според *lex nationalis* на завештателот, без оглед на тоа каде е направен тестаментот, на кој имот се однесува и каде се наоѓа имотот.

(Одлука на Врховниот суд на Србија, Рев. 4683/99 од 5.IV.2001 година).

7. Врз правното дејство на изјавата на последната волја во тестаментот нема влијание фактот дека имотот со кој се располага во тестаментот не бил во сопственост на завештателот во моментот на составување на тестаментот ако тој имот е во негова сопственост во моментот на смртта.

(Решение на Врховниот суд на Југославија, Рев 1542/64 од 23.XI.1964 година).

Покрај тестаменталната способност, за да биде тестаментот полноважен потребно е тој да биде израз на слободната и свесна изјава на волја на тестваторот. Во таа смисла, законодавецот предвидува дека ништовен е тестаментот ако завештателот бил принуден со закана или присила да го состави или одлучил да го состави поради тоа што бил измамен или поради тоа што се наоѓал во заблуда (чл. 63 ст. 1). До ништовност доведува и заканата, присилата или измамата и кога потекнува од трето лице. Располагањата со тестамент се ништовни и кога постои заблуда за фактите што го побудиле завештателот да ги стори тие располагања (чл. 63 ст. 3). Ако само некои одредби од тестаментот се направени под закана или присила, поради измама или во заблуда, тогаш само тие се ништовни (чл. 63 ст. 4).

Судска пракса

За да биде релевантна изјавената волја и за да може да произведе правни последици неопходно е таа да е дадена слободно, што значи дека таа треба да содржи свест за сите елементи и за значењето на преземените дејствија, како и слободна и вистинска волја за склучување на правното дело.

(Одлука на Врховниот суд на Србија, Рев. 142/97 од 6.V.1997 година).

Најпосле за тестаментот да биде полноважен, потребно е последната изјава на волја на тестваторот да биде направена во форма утврдена со закон и под условите предвидени со закон (чл. 65).

Во спротивно тестаментот ќе биде ништовен.

В. ВИДОВИ НА ТЕСТАМЕНТИ

Законски предвидената форма за составување на тестаментот претставува суштествен услов за полноважност на тестаментот. Ова од причини што тестаментот ќе се исполни дури по смртта на завештателот, така што строгата форма на тестаментот претставува единствена гаранција дека ќе биде доследно почитувана вистинската волја на завештателот. Законот за наследувањето од 1996 година ги предвидува следниве форми на тестаменти: своерачен (чл. 66), судски (чл. 67-71), дипломатско-конзуларен (чл. 72), меѓународен (чл. 74-89), војнички (чл. 90) и устен (чл. 90-93).

Науката за наследното право, во зависност од времето во кое тестаментите можат да бидат составени, формалностите за составување на тестаментите и времето на нивното важење, наведените тестаменти ги класифицира во редовни и вонредни форми на тестаменти. Редовните форми на тестаменти се составуваат во секое време, нивната форма е построга, поради тоа што тие важат неограничено време. Редовни форми на тестаменти се: своерачниот, судскиот, дипломатско-конзуларниот, и меѓународниот тестамент. Вонредните форми на тестаменти можат да бидат составени само во вонредни околности, нивната форма е поблага и тие траат ограничено време предвидено со закон. Такви се војничкиот и усниот тестамент. Во зависност од тоа дали во составувањето на тестаментот учествува надлежен државен орган или не, тестаментите се делат на јавни и приватни тестаменти. Приватни форми на тестамент се своерачниот и усниот тестамент, додека сите останати се јавни тестаменти.

45. Пресуда на Основниот суд Скопје 2 Граѓански суд П. Бр. 8202/06

Тужбеното барање на тужителите Б.С и С.С. со кое се бара поништување на писмениот тестамент пред сведоци на завештателот

лот М.Б. бивш од Скопје се одбива како неосновано.

Во тужбата на Б.С и С.С. се наведува дека содржината на тестаментот не одговара на вистинската волја на завештателот М.Б., дека истиот своерачно не го потпишал тестаментот, туку дека неговиот потпис е фалсификуван, а истото се однесува и на потписите на двајцата сведоци на тестаментот. Оставинскиот суд, согласно член 173 од Законот за вонпарнична постапка учесниците ги упатил да поведат парница.

Тужителите го оспорувале тестаментот и тврделе дека содржината на тестаментот не одговарала на реалната состојба. Имено, завештателот во тестаментот ги исклучил од наследство поради тоа што тие не се грижеле за него, а целиот имот му го оставил на трето лице, поради тоа што тоа се грижело за завештателот. Тужителите кои го оспорувале тестаментот тврделе дека имале добри односи со завештателот, дека се грижеле за него, а тужената била под кирија кај завештателот само еден месец и дека шест месеци пред неговата смрт го напуштила. Освен тоа, тужителите ги оспорувале трите потписи на писмениот тестамент пред сведоци и побарале нивно графолошко вештачење.

Тужената, која се јавува како тестаментален наследник, ги побивала наводите на тужителите. Таа тврдела дека тие воопшто немале добри односи со завештателот и дека не се грижеле за него, и поради тоа тој преку весник морал да бара некое лице да се грижи за него. Таа истакнала дека заедно со своето семејство живеела кај завештателот и се грижела за него. Двајцата сведоци на писмениот тестамент во постапката тврделе дека нивните потписи се автентични и дека не се работи за фалсификат.

Судот ги извел сите докази во постапката и ја утврдил фактичката ситуација. Во тестаментот завештателот го оставил целиот свој имот (трисобен стан и покуќнина) на тужената, во знак на благодарност дека се грижела за него. Завештателот во тестаментот ги исклучил од наследство своите синови Б.С и С.С како недостојни да го наследат, поради тоа што тие воопшто не се грижеле за него, не го почитувале, постојано го навредувале и дури се заканувале дека физички ќе се пресметаат со него.

Оставителот една година пред неговата смрт објавил оглас во весник дека бара лице кое што ќе се грижи за него. На овој оглас

се јавила тужената и таа со целото свое семејство се преселила кај завештателот и се грижела за него. Завештателот бил задоволен од грижата што таа му ја обезбедила и решил целиот свој имот да и го остави со тестамент. Завештателот отишол кај адвокат за да состави писмен тестамент пред сведоци, контактирал со сведоците кои се потпишале во тестаментот. Откако сите го потпишале тестаментот, завештателот го ставил во плик и го чувал во својот орман. Тужената се грижела и го негувала завештателот, го носела во болница, а по смртта го погребала. Тужителите воопшто не присуствувале на погребот на завештателот.

Со графолошка анализа било констатирано од страна на вешто лице дека потписите на завештателот и на двајцата сведоци се автентични, односно дека не се работи за фалсификат. Врз основа на сите докази и согласно Законот за наследување од 1996 година, кој го предвидувал писмениот тестамент пред сведоци, судот констатирал дека тестаментот е полноважен. Тестаментот бил составен со почитување на законските норми за составување на ваков вид тестамент, а кај завештателот постоела јасно изразена волја за составување на тестамент, затоа што тој пред сведоците изјавил дека е тоа негов тестамент и потоа се потпишал на него, по што и сведоците се потпишале на тестаментот. Притоа, неговата последна изјава на волја била слободна и не била дадена под притисок, закана измама или во заблуда.

Судот, врз основа на сите изведени докази, донел одлука дека тестаментот е полноважен и го одбил барањето за поништување на тестаментот како неосновано.

1. СВОЕРАЧЕН ТЕСТАМЕНТ

Своерачниот тестамент е полноважен ако завештателот во целост го напишал со своја рака и ако го потпишал (чл. 66 ст. 1). Поаѓајќи од законското определување, неминовно ни се наметнува заклучокот дека своерачен тестамент може да состави само лице кое е писмено. Лицето кое не е во состојба да пишува, дали поради објективни или субјективни причини, не може да состави своерачен тестамент. Во таа смисла, способноста да се чита и пишува,

покрај општите услови за полноважност на тестаментот, е посебен услов за составувањето на своерачниот тестамент. Притоа, законодавецот не прецизира на кој јазик треба писменото да биде составено. Тоа може да биде направено на било кој јазик кој го познавал завештателот.

Како вид на приватен тестамент своерачниот тестамент треба да биде составен лично од страна на завештателот без учество на други лица – сведоци или државни органи. Токму оваа карактеристика овозможува потполна тајност и дискреција на последната волја на завештателот, за разлика од другите форми на тестамент.

Законот не содржи поконкретни одредби со кои е уредено каков треба да биде потписот, а не е определено ниту местото каде истиот треба да биде ставен. Завештателот треба да се потпише со целото свое име и презиме, но досегашната судска пракса како потпис го прифаќа и потписот кој што завештателот најчесто го практикувал како начин на потпишување. Исто така, како полноважен се смета и оној тестамент што нема потпис, но од чија содржина јасно произлегува роднинскиот однос помеѓу завештателот и тестаменталните наследници. Ставањето само на иницијали на завештателот, во теоријата и во праксата не се прифаќа како полноважен потпис на завештателот.

Покрај суштествените елементи на своерачниот тестамент законодавецот го предвидува и датумот како несуштествен елемент. Имено, согласно законот „за полноважност на своерачниот тестамент не е нужно, но е корисно, во него да е означен датумот кога е составен“ (чл. 66 ст. 2).

Судска пракса

1. Околноста дека еден од тестаменталните наследници му помогнал на тестваторот, на негово барање, во врска со правењето на тестаментот, така што со печатни букви му го препишал тестаментот од трето лице како образец, говорејќи му дека наместо податоците од тој тестамент треба да ги внесе своите податоци, не ја одзема на спорниот тестамент автентичноста на своерачниот тестамент. Таквата претходна подготовка е за правење на тестаментот, после што тестваторот самостојно, со своја рака го составил и потпишал тестамент, и поради тоа своерачно напишаниот теста-

мент е полноможен..

(Одлука на Врховниот суд на Војводина, Рев. 276/82).

2. Самата околност писменото да е наречено „признаница“ не е пречка да се смета за тестамент, ако според својата форма и содржина, земајќи ја во предвид и волјата на оставителот, може да се смета за тестамент.

(Одлука на Врховниот суд на Хрватска, Рев. 885/86).

3. Едно писмено може да го содржи завештанието на две лица кога тие два тестаменти, секој за себе, ги содржат сите со законот предвидени претпоставки за нивна полноможност.

(Одлука на Врховниот суд на Хрватска, Рев. 1501/85).

4. Писмо напишано со рака на завештателот со потпис на крајот „вашата мајка“ претставува полноможен тестамент, иако во потписот го нема ниту семејното ниту роденото име, ниту писмото е наречено „тестамент“.

(Одлука на Сојузниот Врховен суд, Рев. бр.1881/60 од 27.XII.1960 година).

5. Доколку завештателот, по претходната подготовка за правење на тестаментот, самостојно, со своја рака го составил и потпишал тестамент, своерачно напишаниот тестамент е полноможен.

(Одлука на Врховниот суд на Војводина, Рев. Бр. 276/82).

6. За полноможност на алогографскиот тестамент потребно е завештателот да знае да зборува на јазикот на кој е составен тестаментот.

(Одлука на Врховниот суд на Србија Гж 1397/1964 година).

7. Како алогографски тестамент се смета оригиналното писмено, а не неговата фотокопија или заверен препис. Ако го нема оригиналот, тогаш, согласно член 89 од Законот за наследување, може да се докажува постоењето на таков тестамент.

(Одлука на Окружниот суд во Сплит, Гж. 1959/86 од 19.IX.1986 година).

IV. Тестаментално наследување

Кога од самиот тестамент се гледа дека тој не ги исполнува условите за полноважност на тестаментот, затоа што нема своерачен потпис на завештателот, тогаш нема место за упатување на парница и за прекинување на расправата на оставината, затоа што полноважноста на тестаментот може да се утврди врз основа на самата исправа.

(Одлука на Окружниот суд во Пожаревац, Гж. 345/99 од 18.III.1999 година).

Тестаментот кој е напишан на повеќе листови, кој ги исполнува условите од член 69 од Законот за наследување е полноважен и покрај тоа што завештателот не се потпишал на секоја страна.

(Пресуда на Сојузниот врховен суд Рев 617/63 од 2.IV.1963 година).

46. Своерачен тестамент

Тестаменти

Јас, Мара Петровска од Скопје, со овој тестамент сакам да направам поделба на мојата имотна, што со своите деца сега живеат на улица Московска, еден син во нивниот Ардуко, еден автомобил рено клас, две митусови машини со вкупно 620.000 денари и покуќини во куќата и седишта.

Јас имам две ќерки и син, а мојот сопруг Зоран Петровски почина пред две години. Со овој тестамент сакам да ја оставам куќата на улица Московска на мојата ќерка Ивана Стамеска, која сега живее со мене со своите две ќерки, Милица Вучки Шеа и Саша. Мојата ќерка се разведе пред една година, и од тогаш се живееме ние убаво со неа и со Вучки. Неа живе со мене со еден ќерка, Снежана Стамеска и со него во браќата куќа син, за што и ние ја покорнаваме, но сега што сака да го задржи синот само за себе, за што се суди со мојата ќерка.

Синот во нивна Ардуко ја го оставам на мојата друга ќерка Зорница Мојска, која сега живее во него зашто го оставил мој, кој работеше во Шино Луке, ама сега е без работата и со своите две деца Иван и Соде.

Мојот автомобил рено клас, заштедени од 620.000 денари и две митусови му ги оставам на мојата син Слава Петровски, кој уште не е невеси, и кој живее со негова ќерка девојка Јана. Му викам да се ожени, зашто постои брак од Јана нема да вадат, ама што бидејќи два син прво да заштеди нешто, а потоа да оформи семејство.

Скопје 14.II.2004

Мара Петровска

47. Своерачен тестамент

Тестамент

Јас, доцнититица Јане Димитровска,
ја основам со овој тестамент мојата куќа
со нас. Бордовци од 320 м² и моето лична
возна моторна БМВ3 на Анита Атанасовска од
Скопје. Целов за тоа да ситам наследник на
овој мој е да го заведе мојот син, Слове
Димитровски, и да предостави тој да се разведе
од неговата сопруга моја Димитрова Златка-
Савева.

Мојот син Слове ^{мојот} е добро дете кој сум до
десет кога немал болест, сум му обезбедил
неодолби целини за право наследство, за црква и за
поградување во здрава и одговорна личност.
Тој секогаш беше гордосен не само за мене и
мојата сопруга Иваня, го да ја пошеги, лику
и за целото наше семејство, за сите наши
пријатели и познати. Работил, сироман,
многу мирен со протодарен дух, Слове беше
прашки за моите ом, тој за мене беше се.
Иако беше се годен не се заговрза со онаа
оросица Мая, која му го забрине умал, му
фрли невоја мајка и го наведе да се земе

за жена и да си го изработи животот.
 До денес не можам да сфатам како можат
 Слове, мрвену на генерација во Турција зина
 Јосип Броз Тито, Нудобар студент на Економски
 ви француски во швајц, научителскиот млад
 фудбалер во екипата на Вардар во 1998/99
 година можеше да го забрзи умот, да додне
 под внимание на една италијанска златна, Нисе
и подготва мноштво, да не ти слуша совешта
 на својот италијански на својата мајка, и да ја зе-
 ме за жена Маја, девојка од улица, без латин-
 ко и мајка, без кук и мама, без образование
 и книжнство, без најлесниот што го можеше
 воспоставиле. Овој брак не можат единец за
 мене била првостеп, како симбола од
 која добив мир и од која не можам
 да се одрвам. Врската се оженила, под
 внимание на ориентирајќа, под се проше-
 ни како личност, и од нас, неговите
 родители барале само добри, мило Нико-
 таин морајќо не беше самој

Може да живеел со стравите
 своја и решителна личност, и со
 своите квалитети да до зрвезе
 и да му помогне да ја осигура
 своја. Како знак на огромна
 благодарност што може да доведе
 до Слове да ја најдешини своја, не
 стигна и ја осигурам својата
 куќа и кола, и сè друго што
 ќе го добием до што ќе до најдобри
 што до сè што својот еднина и што
 му овозможил да се ослободи од
 сè што својот не своја што ќе му
 до стигна живеатост

Својот
 15. 09. 2005 г.

Јане Јумиричев

2. СУДСКИ ТЕСТАМЕНТ

Судскиот тестамент го составува судија на надлежен основен суд во форма на записник по кажување на завештателот. Најпрвин, судијата е должен да го провери идентитетот на завештателот. Тој може да биде утврден од страна на судијата кога лично го познава завештателот. Понатаму, идентитетот може да биде утврден и од страна на изјавите на најмалку двајца полнолетни сведоци кои судијата ги познава лично или пак го потврдиле својот идентитет врз основа на документи за идентификација (пасош, лична карта и др.). Идентитетот на завештателот може да се утврди и со сведочење од страна само на еден сведок, доколку завештателот поседува јавна исправа со која може да се утврди неговиот идентитет. Освен идентитетот на завештателот, судијата е должен да го утврди и идентитетот на т.н. сведоци на идентитетот на завештателот. И покрај тоа што начинот на утврдувањето на идентитетот на завештателот е иницијално, првично дејствие во постапката, сепак неговото значење е големо.

Судска пракса

1. Судскиот тестамент е ништовен, доколку судијата што го составува тестаментот, во случај да не го познава завештателот лично и по име, неговиот идентитет нема да го утврди со изјави на двајца полнолетни сведоци.

(Одлука на Врховниот суд на Македонија, Гж. 202/78 од 9.XII.1978 година).

2. Сведоците кај судскиот тестамент не мора да бидат присутни и тогаш кога оставителот ја изјавува својата волја, односно кога судијата го составува тестаментот. Судскиот тестамент не е неполноважен затоа што судијата, кој го познавал оставителот, пропуштил во записникот да ја внесе констатацијата за идентитетот на тестаторот.

(Одлука на Окружниот суд во Ново Место, Гж-148/61).

По утврдувањето на идентитетот, судијата е должен да утврди дали завештателот е тестаментално способен, односно да ут-

врди дали е способен да го разбере фактичкото и правното значење на своите постапки и правните последици што тие ги предизвикуваат. Во таа насока, судијата треба да се увери дека завештателот слободно, без присила и закана, ја дава својата изјава на последната волја свесен за последиците што таа ќе ги предизвика. Притоа судијата, исто така, треба да се увери дека завештателот е способен да се ориентира во простор и време и дека не е под дејство на алкохол, опојни дроги, или други опојни средства. Во спротивно, судијата ќе донесе решение за престанок на постапката за составување на судскиот тестамент.

Откако судијата ќе се увери во тестаменталната способност на завештателот и дека тој својата изјава на волја ја дава слободно, при чиста свест и здрав разум, почнува да го составува записникот според кажување на завештателот. Во таа смисла, судијата ги регистрира и бележи зборовите на завештателот, при што најважната работа е волјата на завештателот да биде забележана на најадекватен начин, односно запишаниот текст да биде автентичен израз на волјата на завештателот. Во текот на постапката за составување на судскиот тестамент судијата е должен, исто така, да го подучи завештателот за неговите права, но и обврски во однос на правото на нужен наследен дел, кое им припаѓа на нужните наследници.

Законодавецот и покрај тоа што изречно тоа не го предвидува, познава два т.н. подвида на судски тестамент. *Првиот* се однесува на ситуација кога завештателот е писмен и го знае службениот јазик, односно кога е во состојба да го прочита и потпише тестаментот. Во ваков случај при составувањето на тестаментот присуствуваат само завештателот, судијата и записничарот. Откако судијата ќе го состави тестаментот, му го предава на завештателот да го прочита и потпише, доколку нема никакви забелешки за неговата содржина. После ова судијата на самиот тестамент ќе потврди дека завештателот во негово присуство го прочитал и потпишал тестаментот и ќе се потпише заедно со записничарот. *Вториот* подвид на судски тестамент е кога завештателот не е во состојба да го прочита тестаментот. Во овој случај во постапката за составување на тестаментот задолжително учествуваат и двајца тестаментални сведоци, кои треба да бидат полнолетни и писмени. Во таа насока, законодавецот предвидува дека при составувањето на судскиот

тестамент можат да бидат сведоци полнолетни лица на кои не им е одземена деловната способност и кои знаат да читаат и пишуваат, а го разбираат јазикот на кој е составен тестаментот (чл. 70 ст. 1). Притоа, не можат да бидат сведоци при составувањето на судски тестамент, ниту тестаментот да го состават по кажување на завештателот во својство на судија: потомците на завештателот, неговите посвоеници и нивните посвоеници и нивните потомци, неговите предци и посвоители, неговите роднини во странична линија до четвртиот степен заклучно, како и брачните другари на сите овие лица и брачниот другар на завештателот.

Ако завештателот не го познава службениот јазик во постапката учествува и заколнат преведувач. Доколку пак завештателот е глувонемото лице, во постапката учествува и заколнат толкувач. Според тоа, во случај кога завештателот не е во состојба да го прочита тестаментот што му го составил судијата, овој ќе му го прочита на завештателот (по потреба со учество на заколнат преведувач или толкувач) во присуство на двајца сведоци, па тогаш завештателот во присуство на истите сведоци ќе го потпише тестаментот или ќе стави на него свој ракознак, откако ќе изјави дека тоа е негов тестамент (чл. 68 ст. 1). Потоа, сведоците ќе се потпишат на самиот тестамент, а судијата ќе потврди на тестаментот дека сите овие дејствија се извршени. Најпосле, во записникот мора да биде нотирано поради кои причини судијата му го прочитал тестаментот на завештателот.

Со цел да се спречат можните злоупотреби при составувањето на судскиот тестамент, законодавецот предвидува забрана за располагање со тестаментот во корист на одредени лица. Според Законот за наследување ништовни се одредбите од тестаментот со кои му се остава нешто на судијата којшто го составил тестаментот, на записничарот и на сведоците при неговото составување, како и на нивните предци, потомци, браќа, сестри и на брачните другари на овие лица (чл. 71).

По составувањето на судскиот тестамент завештателот, исто како и кај своерачниот тестамент, може и судскиот тестамент да му го довери на чување на основниот суд во отворена или затворена обвивка, за што судот ќе состави записник, тестаментот ќе го стави во одделна обвивка, што ќе ја запечати и ќе ја чува во судот (чл. 69).

Судска пракса

1. Ништовен е судскиот тестамент доколку судијата што го составува тестаментот, во случај кога не познава завештателот лично и по име неговиот идентитет не го утврди со изјави на двајца полнолетни сведоци, односно врз основа на лична карта и сведочење на еден сведок.

(Одлука на Врховен суд на Македонија, Гж. бр. 220/78).

2. Сведоците на идентитетот, можат истовремено да бидат и сведоци (...) во чие присуство судијата го чита тестаментот на завештателот, пред кои завештателот изјавува дека тоа е негов тестамент, пред кои става ракознак и кои се потпишуваат на самиот тестамент. Имено, нема пропис кој изрично би ја одредил инкомпатибилноста на таа двојна функција, ниту пак има разумни причини поинаку да се заклучи од целокупниот систем на формите на тестаментот.

(Одлука на Врховниот суд на Југославија, Рев. 4031/64).

3. Неписменоста на сведокот на судскиот тестамент, што оставителот не е во состојба да го прочита, претставува формален недостаток кој тестаментот го прави неважечки.

(Одлука на Врховниот суд на Босна и Херцеговина, Гж. 178/70 од 4. II. 1971 година).

4. Судскиот тестамент е ништовен ако сведоците не биле присутни при читањето и потпишувањето, односно при ставањето ракознак, а завештателот не бил во состојба да го прочита тестаментот.

(Одлука на Врховниот суд на Хрватска, Гж. 3528/71 од 21. XI. 1972 година).

5. Улогата на тестаменталниот сведок е да ја потврди автентичноста на потписот на оставителот и неговата изјава дека тестаментот кој го потпишува претставува неговата последна волја. Врз основа на тоа, ако сведоците на тестаментот пристапиле после потпишувањето на тестаментот од страна на завештателот и на тестаментот се потпишале, не е исполнета формата на тестаментот.

тот нужна за негова полноважност, без оглед на тоа што сведоците пред завештателот го прочитале тестаментот и истиот го потпишале.

(Одлука на Врховниот суд на Војводина, Гзз. 40/85).

6. Судијата и записничарот, кои го завериле тестаментот, можат да се сметаат за тестаментални сведоци...

(Одлука на Сојузниот Врховен суд, Рев. 2298/61).

48. Судски тестамент

Бр. _____

ЗАПИСНИК

Од _____ година

Составен пред _____ суд во _____.

Присутни од страна на судот:

Судија _____

Записничар _____

Лицето _____ од татко _____ од _____, доаѓа кај судот неповикан и го замолува судот дека сака да состави судски тестамент. Бидејќи судот не го познава лицето _____, пристапува кон утврдување на неговиот идентитет врз основа на неговата лична карта издадена од _____ под бр. _____ и ЕМБГ _____.

За неговиот идентитет потврдуваат двајца сведоци, и тоа:
1) _____ со л.к. бр. _____ ЕМБГ _____ издадена од _____; и 2) _____ со л.к. бр. _____ и ЕМБГ _____ издадена од _____.

Со оглед дека завештателот изјавува дека е неписмено лице судот го утврдува идентитетот и на сведоците на тестаментот:

1) _____ со л.к. бр. _____ ЕМБГ _____ издадена од _____; и 2) _____ со л.к. бр. _____ и ЕМБГ _____ издадена од _____.

По ова давателот на тестаментот бара во записникот да стои следното:

ТЕСТАМЕНТ

Јас _____ од _____ при чиста свест и здрав разум и покрај тоа што сум во поодминати години _____ чувствувајќи дека лека полека ми се ближи крајот на мојот бурен и напорен живот ја изјавувам мојата последна изјава на волја за случај на смрт.

Драги мои, во животот немав многу среќа со жените. Таква ми била судбината, поради тоа се женев неколку пати. Знам дека и за време на животот ми замеравете на мојот мерак кон жените, затоа ве молам да ми простете. И јас не сакав да биде така, сакав да бидам домаќин, да си ја гледам работата и да си седам севезден по дома... но таква ми била среќата. Како што знаете само што ја зедев првата жена Руса не поминаа три месеци и овена како цвеќе сирота, Бог нека ја прости, не успеа ниту дете да ми остави. Втората жена Митра, само што ја зедев, не помина ни година дена, ми избега со селскиот падар Стојко. Повторно бев приморан да се женам, и така ја зедев Султана која ми го роди синот Живко. Но и таа не помина кратко време по пораѓајот почина од болест од која не можеа да ја спасат докторите. Вдовец не можев да го гледам малото дете па другар ми Перо ми ја донесе четврта жена Милка која многу ми се најде во животот гледајќи ме и мене детето. По две години од бракот ми ја роди ќерката Мирјана. За време на живот никогаш не ви ја кажав вистината која беше причината што се разведов од неа бидејќи не сакав да се секирате. Еден ден порано се вратив од работа и ги начекав со мојот најверен пријател Перо. Среќа како не го убив тој растурикуќа Перо кој ми се правеше другар но ми избега преку прозор оставајќи ги кондурите и панталоните и палтото. По заминувањето на Мирјана ја запознав Снежана која беше најубава од сите жени кои дотогаш ги знаев. Таа многу ми се погоди, но проклета нека биде судбината не можеше да ми роди дете.

По мојата смрт на мојата сопруга Снежана ѝ го оставам станот во кој живеевме и штедните книшки во вредност од 50 000 евра кои сметам дека ќе ѝ бидат доволни до крајот на животот.

На мојот син Живко кој е оженет и има малолетно дете не му оставам ништо од причина што сè што досега му дадов за време на живот искоцка на комар, распродаде и по жени даде. Него во це-

лост го лишувам од наследство во корист на мојот мил малолетен внук Драган на кого му ги оставам и акциите кои ги поседувам во АД Алкалоид Скопје во номинална вредност од 70 000 евра, со тоа се надевам дека ќе го обезбедам за понатамошниот живот.

На мојата ќерка, Мирјана исто така не ѝ оставам ништо. Доволно ме истроши и таа и нејзиниот сопруг на кои за време на живот повеќе пати им давав пари на заем кои никогаш не ми ги вратија за кои не барам да ми ги вратат. Затоа на нејзината единствена ќерка, мојата прекрасна внука Лидија и ги оставам штедните книшки во Балканска банка со вредност од 50 000 евра кои таа ќе ги добие по полнолетство.

Судија

Сведоци

Завештател

Записничар

49. Записник за предавање на тестаментот кој не е составен во суд на чување во судот

ЗАПИСНИК

Составен на ден _____ година кај _____ суд во Скопје.

Присутни од страна на судот :

Судија _____

Записничар _____

Кај _____ судот пристапи _____ непоканет _____ од _____ и изјави дека има желба да го предаде својот своерачен тестамент на чување во судот. Притоа, судот констатира дека писменото – тестаментот е во затворен (омот) плик.

Идентитетот на давателот на тестаментот _____ е утврден со увид во лична карта бр. _____ издадена од УВР _____ и со сведокот _____ кого судијата лично го познава.

Завршено во _____ часот.

IV. Тестаментално наследување

Записничар

Давател на тестаментот

Сведоци на идентитетот

1.

2.

50. Известување од судот каде тестаментот е оставен (или предаден на чување или отповикан) до судот каде тестаторот има живеалиште

До Основен суд _____

ИЗВЕСТИУВАЊЕ

Кај овој суд (Нотар) е составен (предаден на чување, отповикан) тестамент од _____ од _____, па врз основа на чл. Од ЗВП се известува надлежниот суд на чие подрачје тестаторот има живеалиште.

Судија

51. Записник за предавање на судски тестамент на давателот на тестаментот

Бр. _____

ЗАПИСНИК

Од _____ година

Составен пред _____ суд во _____.

Присутни од страна на судот:

Судија _____

Записничар _____

Предмет на уредување е предавање на давателот, на тестаментот _____ од _____ Записник од _____ година за

составување судски тестамент.

Давателот на тестаментот _____ од _____ денес побара да му се предаде, од страна на судот составениот судски тестамент. Се констатира дека давателот на тестаментот _____ од _____ чиј идентитет е утврден од страна на сведоците _____ и пред нив му се предава Записникот за составување на судскиот тестамент од _____ година.

Завршено во _____ часот.

Записничар

Примил

Судија

3. ДИПЛОМАТСКО-КОНЗУЛАРЕН ТЕСТАМЕНТ

Тестаментот составен пред дипломатски или конзуларен претставник во странство е мошне сличен со судскиот тестамент. Станува збор за тестамент кој е составен од државјанин на Република Македонија во странство, според одредбите што важат за составување на судски тестамент, од страна на конзуларен претставник или дипломатски претставник на Република Македонија кој врши конзуларни работи (чл. 72). Сепак, постојат неколку специфичности врз основа на кои овој тестамент се разликува од судскиот тестамент. Како прво, дипломатско-конзуларниот тестамент може да биде составен само во дипломатско-конзуларно претставништво на Република Македонија во странство. Второ, во улога на сведоци на идентитетот и на тестаментални сведоци можат да се јават и странски државјани, под услов да го знаат јазикот со кој се служи нашиот државјанин којшто сака да состави тестамент и јазикот што е во употреба во нашето дипломатско односно конзуларно претставништво. Трето, при утврдувањето на идентитетот на странските државјани кои се јавуваат во улога на сведоци при составувањето на тестаментот се користат и исправи издадени од странски држави.

4. МЕЃУНАРОДЕН ТЕСТАМЕНТ

Меѓународниот тестамент се составува во писмена форма, како своерачен или пак напишан тестамент од страна на друго лице, за кој завештателот во присуство на двајца сведоци пред надлежен суд (нотар) изјавува дека е негов тестамент и дека е запознаен со неговата содржина. Ваквиот тестамент е полноважен во однос на неговата форма, без оглед на местото каде што е направен, каде се наоѓа имотот на завештателот, неговото државјанство, живеалиште односно престојувалиште (чл. 74). Сепак, за да биде составен полноважен меѓународен тестамент, потребно е државата во која истиот е направен, во која се наоѓа имотот со кој располага завештателот, или во која оставителот има живеалиште или престојувалиште, да ја има ратификувано Вашингтонската конвенција за еднообразниот закон за формата на меѓународниот тестамент со прилог. Врз основа на тоа, и покрај тоа што меѓународниот тестамент е составен во друга држава, тој ќе биде полноважен во државите кои ја ратификувале Вашингтонската конвенција. Нашата држава како членка во поранешната Федерација ја ратификува оваа Конвенција уште во 1977 година („Службен лист на СФРЈ“ бр. 3/77), а истата беше инкорпорирана во првиот републички Закон за наследувањето од 1973 година со измените 1978 година („Службен весник на СРМ“ бр. 27/78).

Согласно законските одредби, за составување на меѓународен тестамент во нашата држава надлежен е судија на основниот суд, кој е надлежен и за составување на судски тестамент. Во странство меѓународен тестамент за државјанин на Република Македонија можат да состават и дипломатските или конзуларните претставници на Република Македонија, кои ќе ги определи шефот на дипломатското или конзуларното претставништво.

Меѓународниот тестамент се составува во писмена форма. Притоа, тој може да биде напишан на било кој јазик, со рака или на друг начин. Специфичноста на овој тестамент, за разлика од другите, е тоа што завештателот не мора своерачно да го напише тестаментот. Со тоа завршува првата етапа во составувањето на меѓународниот тестамент. Втората, последна, етапа во составувањето на меѓународниот тестамент, се одвива во прису-

ство на судијата на основниот суд или дипломатскиот, односно конзуларниот претставник (во натамошниот текст: овластено лице) и двајца сведоци, пред кои завештателот изјавува дека писменото е негов тестамент и дека е запознаен со неговата содржина. Но, значајно е да се истакне дека завештателот не е должен со содржината на тестаментот да ги запознае овластеното лице и сведоците.

Откако ќе бидат преземени наведените дејствија, завештателот во присуство на овластеното лице и сведоците го потпишува тестаментот, или ако претходно го потпишал, го признава и го потврдува потписот за свој. Ако пак завештателот не е во состојба да се потпише, ќе му ја соопшти причината за тоа на овластеното лице, кое тоа ќе го забележи на тестаментот. Завештателот може да бара од овластеното лице друго лице, во негово име, да го потпише тестаментот. Најпосле, овластеното лице и сведоците во присуство на завештателот, се потпишуваат на тестаментот. Потписите на завештателот, на овластеното лице и на сведоците на меѓународниот тестамент и на потврдата не мора да се заверуваат, но надлежните органи во определени случаи можат да ја проверат вистинитоста на потписот на овластеното лице (чл. 88).

Согласно законските одредби, за датум на тестаментот се смета датумот на кој тестаментот го потпишало овластеното лице (чл. 80 ст. 1). Поради тоа, овој датум мора да биде ставен на крајот на тестаментот од страна на овластеното лице.

Посебни одредби се предвидени во случај кога тестаментот е составен од повеќе листови (чл. 81). Така, ако тестаментот се состои од повеќе листови, сите тие се сврзуваат со емственик, а двата краја од емственикот се запечатуваат со печат. Притоа завештателот се потпишува на секој од листовите, а на крајот се назначува од колку листови се состои тестаментот. Доколку завештателот не е во состојба да ги потпише, тоа ќе го стори друго лице од негово име, а ако такво лице нема, ќе ги потпише овластеното лице. Најпосле, за да се спречат одредени злоупотреби секој лист мора да биде обележен со број.

По потпишувањето на тестаментот, овластеното лице ќе го праша завештателот дали сака да даде изјава во поглед на чувањето на тестаментот. Местото каде што завештателот има намера да го чува тестаментот се забележува во потврдата што ја издава овла-

стеното лице во форма определена во прилогот 1 на овој закон или во соодветна форма. Самата форма на потврдата законодавецот предвидува дека е составен дел на овој закон (чл. 82 ст. 2).

Токму постоењето и издавањето на потврдата на завештателот е една од специфичностите на меѓународниот тестамент. Сепак, таа не е од конститутивно значење за полноважност на тестаментот. Поради тоа непостоењето, односно неисправноста на потврдата не влијае врз формалната полноважност на меѓународниот тестамент направен во согласност со одредбите на овој закон. Согласно нашиот Закон за наследување, потврдата се составува во три примероци, од кои еден примерок се приложува кон тестаментот, вториот го задржува овластеното лице, а третиот му се врачува на завештателот. Полноважноста на потврдата се признава ако е издадена на територија на држава која што ја ратификувала Конвенцијата за еднообразен закон за формата на меѓународниот тестамент. Потврдата дека тестаментот е оставен на чување на овластеното лице се зема како доказ за формалната полноважност на писменото како тестамент, доколку не се докаже спротивното (чл. 85).

52. Потврда за меѓународен тестамент

ПОТВРДА

1. Јас _____ (име и презиме, адреса и звање)
(лице овластено за составување на меѓународен тестамент)
  2. Потврдувам дека _____ (датум) во _____ (место)
  3. (Завештателот) _____
(име и презиме, адреса, датум на раѓање) во мое присуство и во присуство на двајца сведоци:
  - 4.а) _____
(име и презиме, адреса, датум и место на раѓање)
  - б) _____
(име и презиме, адреса, датум и место на раѓање).
- изјави дека приложеното писмено е негов тестамент и дека е запознат со неговата содржина.
5. Освен тоа, потврдувам дека:

6. а) во мое присуство и во присуство на сведоците:

1. Завештателот го потпиша тестаментот или го призна и потврди за свој веќе ставениот потпис;

2. бидејќи завештателот изјави дека не е во можност сам да го потпише својот тестамент од следниве причини:

_____, го забележа овој факт во тестаментот;

Потписот го стави _____ (име и презиме, адреса)

7. б) сведоците и јас лично го потпишуваме тестаментот;

8. Секој лист од тестаментот е потпишан од _____ и обележан со број;

9. в) се уверив во идентитетот на завештателот и на горенаведените сведоци;

10. г) сведоците ги исполнуваа условите предвидени со Законот според кој го составив тестаментот.

11. ф) завештателот сакаше да ја даде следната изјава во поглед на чувањето на тестаментот:

_____

_____

12. Место _____

13. Датум _____

14. Потпис и евентуално печат

5. ВОЈНИЧКИ ТЕСТАМЕНТ

Војничкиот тестамент или тестамент составен за време на воена состојба, како што го предвидува Законот за наследувањето, е тестамент кој се составува за време на воена состојба (чл. 73). И овој тестамент како и претходниот е сличен со судскиот тестамент. Поради тоа, при неговото составување законодавецот упатува на соодветна примена на одредбите што важат за составување на судски тестамент.

Поаѓајќи од самиот назив, може да се заклучи дека овој тестамент е предвиден само за лицата кои се наоѓаат на извршување на воена должност за време на воена состојба. Во таков случај, улогата на судија ја извршуваат командирот на четата или на некој друг старешина од неговиот или од повисок ранг, или од некое дру-

го лице во присуство на некој од овие старешини, како и од секој старешина на одделен одред (чл. 73 ст. 1). Со оглед на тоа дека војничкиот тестамент спаѓа во групата на вонредни тестаменти, неговото траење, за разлика од редовните тестаменти, е временски ограничено. Во таа смисла, војничкиот тестамент престанува да важи по истекот на 60 дена по завршувањето на воената состојба, а ако завештателот порано или подоцна е демобилизиран, по истекот на 30 дена од демобилизирањето (чл. 73 ст. 2).

6. УСТЕН ТЕСТАМЕНТ

Усниот тестамент претставува таков тестамент во кој завештателот може усно да ја изјави својата последна волја пред двајца сведоци, само ако поради исклучителни околности не е во можност да состави писмен тестамент (чл. 90 ст. 1). Усниот тестамент е вонреден тестамент, поради тоа што може да се составува само доколку постојат вонредни, исклучителни околности, поради кои завештателот не можел да состави некој од редовните тестаменти. Поаѓајќи од законското определување за овој вид тестамент, покрај општите услови за полноважност на тестаментот, може да се забележи дека истиот може да биде направен само од лица кои се способни да говорат. Основен суштествен услов за полноважност на усниот тестамент е постоењето на исклучителни околности. Во науката за наследното право под исклучителни околности се сметаат оние во кои лицето од објективни или субјективни причини не било во можност да состави, на пример, своерачен тестамент, а уште помалку да избере некој од редовните форми на јавните тестаменти. Во таа смисла, токму поради неопходноста на постоење на исклучителни околности, не може секоја усно изјавена волја во форма на усен тестамент да биде полноважна. Вакво становиште го потврдува судската пракса на Врховниот суд на Македонија.

Судска пракса

Секоја усно изјавена желба на едно лице, не може да произведе дејство на усен тестамент, ако притоа не се исполнети условите за полноважност на усниот тестамент.

(Одлука на Врховниот суд на Македонија, Гж. бр.996/74 од 6.III.1975 година)

Оттука под поимот исклучителни околности можат да се подразберат случаите кога лицето од објективни околности не било во можност да состави редовен тестамент, или пак тоа не можело да го стори од субјективни причини, како на пример старост, болест и слично.

Судска пракса

1. Вербално изјавената желба на мајката, куќата да му остане на нејзиниот син, не произведува правно дејство доколку не ги исполнува условите за тестамент.

(Одлука на Врховниот суд на Македонија, Гж. 996/74 од 6.III.1975 година).

2. Изразената намера да се состави судски тестамент со кој целокупната оставина ќе му припадне на одредено лице, не може да се смета за устен тестамент.

(Одлука на Врховниот суд на Србија, Рев. 2281/89).

3. Хроничната срцева болест и староста од 70 години не претставуваат исклучителни околности кои би го оправдувале составувањето на устен тестамент.

(Одлука на Врховниот суд на Македонија. Рев. бр. 89/80 од 11. III. 1986 година).

4. Самата околност дека тестаторот бил неподвижен и болен не упатува на постоење на исклучителни околности, туку е потребно да се оцени дали тој објективно бил во можност да ангажира суд, адвокат или сведоци за составување на писмен тестамент.

(Одлука на Врховниот суд на Хрватска, Рев. бр. 637/83).

5. Болеста на завештателот, сама по себе, не може да се смета како исклучителна околност за составување на устен тестамент.

(Одлука на Врховниот суд на Македонија, Гзз. бр. 14/57 од 27. III. 1957 година).

IV. Тестаментално наследување

6. Завештателот не бил во можност да направи писмен тестамент поради тоа што бил во длабока старост (81 година), исцрпен од долг и тешка болест и неписмен, па затоа последната волја ја изјавил со устен тестамент.

(Одлука на Врховниот суд на Југославија, Рев. 2208/64 од 5.XI.1964 година).

7. За полноважноста на усниот тестамент мора да бидат кумулативно исполнети три услови: да постојат исклучителни околности, поради нив завештателот да не можел да состави писмен тестамент пред сведоци и истовремено да присуствуваат тројца сведоци пред кои завештателот ја дава својата последна изјава на волја.

(Одлука на Врховниот суд на Србија Рев. 1557/04 од 23.XII.2004 година).

8. За одлука дали постојат „исклучителни околности“ во смисла на ЗН може да биде решавачко тоа што оставителот поради старост и болест и со оглед на годишното време и тешките временски услови, како и со оглед на оддалеченоста, бил неспособен да дојде до суд заради правење на тестамент.

(Одлука на Врховниот суд на Хрватска, Гзз. 106/56 од 30.VII.1956 година).

9. Фактот дека едно лице лежи болно три месеци не е, сам по себе, околност под која може да се состави устен тестамент.

(Одлука на Врховниот суд на Србија, Гж 3927/1956).

10. Непосредно пред операција од рак болниот може да состави усна наредба на последната волја, поради тоа што се наоѓа во исклучителни околности.

(Врховен суд на Србија Гж 1161/1966).

Вториот суштествен услов за полноважноста на усниот тестамент е последната изјава на волја на завештателот да биде усно изјавена пред двајца сведоци. Законот предвидува кои услови треба да ги исполнуваат сведоците на усниот тестамент. Тие треба да

бидат деловно способни, да го знаат јазикот на кој говори завештателот и да не се во одреден степен на сродство со завештателот. Притоа, не е законски услов тие да знаат да читаат или да пишуваат, поради тоа што завештателот својата последна изјава на волја ја кажува усно пред сведоците.

Законодавецот изречно не го уредува прашањето дали треба и двајцата сведоци истовремено да бидат присутни при давањето на усната изјава на волјата на завештателот. Во судската пракса, одредбата дека изјавата треба да биде дадена „пред двајца сведоци“ се толкува флексибилно, и судовите не бараат изјавата да мора да биде дадена истовремено пред двајцата сведоци.

Судска пракса

1. За полноважноста на устен тестамент не е од решавачко значење дали тестаменталните сведоци биле истовремено присутни при изјавувањето на последната волја, бидејќи според одредбите од ЗН се бара само завештателот усно да ја изјавил својата волја пред двајца сведоци, ако поради исклучителни околности не бил во можност да состави писмен тестамент.

(Одлука на Врховниот суд на Македонија, Рев. 258/86 од 19.IX.1986 година).

2. Кај изјавувањето на последната волја кај усниот тестамент не мора да бидат истовремено присутни двајцата сведоци.

(Одлука на Врховниот суд на Хрватска Рев 1995/87 од 22.III.1998 година).

Сведоците пред кои завештателот усно ја изјавил својата последна волја се должни без одлагање да ја стават на писмено изјавата на завештателот и што побрзо да му ја предадат на судот, или усно да ја повторат пред судот, изнесувајќи кога, каде и во кои прилики завештателот ја изјавил својата последна волја. Оваа обврска произлегува од фактот што усниот тестамент, како форма на вонреден тестамент, важи ограничено време. Согласно законските одредби, усниот тестамент престанува да важи кога ќе поминат 30 дена од престанокот на исклучителните околности во кои е составен (чл. 90 ст. 1). Сепак извршувањето на оваа должност не

е суштествен услов за полноважност на тестаментот.

Со цел да се спречат можните злоупотреби, законодавецот ги прогласува за ништовни одредбите од усниот тестамент со кои им се остава нешто на сведоците при неговото составување, на нивните брачни другари, на нивните предци, на нивните потомци, на нивните роднини во странична линија до четвртиот степен на сродство, како и на брачните другари на сите овие лица (чл. 93).

53. Записник за сослушување на сведоци на устен тестамент

ЗАПИСНИК

Од _____ година.

Составен на ден _____ година кај Основен суд _____ во _____ по оставинскиот предмет на покојниот _____ од _____.

Присутни од страна на судот:

Судија _____

Записничар _____

Присутни се поканетите од судот лично

1) _____

2) _____

Предмет е сослушување на сведоците _____ под заклетва. Сведоците се опоменати да ја зборуваат вистината и дека не смеат ништо да премолчат и за последиците на давање на лажни изјави.

Сведокот _____ одговара на прашањата по Записникот од _____ година и се согласува со записникот.

Јас _____, како сведок, се колнам дека сè што ме праша судијата и сè што изјавив на записникот од _____ година е точно. Сведокот одговара на сите прашања по Записникот од _____ година и се согласува со Записникот.

Јас _____, како сведок, се колнам дека сè што ме праша судијата и сè што изјавив на записникот од _____ година е точно. Сведокот одговара на сите прашања по Записникот од _____ година и се согласува со Записникот.

Завршено во _____ година.

Записничар

Сведоци

Судија

54. Записник за чување на исправа за усен тестамент

Бр. _____

ЗАПИСНИК

Од _____ година

Составен пред _____ суд во _____.

Присутни од страна на судот:

Судија _____

Записничар _____

Кај судот пристапуваат неповикани 1) _____ од _____ и 2) _____ од _____ како сведоци на усниот тестамент од _____ од _____.

Сведоците _____ изјавуваат дека согласно одредбите на Законот за наследување составиле писмено во кое се содржи усната изјава, односно последната изјава на волја на завештателот на усниот тестамент _____ од _____. Тој својата изјава ја дал на ден _____ година кога пиел чај во Старата скопска чаршија во чајцилицата „Скендер-бег“ каде завештателот добил инфаркт и додека ја чекале брзата помош ја изјавил усно својата последна изјава на волја. Сведоците ја ставиле неговата усно изразена волја на писмено и бараат судот да го прими на чување.

Судот врз основа на член ___ од ЗН ги испитува сведоците под кои околности е даден тестаментот од кој зависи полноважноста на истиот, па според изјавата на сведоците, усниот тестамент на покојниот _____ од _____ е составен согласно одредбите за усниот тестамент уредени во ЗН. По ова судот го прима писменото кое ја содржи усниот тестамент на _____ од _____ го става во посебен плик и го запечатува.

Завршено во _____ часот.

Записничар

Сведоци

Судија

55. Записник за прогласување на устен тестамент

ЗАПИСНИК

Од _____ година.

Составен во _____ суд во _____ по оставинскиот предмет на покојниот од _____ од _____.

Присутни од страна на судот:

Судија _____

Записничар _____

Кај судот пристапуваат сведоците на усниот тестамент на покојниот _____ и изјавуваат:

1. Јас _____ од татко _____ по занимање _____ од _____, роден _____ на возраст од _____ години, не сум во сродство со оставителот, ниту со неговите наследници.

На ден _____ година, покојниот ме повика да пиеме кафе во хотел „Кристал палас“ и да ја погледнам неговата колекција на пеперутки која беше сместена во два куфери во соба 212. Само што го отворив едниот куфер и почнав да ги разгледувам пеперутките, покојниот силно се возбуди и се струполи на земја без свест. Веднаш се јавив во рецепција да повикаат брза помош. Во меѓувреме, по давањето на вештачкото дишење, покојниот се освести и при чиста свест со повремени болки изјави дека ова му е трет по ред инфаркт и дека сака да ја изјави својата последна волја, во случај да не преживее. На својот син Јане изјави дека му ги остава акциите во вредност од 200 000 евра, неговата семејна куќа на Водно, станот во Солун и малата јахта закотвена во Сивири – Грција. На својата ќерка Ева и ги остава штедните книшки од банките во Кипар и Кајманските острови, со обврска да ѝ плаќа доживотна месечна рента на неговата долгогодишна пријателка Мирјана во противвредност од 5000 евра, колку отприлика имала месечни издатоци. На неговата жена Ана изјави дека не ѝ остава ништо бидејќи сè уште не може да ѝ го прости неверството кое му го направила пред неколку години со градинарот Спасе .

2. Јас _____ од татко _____ по занимање _____ од _____, роден _____ на

возраст од ____ години, не сум во сродство со оставителот, ниту со неговите наследници.

На ден _____ година, бев на службен пат во _____ и со мојата секретарка Марија заедно се сместивме во соба 211 од хотелот „Кристал палас“ бидејќи немаше други слободни соби. По одредена силна галама и бука од собата до нас, која помислив дека се реновира, се слушна женски пискот и викање за помош. Веднаш тропнав на вратата до мене и кога ми отвори сведокот _____ го видов покојниот легнат на креветот целиот зацрвенет и обличен со пот. Додека ја чекавме брзата помош, покојниот со тешко дишење ме замоли како втор сведок да ја посведочам неговата последна волја, во случај да не го преживее својот трет инфаркт. Во таа насока ми изјави дека својот син Јане му ги остава акциите во вредност од 200 000 евра, станот во Солун, малата јахта во Сивир, како и семејната кука на Водно, додека на неговата ќерка Ева и ги остава штедните книшки од банките во Кипар и Кајманските острови. Ќерката ја задолжи да и плаќа доживотна месечна рента на неговата почитувана и драга долгогодишна пријателка Мирјана во противвредност од 5000 евра. На жената Ана со погрдни зборови изјави дека не ѝ остава ништо бидејќи сè уште не може да ѝ го прости неверството кое му го направила пред неколку години со градинарот Спасе во винарската визба на неговата кука во Водно, кога ненадејно се вратил од службен пат.

Записничар

Сведоци

Судија

Г. СОДРЖИНА НА ТЕСТАМЕНТОТ

Тестаментот е правно дело *mortis causa* со кое едно лице прави распределба на својата оставина во случај на смрт, но во кое може да бидат содржани и други одредби, кои немаат непосредна врска со распределбата на имотот. Со тестаментот најчесто се определуваат наследниците на едно физичко лице или нивни супститути, се определува легат, со тестаментот завештателот може да исклучи некое лице од наследство или да ја прости недостојноста

за наследување. Сите овие одредби се директно или индиректно поврзани со распределба на имотот во случај на смрт. Покрај ова, во тестаментот може да бидат содржани и одредби кои не се поврзани со распределба на имотот. Така на пример, завештателот може со тестаментот да отповика порано направен тестамент, да признае татковство на дете родено надвор од брак или да определи извршител на тестаментот.

56. Решение за прогласување на тестаментален наследник
О. бр. 356/98

ОСНОВНИОТ СУД СКОПЈЕ 2 СКОПЈЕ, како првостепен оставински суд преку судијата Марко Милосавлевски, како судија поединец со записничар Весна Богевска – судски работник, решавајќи по оставината на покојниот Предраг Томевски, а по спроведената оставинска постапка на ден 6. 6.1998 година согласно чл. 127, 128, 150, 155 ст. 1, 161, 164, 165 и 171 од ЗВП и 133 од ЗН го донесе следното:

Р Е Ш Е Н И Е

ЗА ТЕСТМЕНТАЛЕН НАСЛЕДНИК по оставината на покојниот Марко Милосавлевски роден на 11.07.1928 година во Скопје починал 4.4.1998 година во Скопје, каде постојано живеел, а која се состои од следниот:

Н Е Д В И Ж Е Н И М О Т

Семејна станбена куќа која се наоѓа во Скопје на ул. Партизанска бр.123, во површина од 300 м² и дворно место 200 м² запишани во Имотен лист бр. 2345 КП бр. 4562 КО Карпош – Скопје.

Д В И Ж Е Н И М О Т

Целокупниот мебел и другите подвижни ствари кои се наоѓаат во семејната станбена куќа во Скопје на ул. Партизанска бр. 123.

Теренско возило марка Range Rover со цилиндер 3500 см3, сила 200 KW произведено 1996 година, купено со договор бр. 256 од 21.6.1996 година, од застапништвото на Ауто Македонија.

Патничко возило марка БМВ 7 со цилиндер 2000 см3 сила 130KW, произведена 1995 година, а купена по договор бр. 564 од 24.9.1995 година, од застапништво на Ауто Македонија Скопје.

Пари на девизна штедна книшка во Македонска банка под бр. 12-65-457954-887 во вредност од 150.000,00 УСА долари.

СЕ ОГЛАСУВА УЧЕСНИЧКАТА: МИРЈАНА МАНЕВА пријателка на покојниот

Образложение

По спроведената оставинска постапка по оставината на покојниот Марко Милосавлевски и по извршениот увид во изводот од матичната книга на умрените составен во Скопје на 5.4.1998 година бр. 2184/161 судот го утврди следното:

Покојниот после својата смрт како законски наследници ги оставил својот син Мирослав Милосавлевски од Скопје ул. Јани Лукровски бр. 2/67 и ќерката Василка Стојанова од Скопје ул. Гоце Делчев бр. 56.

За време на својот живот сега покојниот Марко Милосавлевски оставил своерачен тестамент со кој тестамент својот движен и недвижен имот децидно цитиран во диспозитивот на ова решение го остава на својата пријателка Мирјана Манева со која до неговата смрт живеел во вонбрачна заедница.

Овој тестамент беше прогласен на расправата одржана на 6.6.1998 година на која учесничката Мирјана Манева изјави дека се прифаќа за тестаментален наследник, а учесниците Мирослав Милосавлевски и Василка Стојанова изјавија дека не го признаваат така прогласениот тестамент како од материјална така и од формална страна и најавија тужба за негово поништување.

При ваква состојба кога покојниот оставил тестамент, со кој го опфатил недвижниот и движниот имот цитирани во диспозитивот на ова решение следувааше судот да одлучи како во диспозитивот на решението.

Судија

IV. Тестаментално наследување

Поука: Дозволена е жалба во рок од 8 дена
по приемот на истото преку овој суд
до Апелациониот суд во Скопје.

ДН/на учесниците

57. Тужба врз основа на новопронајден тестамент

До Основен суд _____
Тужител: _____
Тужен: _____
Предмет: Утврдување на тестаментално
наследство
Вредност _____

Т У Ж Б А

Со Решение за наследување О. бр. ____ од _____ година на Нотарот _____ како поверник на Основниот суд во _____ расправена е оставината на покојниот _____ согласно законското наследување. Притоа, како законски наследници се огласени тужените: брачниот другар на оставителот _____ и неговата ќерка _____ и тоа секој од нив по една идеална половина од оставината.

Доказ: Решение за наследување О. бр. ____ од _____ година.

Една година по смртта на покојниот _____ Нотарот _____ од Будва откако разбрал за смртта на покојниот, го прогласи неговиот тестамент оставен на чување шест месеци пред неговата смрт на ден _____ кога покојниот во летото _____ година престојувал подолго време (три месеци) во Будва. Со овој тестамент завештателот, како израз на благодарност кон мојата личност _____ за убавите незаборавни моменти кои не ги почувствувал од ниту една личност во неговиот живот, по неговата смрт ми го остави неговиот хотел со пет ѕвездички „Сплендид“ во Будва КО _____ КП _____ ИЛ _____ и апартманот од 150 м² во Дубровник запишан во граѓанска _____.

Доказ: Записник за прогласување на своерачен тестамент

Имајќи го предвид горенаведеното, согласно одредбите на Законот за вонпарничната постапка и Законот за наследување, ја поднесувам оваа тужба и подржувањето на главната расправа, му предлагам на судот да ја донесе следната

ПРЕСУДА

СЕ УСВОЈУВА тужбеното барање.

СЕ УТВРДУВА правото на наследство на хотел „Сплендид“ во Будва КО _____ КП _____ ИЛ _____ и апартманот од 150 м² во Дубровник запишан во грунтовница _____ кои завештателот, покојниот _____ и го оставил по неговата смрт на _____ врз основа на тестаментално наследување.

СЕ ЗАДОЛЖУВААТ тужените ова право да и го признаат на тужителката и да трпат во јавните книги да се запише правото на тужителот, и да и ги предадат наведените недвижности во владение на тужителката, како и да и ги платат трошоците по спорот според Адвокатскиот трошковник и тоа во рок од 15 дена од приемот на пресудата.

Решението за наследување О. бр. _____ од _____ година, на Нотарот _____ од _____ по однос на тужените врз наведените недвижности, СЕ СТАВА ВОН СИЛА и не произведува правно дејство.

Трошковник

Тужител

1. За состав _____

2. Судска такса _____

Вкупно _____

58. Предлог за прогласување на дополнително пронајден тестамент

До Нотар _____
од _____

ПРЕДЛОГ

Од наследникот _____ од _____.

Го поднесувам дополнителниот пронајдениот тестамент од покојниот _____ од _____ до Вас како надлежен нотар, кој беше пронајден при реновирањето на неговата поранешна куќа во еден од сидовите.

Оставинската расправа за мојот покоен татко _____ од _____ е завршена на _____ заведена под бр. О. бр. _____, а оставината беше распределена врз основа на закон.

Тестаментот кој го пронајдов беше затворен во пластична фолија со назначување на него „Мојот тестамент“ кој според ракописот му припаѓа на мојот покоен татко и кој Ви го доставувам и предлагам истиот да биде прогласен додека претходното решение за распределување на оставината О. бр. да биде ставено вон сила.

Предлагач

1. ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА НАСЛЕДНИЦИ

Во тестаментот најчесто завештателот определува кои лица ќе се јават како негови наследници и колкав ќе биде нивниот наследен дел. Како што веќе беше споменато, како тестаментални наследници може да се јават физички и правни лица. Притоа, како тестаментален наследник може да се јави лице кое е истовремено и законски наследник на завештателот, но и лице кое не е во роднински однос со него и кое воопшто не би се јавило како наследник доколку завештателот не составил тестамент. За да може едно лице да се јави како тестаментален наследник тоа треба да биде недвосмислено посочено во тестаментот, односно треба да нема сомневање во однос на идентитетот на лицето кое треба да се јави како наследник на завештателот. Притоа, завештателот може да го определи тоа лице со неговото име и презиме, но можно е тој да го определи наследникот со посочување на нивниот роднински однос (на пример мојот син, мојот брат и слично). Во Законот за

наследување се предвидува дека наследниците се доволно определени ако тестаментот содржи податоци врз основа на кои може да се утврди кои се тие (чл. 101 од ЗН).

Судска пракса

Наследникот мора да биде одреден во тестаментот. Наследникот не е одреден кога завештателот изјавил дека имотот го остава на она дете кое ќе го чува оставителот.

(Пресуда на Врховниот суд на Србија Гж 3101/63 од 14.XI.1963 година)

Коментар

Од одредбата на членот 84 од Законот за наследување произлегува дека определувањето на наследникот во тестаментот мора да биде безусловно и несомнено, така што да не се поставува прашање за неговата личност. Писменото за кое станува збор не го исполнува тој услов, затоа што оставителот го остава својот имот на детето „било машко било женско“ кое ќе го чува. Ваквата одредба не е определена во однос на личноста на наследникот затоа што може да предизвика спор околу тоа кое од децата на тестаторот го дочувало. Со други зборови, не може наследникот условно да се определи во таа смисла како наследник да може да се јави било кое лице од определен круг на лица кое ги исполнува условите определени во тестаментот, туку за да биде тестаментот полноважен наследникот мора да биде индивидуално определено лице. Ако завештателот сакал наследувањето врз основа на тестаментот да го услови со настапувањето на некој услов или извршувањето на некоја обврска тој во тестаментот требал да внесе ограничување односно барање за реализација на тестаментот.

Судска пракса

Наследникот е доволно определен во тестаментот со зборовите: „оставам на оној кој ќе ме дохрани и догледа“

(Одлука на Врховниот суд на Хрватска, Гзз. 108/57 од 17.X.1957 година)

Коментар

Завештателот со својот тестамент од 2.IX.1947 година располагал со својот имот на тој начин што еден дел оставил на своите ќерки и на внукот, а другиот дел на имотот го оставил на оној што ќе го дохрани и погребва. Оставителот во моментот на составувањето на тестаментот не можел точно да знае колкав ќе биде и од што ќе се состои остатокот на неговиот имот во момент на смртта, а не бил ни сигурен кој од неговите деца, или некое трето лице ќе го дочева. Не може да има сомневање дека се работи за определен имот кој треба да му припадне на оној кој ќе го дочева, поради тоа што по смртта на оставителот може точно да се утврди што останало откако се намирени другите наследници. Не е тешко да се утврди и кој го дохранил оставителот, кој му обезбедил стан, храна и потребна нега и кој се погрижил за неговиот погреб. Според тоа, не е правилно становиштето на второстепениот суд дека оваа одредба на оставителот е неодредена поради тоа што не може да се утврди која личност го дохранила и го погребала оставителот. Одлуката на второстепениот суд е спротивна на волјата на оставителот и го ускратува правото на тужителот на оставина, за кого не постои спор дека му дал издршка на својот дедо, и според тоа му припаѓа право на наследување на остатокот на имотот определен во тестаментот.

Судска пракса

1. Без правно значење е фактот што во времето на прогласување на тестаментот „Женското христијанско движење“ повеќе не постоело како правно лице, кое оставителот го означил како тестаментален наследник, кога врз основа на позитивните прописи, како право-приемник на овој тестаментален наследник е одреден Комитетот за социјални грижи, кој во оставинската постапка изјавил дека се прима за наследник.

(Одлука на Врховниот суд на Србија, Рев. 1299/68).

2. Ако завештателот ја оставил оставината на своите внуци, со тоа што неговите синови имаат само право на доживотно плодоуживање, тука не се работи за фидеикомисорна супституција,

туку за дозволено правно дело.

(Одлука на Врховниот суд на Србија, Гж. 624/65).

При определувањето на наследниците, завештателот во тестаментот може да предвиди супститути, односно заменици на своите тестаментални наследници. На место на првоименуваниот наследник (институт) ќе дојде неговиот заменик (супститут) доколку се исполни некој од законски предвидените услови. Така, до супституција може да дојде доколку определениот наследник умре пред оставителот, доколку тој се откаже од наследство или е недо-стоен да биде наследник. Доколку и првоименуваниот наследник и неговиот супститут од било кои причини не можат да се јават како наследници, тогаш оставината ќе ја наследат законските наследници на оставителот, според законски определениот ред.

Судска пракса

Во случај завештателот во еден дел од тестаментот да именува одреден наследник на дел од наследството, под услов да се врати од емиграција во земјата и стапи во наследство, а во другиот дел од тестаментот именува друг наследник по ред, во случај првиот наследник поради неисполнување на условот да не стапил во наследство, другиот дел не претставува супституција која е спротивна на законот.

(Заклучок на седницата на Граѓанското одделение на Врховниот суд на Југославија од 13.I.1967 година).

Во тестаментот завештателот може да постави наследник и под услов или под рок. Притоа, определеното лице ќе може да се јави како наследник во конкретниот случај само доколку биде исполнет условот или доколку помине рокот кој завештателот го определил во својот тестамент. Но завештателот во својот тестамент не може да определува било какви услови кои треба да се исполнат за едно лице да може да се јави како наследник. Во Законот за наследување се предвидува дека невозможни, недозволени и неморални услови и оптоварувања, како и оние што се неразбирливи или противречни, се сметаат како да не постојат (чл. 100 ст. 3 од ЗН).

Судска пракса

1. Кога имотот во тестаментот му е оставен на наследникот под услов да ги издржува оставителот и неговата сопруга и кога е определено дека нема права од тестаментот доколку не ја исполни обврската за давање издршка, тогаш наследникот и не стекнува право на наследување ако тој услов не е исполнет, без оглед по чија вина не дошло до исполнување на условот.

(Пресуда на Врховниот суд на Југославија, Рев 2398/63 од 22.I.1964 година).

2. Ќе се смета како недопуштен и неморален, а со тоа и непостоечки оној услов во тестаментот, со кој се предвидува наследникот да не може да се ожени со вдовица или распуштеница, а да мора да се ожени со честита девојка и да не смее да склучи брак со ниту една жена која би била во било какво сродство со лице кое завештателот не го поднесувал.

(Одлука на Врховниот суд на Србија, Гзз. 112/50).

3. Одредбата од тестаментот со која на наследникот му се налага оставителот и неговата жена да ги чува, имотот да го обработува и после нивната смрт истиот да го наследи, важи како раскиден услов. Секоја обврска наложена во тестаментот во границите на дозволеното и можното дејствува како услов, ако тоа било намерата на завештателот. Имајќи предвид дека тужениот не ја пазел вдовицата на оставителот настапил раскидниот услов, па наследството ќе се одземе и ќе се предаде на следниот наследник.

(Одлука на Сојузниот врховен суд, Рев. Бр. 13443/62).

4. Не е неморален услов според кој во тестаментот оставителот предвидел дека одреден тестаментален наследник ќе наследи дел од оставината на покојниот оставител, само во случај ако се врати од странство во рок од една година и трајно се настани во Југославија.

(Одлука на Окружниот суд во Крагуевац, Гж. 487/84).

5. Одредбата на договорот со која дародавателот го ограничува даропримателот поклонетиот имот да го чува и да го остави

на своите законски наследници не произведува дејство, исто како и фидеикомисорната супституција определена со тестаментот.

(Пресуда на Сојузниот врховен суд Рев 1708/60 од 22.XII.1960 година).

2. ЛЕГАТ

Покрај определувањето на универзални наследници, завештателот во својот тестамент може да предвиди и сингуларен наследник или наследници, со тоа што тој може да остави еден или повеќе легати. И покрај тоа што во Законот за наследување тоа изречно не е предвидено, легатот во основа претставува имотна корист што завештателот во својот тестамент ја остава на едно или на повеќе лица, кои се нарекуваат легатари. Притоа, содржината на легатот може да биде различно определена; во Законот за наследување се предвидува дека завештателот може со тестаментот да остави еден или повеќе определени предмети или некое право на определено лице, или да му наложи на наследникот или на друго лице на кое нешто му остава да му даде од она што му е оставено некој предмет на определено лице или да му исплати определена сума пари. Освен тоа, законот предвидува дека содржината на легатот може да се состои во ослободување од долг, во издржување на легатарот или воопшто во обврска наследникот нешто да направи или да се воздржи од нешто во корист на легатарот (чл. 103 од ЗН).

Судска пракса

1. Ке се смета дека легатарот го примил легатот со конклюдентно дејствие, ако со оглед на околностите во кои е преземено тоа дејствие може со сигурност да се заклучи дека постои волја да се прифати легатот.

(Одлука на Окружниот суд во Ужице Гж. 1197/06 од 24.VII.2007 година).

2. Оставинскиот суд не е овластен да нареди извршување на легатот, туку тој треба само да ги утврди легатарите, содржината на легатот и лицето кое е должно да го изврши, а ако тоа не ја из-

IV. Тестаментално наследување

врши својата обврска, легатарот може да го оствари своето право само во парнична постапка.

(Решение на Врховниот суд на Југославија, Рев 305/60 од 24.VI.1960 година).

3. Легат на плодуживање на целокупната оставина може да се смета за наследство во смисла на член 84 ст.3 од Законот за наследување.

(Одлука на Врховниот суд на Словенија Пж. 12/62 од 16.II.1962 година).

4. Признаницата во која е наведено дека заемопримачот во случај на смрт на заемодавачот треба да го врати долгот на трето лице, може да се смета за полноважна исправа за легат, ако таа по својата содржина и форма одговара на формата на тестаментот.

(Одлука на Врховниот суд на Хрватска, Гж. 65/84).

5. Кога завештателот со својот тестамент ги одредил тужените за свои наследници, а на својот брачен другар му оставил половина сè уште неисплатени и идни приходи од авторски права, тогаш ваквото располагање треба да се земе како негова намера на својот брачен другар да му остави легат, а не наследство, бидејќи се во прашање права од побарувања од авторски договор, а не негови авторски имотни права кои ги има од авторските дела.

(Одлука на Врховниот суд на Србија, Рев. 1068/82).

Во тестаментот завештателот може да определи кој ќе биде должен да го изврши легатот во корист на легатарите определени во тестаментот. Во тој случај легатарот има право да бара да му биде извршен легатот од лицето определено во тестаментот. Доколку во тестаментот е определено повеќе лица да го извршат легатот, тогаш секој од нив за легатот одговара сразмерно со делот што го добил од оставината, освен доколку завештателот не определил нешто друго. Но постои можност завештателот во тестаментот да не определил кој има обврска да го изврши легатот. Во тој случај обврската за извршување на легатот лежи на сите законски и тестаментални наследници, сразмерно со вредноста на имотот што

секој од нив го наследил од оставината (чл. 104 ст.3 од ЗН). Притоа, наследникот има право да не го изврши легатот во целост, доколку со тоа би бил повреден неговиот нужен дел. Правото на легат се гаси доколку легатарот умре пред завештателот, доколку се откаже од легатот или е недостоен да наследи. Освен тоа, легатот отпаѓа и доколку завештателот го оттуѓил или потрошил предметот на легатот, поради тоа што тој сè до смртта може слободно да располага со целокупниот свој имот, па и со имотот кој е предвиден да припадне на легатарот по неговата смрт. По правило легатарот не одговара за долговите на оставителот, но завештателот може да определи тој да одговара за неговите долгови, но најмногу во висина на вредноста на легатот што му бил определен на легатарот.

59. Тужба за извршување на легат

До Основен суд _____
Тужител: _____
Тужен: _____
Предмет: Извршување на легат
Вредност _____

Т У Ж Б А

Со прогласување на своерачниот тестамент на завештателот _____ бивш од _____ со Решение О. бр. _____ од страна на Основен суд _____ на ден _____ година беше утврден легат во моја корист кој се состои од патнички автомобил марка Мерцедес од најновиот модел СЛК, спортско купе со 3000 кубни сантиметри зафатнина на моторот. За извршување на тој легат беше задолжен тужениот, како син на завештателот, кој доби тестаментално наследство во вредност од 300 000 ЕУР.

Доказ: Решение за прогласување на тестаментални наследници О. бр. _____

IV. Тестаментално наследување

Шест месеци по прогласувањето на тестаменталниот наследник кој беше задолжен да го исполни легатот во моја корист, писмено му се обратив да ја исполни својата обврска, но не добив никаков одговор. Во моето настојување не помогнаа ниту телефонските јавувања на тужениот. На ден _____ година тужениот го сретнав во кафеаната „Кај малото прасе“ каде му пристапив и побарав да го исполни легатот. На ваквото барање тужениот истакна дека е подготвен да ми го подари својот стар 101 и дека нема намера да го исполни легатот на завештателот со изговор дека познавајќи ме како брз возач најбезбеден би бил во поспора кола.

Доказ: Сведоци _____
Соочување на странките

Со оглед на наведеното, а со цел да си го остварам своето право на легат, му предлагам на судот по одржувањето на главната расправа и изведувањето на доказите, да ја донесе следната

ПРЕСУДА

СЕ УСВОЈУВА тужбеното барање.

СЕ ЗАДОЛЖУВА тужениот, во извршување на легатот кој му е оставен на тужителот од оставината на завештателот _____ да купи патнички автомобил марка Мерцедес од најновиот модел СЛК, спортско купе со моќност од 3000 кубни сантиметри зафатнина на моторот во корист на тужителот и да му го предаде во владение во рок од 15 дена од приемот на оваа пресуда и во истиот рок да му ги исплати паричните трошоци според Трошковникот.

Трошковник
1. За состав _____
2. Судска такса _____
Вкупно _____

Тужител
_____

Д. ОТПОВИКУВАЊЕ НА ТЕСТАМЕНТОТ

Тестаментот како правно дело *mortis causa* е отповиклива изјава на волја, така што завештателот може сè до својата смрт целосно или делумно да го отповика. Притоа, отповикувањето на тестаментот во основа претставува исто така последна изјава на волја со која се отповикува претходно дадената изјава на волја. Поради тоа, во моментот кога го отповикува претходно составениот тестамент, завештателот треба да биде тестаментално способен и својата волја да ја дава без принуда, измама или заблуда. Според Законот за наследување, завештателот може да го отповика својот тестамент делумно или целосно со изјава дадена во каква и да било форма во која според законот може да се состави тестамент. Освен тоа, завештателот може да го отповика тестаментот и со уништување на писменото во кое е содржана неговата последна изјава на волја.

Според тоа, тестаментот може да се отповика на три начини. Првиот начин е со изречно искажана волја, односно со правење на тестамент во кој завештателот изречно изјавува дека го укинува претходно составениот тестамент. Притоа, според законот и судската пракса не е важно со која форма на тестамент завештателот го укинува претходно составениот тестамент.

Судска пракса

1. Отповикувањето не мора да биде во форма во која тестаментот е направен. Според тоа, судски тестамент може да се отповика и со своерачен тестамент.

(Одлука на Врховниот суд на Србија, Рев. 4506/93 од 21.XI.1993 година).

2. Тестаментот е отповикан и во случај кога завештателот со договор за доживотна издршка својот имот го отстапил на лицето кое во тестаментот било одредено како наследник.)

(Пресуда на Врховниот суд на Југославија Рев 1137/64 од 6.X.1964 година).

3. Кога подоцнежниот тестамент не е направен на начинот

IV. Тестаментално наследување

што е предвиден во законот, а постои поранешен тестамент кој го исполнува тој услов, тогаш оставината ќе се расправа врз основа на порано направениот тестамент.

(Пресуда на Врховниот суд на Босна и Херцеговина Гж 178/70 од 4.II.1971 година).

4. Со раскинување на договорот за доживотна издршка, кој содржел и одредба дека „отпаѓа секој тестамент што е до сега напишан“ – губи важност и оваа одредба, така што се смета дека тестаментот не е отповикан.

(Пресуда на Врховниот суд на Хрватска Гзз 123/49 од 13.IX.1949 година).

60. Записник за отповикување на тестамент

Бр. _____

ЗАПИСНИК

Од _____ година

Составен пред _____ суд во Скопје.

Присутни од страна на судот:

Судија _____

Записничар _____

Кај судот пристапи неповикан _____ од _____, кој изјави дека сака да го отповика својот тестамент даден на Записник кај судот на ден _____ година. Согласно член _____ од ЗН, утврдено е дека идентитетот на _____ е идентичен со оној како што стои во Записникот од _____ година.

Присутни се и сведоците кои присуствуваа кај судот при составувањето на тестаментот и тоа _____ од _____ и _____ од _____, чиј идентитет е утврден како во Записникот од _____ година.

Завештателот _____ на записник ја даде следнава изјава за

ОТПОВИКУВАЊЕ НА ТЕСТАМЕНТОТ

примероци, со уништувањето и на еден од нив, тестваторот може да ја изјави својата волја да го отповика тестаментот.

(Одлука на Врховниот суд на Хрватска, Рев. 233/88).

3. Кога е тестаментот отповикан со проста изјава дадена во форма на полноможен тестамент, отповиканиот тестамент не добива правна сила ако завештателот намерно ја уништи изјавата за отповикување на тестаментот.

(Одлука на Окружниот суд во Валево, Гж. 728/04 од 26.IV.2004 година).

Третиот начин на отповикување на тестаментот е со располагање со завештаниот предмет. Завештателот останува сопственик на сите ствари и права кои влегуваат во неговиот имот сè до моментот на смртта, така што тој може по правењето на тестаментот да располага со предметите кои во тестаментот ги завештал на определено лице.

Г. НИШТОВНОСТ НА ТЕСТАМЕНТОТ

Тестаментот може да се поништи по смртта на завештателот доколку не се исполнети суштествените услови за полноможноста на тестаментот. Поништувањето на тестаментот се разликува од отповикувањето на тестаментот. Додека тестаментот може да го отповика само завештателот во текот на својот живот, поништувањето на тестаментот може да го бараат правно заинтересираните лица по смртта на завештателот доколку постојат законски предвидените причини за поништување на последната изјава на волја. Така, тестаментот може да се поништи доколку лицето што го составило немало наполнето 15 години или доколку не било способно за расудување. Освен тоа, тестаментот може да се поништи доколку не бил составен во законски предвидената форма, поради тоа што формата на тестаментот, што е предвидена во законот, е суштествен услов за полноможноста на тестаментот. Слободната волја на завештателот е исто така предвидена како суштествен услов за полноможноста на тестаментот, така што ќе биде

прогласен за ништовен тестаментот ако завештателот бил натеран со закана или присилба да го состави тестаментот или одлучил да го состави поради тоа што бил измамен или се наоѓал во заблуда (чл. 63 ст.1 од ЗН). Поништувањето на тестаментот може да бараат само лица кои за тоа имаат правен интерес и тоа во рок од една година откако разбрале за постоењето на причината за ништовност, а најдоцна десет години од прогласувањето на тестаментот.

Судска пракса

1. Не се дозволени договорите со кои едната страна се лишува од правото слободно да располага со својот имот во случај на смрт.

(Решение на Врховниот суд на Србија Гзз 174/50 од 22.V.1950).

2. Тестаментот може да е составен и под психолошка присила ако е направен под страв од напуштање, во време на најсериозна загрозеност и постоење на свест за неможност од оздравување и за смртна опасност.

(Одлука на Врховниот суд на Србија Рев 4393/01 од 20.VI.2002).

3. Околноста дека завештателот бил наговорен да направи одредено располагање во тестаментот не го прави тестаментот ништовен.

(Одлука на Врховниот суд на Хрватска Рев. 400/87 од 04.VI.1987).

4. Тестаментот не е неважечки само затоа што завештателот не го потпишал секој лист од кој е составен тестаментот.

(Одлука на Врховниот суд на Југославија Рев 617/63).

V. НАСЛЕДНОПРАВНИ ДОГОВОРИ

Законот за наследувањето од 1996 година, за разлика од поранешните прописи (ЗН од 1973 и ЗН од 1955), во својата содржина не ги уреди т.н. наследно-правни договори, односно договорот за отстапување и распределба на имот за време на живот и договорот за доживотна издршка во рамките на наследно-правната материја. Со ова беше прекината децениската традиција овие договори да се уредуваат од страна на наследно-правното законодавство. Во таа смисла, во членот 145 од предните и завршните одредби на ЗН од 1996 година, законодавецот предвиде дека одредбите од членовите 109 до 126 од ЗН од 1973 година, со кои се уредуваат наследно-правните договори, ќе се применуваат сè до донесувањето на Законот за облигациони односи. Новиот македонски Закон за облигациони односи беше донесен во 2001 година. Притоа, како една од новините кои ги вовеле овој закон, беше и уредувањето на договорот за отстапување на имот за време на живот (чл. 1022-1028) и договорот за доживотна издршка (чл. 1029-1035). Сепак, одредбите со кои се уредува ништовноста на останатите наследно-правни договори и понатаму остана во Законот за наследувањето. Имено, во општите одредби од Законот за наследувањето, законодавецот предвидува ништовност на: договорот за наследување (чл. 7), договорот за идно наследство или легат (чл. 8) и договорот за содржина на тестаментот (чл. 10).

A. ДОГОВОР ЗА ОТСТАПУВАЊЕ НА ИМОТ ЗА ВРЕМЕ НА ЖИВОТ

Договорот за отстапување на имот за време на живот, претставува повеќестран договор со кој отстапувачот се обврзува да им го отстапи целиот свој имот или дел од имотот на своите потомци уште за време на животот. Со тоа потомците уште за време на животот на отстапувачот го добиваат својот дел од наследството. Во практиката овој договор најчесто се појавува како самостоен, но може и да му претходи на склучувањето на договорот за доживотна издршка, каде како примател на издршката се јавува отстапувачот – предокот. Во зависност од тоа, договорот за отстапување на

имот за време на живот може да се јави како: 1) даровно правно дело, кога отстапувачот не бара ништо за возврат од потомците; 2) мешовито правно дело, кога се договорени одредени несразмерни давања и 3) товарно и алеаторно правно дело, кога отстапувачот договорил договор за доживотна издршка. Освен наведените карактеристики, договорот за отстапување на имот за време на живот претставува и консензуално, каузално и строго формално правно дело.

Субјекти на договорот за отстапување на имот за време на живот, за разлика од другите договори, можат да бидат исклучиво само предокот и неговите деца, како и нивните потомци врз основа на правото на претставување. Со овој договор отстапувачот може да го опфати и својот брачен другар (како примател на дел од имотот, како корисник на одредени права и др.), за што е потребна и неговата согласност. Во спротивно брачниот другар го задржува своето право на нужен дел, а заради определување и намирување на неговиот нужен дел, деловите на имотот на отстапителот што им се отстапени на неговите потомци се сметаат како подарок. Други роднини на отстапувачот или пак трети лица не можат да се јават како субјекти на договорот за распределба на имот за време на живот.

Судска пракса

1. Не може да се третира како наследство и на наследниците да им се врачува имот што тие уште за време на татковиот живот го добиле во сопственост и кој како таков не може да претставува дел од неговата оставина.

(Одлука на Врховниот суд на Србија, Гзз. бр. 274/48 од 20.VIII.1948 година).

2. Привидно договорената купопродажба нема правна важност на договор со кој предокот за време на живот ја распределува својата оставина на своите потомци, иако тоа било вистинската волја на странките, бидејќи договорот од тој вид мора да биде заверен од страна на судија и со него да се согласат децата, односно потомците на предокот.

(Одлука на Врховниот суд на Словенија, Гж. 5004/82).

Предмет на договорот за отстапувањето на имот за време на живот може да биде само имотот што отстапителот го имал во моментот на склучувањето на договорот. Во таа смисла, ништовна е одредбата во договорот со која се предвидува како ќе се распоредат добрата што ќе бидат дополнително најдени во оставината на отстапителот (чл. 1024 ст. 2 ЗОО). Со договорот за отстапување на имот за време на живот отстапителот може да располага во целост или делумно со својот имот. При отстапувањето, отстапителот може за себе, за својот брачен другар или за некое друго лице, да го задржи правото на плодуюживање на сите отстапени добра или на некои од нив, како и да договори доживотна рента во натура или во пари или доживотна издршка, или некој друг надоместок (чл. 1026 ст. 1). За ваквата можност судот или нотарот се должни задолжително да го поучат отстапителот. Ако плодуюживањето или доживотната рента се договорени за отстапителот и за неговиот брачен другар заедно, во случај на смрт на едниот од нив, плодуюживањето и рентата му припаѓаат во целост на другиот до неговата смрт, ако не е нешто друго договорено, или ако нешто друго не произлегува од случајот (чл. 1026 ст. 2).

Договорот за отстапување на имот за време на живот претставува строго формално правно дело, кое мора да биде составено во писмена форма и заверено од страна на надлежен суд или од нотар. Во постапката на заверка на договорот, законодавецот предвидува должност за судијата, односно нотарот, да го прочита договорот и да ги предупреди договарачите на последиците од него. Покрај формата, за да биде полноважен договорот за отстапување на имот за време на живот, потребно е за тоа да се согласат сите потомци на отстапителот и неговиот брачен другар, доколку е и тој опфатен, кои според законот ќе бидат повикани да ја наследат неговата оставина. Доколку некој од потомците не дал согласност, тој може да ја даде дополнително во иста форма. Отстапувањето останува полноважно и во случај кога потомокот што не се согласил умрел пред оставителот, а не оставил свои потомци, или се откажал од наследството или е исклучен од наследството, или пак е недостоен за наследување. Доколку со направеното отстапување не се согласи некој наследник, тогаш законот предвидува дека деловите од имотот што се отстапени на другите наследници ќе се

сметаат како подароци дадени на наследниците. Таква судбина ќе има и отстапувањето кое што отстапителот го направил во случај подоцна да му се роди дете, или се појави наследник што бил прогласен за умрен.

Наследноправното дејство на договорот за отстапување на имот за време на живот се состои во тоа што кога отстапителот ќе умре имотот со кој што тој располагал по овој основ во корист на неговите потомци не влегува во рамките на неговата оставина. Притоа, потомците на кои отстапителот им го поделил својот имот не одговараат за неговите обврски, освен ако нешто друго не било предвидено со договорот.

Судска пракса

1. Усниот договор за отстапување и распределба на имотот од страна на предокот не произведува правно дејство и не може да се конвалидира ниту во случај кога е во поголем дел извршен.

(Одлука на Врховниот суд на Србија Рев. 1030/01 од 16.V.2001 година).

2. Купувањето и продавањето што се привидно договорени немаат правна важност на договор со кој предокот им го распределува имотот на своите потомци, и покрај тоа што таква била волјата на страните, поради тоа што договор од тој вид мора да биде заверен од страна на судија и со него мора да се согласат сите деца, односно потомци на предокот.

(Одлука на Врховниот суд на Словенија, Гж 5004/82).

Отстапителот има право еднострано да го раскине договорот за отстапување, со примена на одредбите на овој закон за еднострано раскинување на двострано обврзувачките договори (чл. 1028 ст. 1 ЗОО). Покрај ова, отстапителот може да го отповика договорот за отстапување и со соодветна примена на одредбите на овој закон за отповикување на дарот, поради крајна неблагодарност од страна на лицето на кого му го отстапил имотот (чл. 1028 ст. 2 ЗОО).

Судска пракса

1. Отповикување на договорот за отстапување и распределба на имотот за време на животот може да се однесува на сите деца со кои е склучен договорот, а може и само на еден од повеќето содоговарачи, и тоа ако само еден од нив не ги исполнува преземениите обврски.

(Одлука на Сојузниот Врховен суд, Рев. бр. 2145/59 од 9. III. 1960 година).

2. Ако преземачот на имотот во претежна мера ги исполнува обврските од договорот за отстапување и распределба на имотот, а инаку со своето однесување покажува дека сака да остане верен на договорот, нема основана причина за отповикување на договорот заради груба неблагодарност, односно недавање на издржување.

(Одлука на Врховниот суд на Словенија, Гж. 15/59).

3. Договорот за распределба и отстапување на имотот за време на животот фактички претставува антиципирано наследување, така што отстапувачот може да го отповика договорот, доколку по неговото составување настапил факт кој го условува отповикувањето, а тоа е развод на брак, така што неговиот поранешен брачен другар веќе не влегува во кругот на законските наследници.

(Одлука на Врховниот суд на Војводина, Рев 92/89).

61. Молба за закажување рочиште за склучување на договор за отстапување на имот за време на живот

До
Основен суд Скопје II
Вонпарничен оддел
Скопје

МОЛБА

за закажување на рочиште за склучување на договор за отстапување на имот за време на живот

Од **Трајче Марковски** од Скопје, с. Мралино, преку полномошник Илија Илиев од Скопје 1000 ул. Стив Наумов бр. 3 лок. 10.

Го молам насловниот суд да закажа рочиште на кое да ги повика отстапителот на имот, неговата сопруга и нивниот син за отстапување на имот за време на живот.

ПРИЛОГ : – Договор за отстапување на имот за време на живот во 6 примероци;

- Копија од имотен лист бр. 21 за КО Мралино и
- Фотокопии од лични карти, изводи од МКВ и МКР.

Му предлагам на насловниот суд да го извести полномошникот на отстапителот Трајче Марковски за датумот на кој ќе се одржи рочиштето.

Со почит,

Скопје, _____ 2010

Подносител на молба

_____
полн. адв. Илија Вељановски

***62. Договор за отстапување на имот за време на живот
склучен пред суд***

ДОГОВОР

за отстапување на имот за време на живот

Склучен на ден 11.03.2010 година помеѓу:

1. **Отстапител на имотот:** Трајче Марковски, од Скопје, с. Мралино со бр. на л.к. 34726 издадена од ГУВР Скопје со ЕМБГ 1508954450235, во понатамошниот текст отстапител на имотот, и

2. **Договарачи:**

2.1. Виолета Марковска од Скопје с. Мралино со бр. на л.к. 1282453

IV. Тестаментално наследување

издадена од ГУВР Скопје со ЕМБГ 0304958455126

2.2. Андреј Марковски од Скопје с. Мралино со бр. на л.к. 34521 издадена од ГУВР Скопје и со ЕМБГ 0405983488004

2.3. Марија Марковска Василева од Скопје бул. Јане Сандански 35/2 издадена од ГУВР Скопје со ЕМБГ 0805976456023.

Договорните страни со слободна волја, при чиста свест и здрав разум, го склучуваат овој договор со следниве права и обврски:

Член 1

Со овој договор отстапителот на имотот на неговиот син Андреј Марковски уште за живот му отстапува дел од неговиот недвижен имот кој се состои од стан во Скопје со површина од 100 м² на улица Мито Хаџи Василев Јасмин бр. 34, стан 15, запишан во Имотен лист 32245 КП 3467 КО Центар – Скопје.

На својата ќерка Марија Марковска Василева отстапителот на имотот и ја отстапува својата куќа во Охрид со површина од 200 м² и дворно место од 180 м² во стариот дел од градот на ул. Методи Крапчето бр. 25 запишана во Имотен лист 4532 КП 2341 КО Охрид.

Член 2

Куќата во Охрид, наведена во претходниот член, која отстапителот ја отстапува уште за време на живот е негова приватна сопственост, што ја стекнал врз основа на оставинско решение од неговата покојна мајка. Станот кој го отстапува е во заедначка сопственост со неговиот брачен другар.

Член 3

Договорната страна, Виолета Марковска како сопруга на отстапителот на имотот е согласна недвижниот имот кој се отстапува со овој договор да не влегува во имотот кој е стекнат во брак со отстапителот и се согласува отстапителот на имотот да го отстапи овој имот на нивниот син Андреј Марковски и ќерка Марија Марковска Василева.

Член 4

Со заверувањето на овој договор од страна на судот, на от-

стапените недвижности опишани во членот 2 на овој договор договорните страни Андреј Марковски и Марија Марковска Василева се стекнуваат со право на сопственост, а предметните недвижности им се предаваат во владение.

Член 5

Договорните страни се согласни врз основа на овој договор да се изврши преносот на сопственоста во Катастарот на недвижности од името на отстапителот на име на неговите деца без негово присуство

Член 6

Овој договор е склучен во 6 еднакви примероци, од кои по еден за потписниците, а останатите примероци за пред надлежните органи.

Отстапител на имотот

Трајче Марковски

Договорни страни

Виолета Марковска

Андреј Марковски

Марија М. Василева

Б. ДОГОВОР ЗА ДОЖИВотНА ИЗДРШКА

Договорот за доживотна издршка претставува договор со кој давателот на издршката се обврзува да го издржува доживотно примателот на издршката или некое трето лице, а примателот на издршката во надомест му го остава целиот свој имот или определен дел од имотот, чие предавање е одложено сè до неговата смрт (чл. 1029 ЗОО). *По своите карактеристики договорот за доживотна издршка претставува консензуален, двострано-обврзувачки, товарен, алеаторен, каузален, строго формален и мешовит договор. Договорот за доживотна издршка е двострано-обврзувачко правно дело бидејќи од него произлегуваат права и обврски како за дава-*

телот на издршката. така и за примателот на издршката. И покрај тоа што претставува товарно правно дело овој договор е алеаторен, со оглед на тоа што издршката која давателот ја дава е врзана за една идна и неизвесна околност, а тоа е настапувањето на смртта на примателот на издршката. Поради тоа, содржината на договорот, односно вредноста на издршката и вредноста на имотот кој што давателот на издршката треба да го добие по смртта на примателот на издршката не е секогаш еквивалентна и однапред позната. По своето правно дејство договорот за доживотна издршка претставува мешовито правно дело (под 2), затоа што обврската за издршка која ја дава давателот се остварува *inter vivos* додека пренесувањето на правата од примателот на давателот на издршката настануваат *mortis causa*.

Судска пракса

1. Договорот за доживотна издршка по својата природа е алеаторен договор каде меѓусебните економски ефекти не се однапред одредени туку зависат од една идна околност – должината на животот на примателот на издршката, па согласно...одредбите на ЗОО не може да се бара негово поништување поради очигледна несразмера на взаемните давања.

(Одлука на Врховниот суд на Србија, Рев. 638/86).

2. Договорот за доживотна издршка може да содржи и елементи на договор за подарок. Дали договорот за доживотна издршка е всушност мешовит договор, треба да се просудува според тоа дали она што давателот на издршката го добива во сопственост со тој договор после смртта на примателот на издршката е во сразмера со она што давателот на издршката го дал и што било веројатно дека ќе мора да го даде на примателот на издршката до неговата смрт. Ако договорот за доживотна издршка така не би се просудувал, би постоела можност во рамките на овој договор да се изиграат нужните наследници и да се лишат од својот нужен дел.

(Одлука на Врховниот суд на Војводина, Гж. 190/62).

3. Договорот за доживотна издршка не може да произведе правно дејство ако е склучен непосредно пред смртта на прима-

телот на издршката. Меѓутоа, таков договор може да има правна важност како договор за подарок, ако од содржината на договорот се гледа дека постоела таква побуда.

(Одлука на Врховниот суд на Македонија, Гж. 91/72 од 4.XII.1972 година).

4. Со оглед на очекуваната скорешна смрт на примателот на издршката поради неговата тешка болест, правилно е утврдено дека давателите на издршката не презеле обврска за стварно издржување, па според тоа не е ни склучен договор за доживотна издршка како двострано-обврзувачки договор.

(Одлука на Врховниот суд на Македонија, Гж. бр. 589/77 од 4.III.1978 година).

Коментар

Законодавецот во законските одредби не предвидува минимум на времетраење на издршката за да може договорот за доживотна издршка да биде полноважен. Но, со оглед на неговата товарност, која се изразува пред сè преку обврската на давателот на издршката, сосема е оправдано становиште на судот (под 3), според кое договорот за доживотна издршка склучен непосредно пред смртта на оставителот се смета како подарок. Ова од причина што во ваков случај повеќе превагнуваат даровните елементи, наспроти товарните – обврската на давателот на издршката. Во таа смисла, судската пракса правилно му дава предност на елементот на товарност и сразмерност на давањата, наспроти елементот на алеаторност. Ова дотолку повеќе се однесува и во случај (под 4) кога давателот на издршката е свесен дека примателот на издршката боледува од тешка болест поради која може да се очекува дека набргу ќе настапи смртта на примателот на издршката, со што се доведува во прашање двострано-обврзувачкиот карактер на овој договор.

Судска пракса

5. Утврдување дека договорот за доживотна издршка не произведува правно дејство од причина што до смртта на примателот на издршката не почнал да се реализира, може да бара секое лице

кое има правен интерес да се утврди дека договорот не произведува правно дејство. Кога е поднесено вакво барање, судот ја испитува заедничката намера, па ако утврди дека волјата на примателот на издршката била целиот или дел од имотот опфатен со договорот да му го остави како подарок на давателот на издршката, со пресуда ќе утврди дека договорот за доживотна издршка како таков ќе произведува правно дејство како договор за дар.

(Одлука на Врховниот суд на Македонија, Рев. бр. 22.XII.1980 година).

6. Со оглед на утврдувањето дека примателот на издршката, при склучувањето на договорот за доживотна издршка кој не почнал да се извршува поради неговата смрт, која настапила кратко време по склучувањето на договорот, изјавил дека сака да ја обезбеди својата сопруга преку оставањето на недвижностите опфатени со договорот во нејзина сопственост по неговата смрт, јасно е изразена неговата намера тој имот да и го подари на тужената негова сопруга. Според тоа, склучениот договор за доживотна издршка е привиден договор, а всушност меѓу тие странки бил склучен договор за дар.

(Одлука на Врховниот суд на Македонија, Рев. бр. 225/80 од 18.XI.1980 година).

7. Договорот за доживотна издршка не произведува правно дејство доколку не почнал да се извршува. Ова од причина што тој е товарен договор.

(Одлука на Врховниот суд на Македонија, Рев. бр. 692/81 од 1981 година).

Коментар

Законодавецот изречно не се изјаснува и во однос на прашањето дали договорот за доживотна издршка ќе се смета за полноважен и покрај тоа што истиот воопшто не се реализирал од страна на давателот на издршката. Имајќи ги предвид наведените одлуки, може да се констатира дека судската пракса располагањето на примателот на издршката со својот имот по пат на договор за доживотна издршка, без истиот да се реализира или ако се реализирал кратко

време, го смета за подарок. Ваквото гледиште на судската пракса е исправно, ако се има предвид фактот дека договорот за доживотна издршка е товарен и двострано-обврзувачки договор, како и од едно од основните начела на граѓанското право *pacta sunt servanda* (договорите треба да се исполнуват така како што се предвидени). Во таа смисла не може давателот на издршката кој воопшто не го издржувал примателот да го бара предвидениот имот од договорот по основ на издршката која не ја ни давал.

Сепак, ваквото становиште на судот не е единствено. Наспроти наведените одлуки, подолу цитираната судска одлука (под 7) покажува дека не секогаш кога договорот за доживотна издршка траел кратко време, истиот ќе биде прогласен за неполноважен и конвертиран во договор за дар. За ова од особено значење се конкретните околности на случајот и фактот дали давателот ја давал издршката и пред склучувањето на договорот.

Судска пракса

8. Неосновано е правното стојалиште дека договорот за доживотна издршка склучен непосредно пред смртта на примателот на издршката не може да произведува правно дејство, ако и двете страни при склучувањето на договорот ја имале предвид стварната обврска за издржување, која давателот на издршката ја извршувал и пред склучувањето на договорот, за кое нешто и се отстапува имотот што посебно е нагласено во самиот договор, така што надоместокот се пресметува и за веќе претходно даваното издржување.

(Одлука на Врховниот суд на Македонија, Рев. бр. 32/81 од 29.I.1981 година).

9. Поради фактот што од страна на давателот на обврската за издржување не дошло до извршување на обврската кон примателот на обврската (кој починал кратко време по склучување на договорот за доживотна издршка) не значи дека договорот за доживотна издршка не е валиден. За неговата важност е битна волјата на двете страни во моментот на склучување на договорот.

(Одлука на Врховниот суд на Хрватска Гж 2656/69 од 18.XI.1970 година).

10. Бидејќи во време на склучувањето на договорот не можело да се претпостави колку ќе трае извршувањето на обврската на давателот на издршката и при положба тие обврски да се извршувани повеќе од три години, прашањето за несразмерност на меѓусебните давања и обврски не е потребно да се цени во смисла на една целосна економска еквивалентност, бидејќи вредноста на услугите на давателот на издршката се зема не само од материјална, туку и од морална страна (внимание, негување, почит и сл.), кои вредности не можат да се изразат адекватно со економски критериуми. Околноста што примателот на издршката ги лишува, преку договорот, од наследство своите нужни наследници, не е од никакво значење за полноважноста на договорот, бидејќи примателот, како сопственик на недвижностите содржани во договорот, можел со нив да располага по свое наоѓање.

(Начелен став на Врховниот суд на Македонија, Рев. бр. 156/79 од 20.VII.1979 година).

11. Кај договорот за доживотна издршка како заедница на живот не треба да се смета само заедницата каде договорните страни имаат заедничко домаќинство, туку и онаа заедница каде договорните страни имаат одвоени домаќинства, но притоа е нужно да живеат во близина и тоа да овозможува нивни секојдневни и трајни контакти.

(Одлука на Врховниот суд на Србија Рев. 4891/98 од 29.IX.1998 година).

12. Кога исто лице склучи договор за доживотна издршка, а потоа за истиот имот состави писмен тестамент пред сведоци, а потоа и договор за дар, ќе се смета за полноважен договорот за доживотна издршка.

(Одлука на Општинскиот суд во Чачак Гж. 75/01 од 30.I.2001 година).

Од образложението

Пониските судови, имајќи предвид дека примателот на издршката направил тестамент, а претходно склучениот договор за

доживотна издршка не бил раскинат, зазеле становиште дека договорот за доживотна издршка е полноважно правно дело, поради тоа што не е раскинат, а тестаментот е ништовен и поради тоа не произведува правно дејство. Врховниот суд смета дека ваквото становиште не може да се прифати. Кога е склучен договорот за доживотна издршка, согласно член 117 од Законот за наследување, примателот на издржувањето останува сопственик на имотот и по склучувањето на договорот, а давателот на издршката има право да бара предавање на имотот кој бил предмет на договорот за доживотна издршка дури по смртта на примателот на издршката. До тој момент давателот на издршката, согласно член 118 од истиот закон може своето право да го запише во јавна книга.

(Одлука на Врховниот суд на Србија Рев. 3464 од 27.IX.1995 година).

13. Доколку примателот на издржувањето по склучувањето на договорот за доживотна издршка склучи нов договор за доживотна издршка со трето лице, при што порано склучениот договор на ниту еден начин не е ставен надвор од сила, и порано склучениот договор е полноважен, дури и кога со новиот договор е распологано со истиот имот.

(Одлука на Окружниот суд во Белград, Гж. 7687/94 од 19.X.1994 година).

14. Самиот факт дека примателот на издршката склучил договор со повеќе лица (даватели на издршката) кој за предмет има исти недвижности, не го прави договорот ништовен, а за стекнувањето на право на сопственост над недвижностите кои се предмет на тие договори се решава во посебна постапка според правилата на посиленото право.

(Одлука на Врховниот суд на Хрватска Рев 1421/88 од 15.IX.1988 година).

15. Кога со договор за дар на недвижност заверен во суд се договара обврска на доживотна издржување на дародавачот, кој својата недвижност веднаш ја пренесува во сопственост на даропримачот, договорот за дар како симулирано правно дело не про-

изведува правно дејство, но затоа е полноважен дисимулираниот двострано-обврзувачки договор sui generis, кој има елементи на договор за доживотна издршка.

(Одлука на Врховниот суд на Србија Рев. 3457/93 од 26.I.1994).

16. Не е правно неважечки писмениот договор со кој едно лице во текот на својот живот му го подари својот имот на друго лице, кое се обврзува до крај на животот да го издржува дародавачот, и покрај тоа што овој договор не е составен во формата предвидена во член 122 ст. 4 и 5 од Законот за наследување.

(Пресуда на Врховниот суд на Босна и Херцеговина, Гж 1572/68 од 13.I.1970 година).

Субјектите на договорот за доживотна издршка, за разлика од договорот за отстапување на имот за време на живот, не се изречно определени во законските одредби. Како резултат на тоа, во теоријата и во судската пракса сè уште постојат дилеми дали договорот за доживотна издршка може да биде склучен помеѓу лица кои се должни според закон меѓусебно да се издржуваат, како што е тоа случај со потомците, а особено со брачните другари. Ова од причина што законската обврска за издршка помеѓу овие лица се дуплира со уште една договорна обврска. Сознанијата од практиката покажуваат дека целта за склучување на договорот во многу случаи не е да се издржуваат стари, работо-неспособни и изнемоштени лице кои немаат свои деца или останале сами, туку примателот на издршката да располага со целиот имот по своја волја и да определи единствен „наследник“ уште за време на живот. Со тоа ваквиот договор сè почесто се користи како средство за имотно обезбедување на давателот на издршката и изигрување на правото на нужен дел на нужните наследници. Ваквиот став го потврдуваат досегашните истражувања кои покажуваат дека договорот за доживотна издршка повеќе е застапен помеѓу брачните другари и тоа од втор, трет или понатамошен брак. Поради ова сметаме дека договорот за доживотна издршка помеѓу брачните другари треба да се забрани, во корист на договорот за наследување. Како примател на издршката може да се јави само физичко лице кое е деловно

способно во моментот на склучувањето на договорот, додека како давател на издршката може да се јави деловно способно физичко лице и правно лице.

Судска пракса

1. Законската обврска за издржување помеѓу договорните страни кај договорот за доживотна издршка не е пречка за склучување на таквиот договор, ако со оглед на конкретниот случај било нужно давателот на издршката за негата на примателот на издршката да употреби исклучителни напори и вложи повеќе средства.

(Одлука на Окружниот суд во Белград, Гж. 4849/88)

2. Не е ништовен договорот за доживотна издршка склучен помеѓу детето како давател и родителот како примател на издршката.

(Одлука на Врховниот суд на Босна и Херцеговина, Гж. 1712/67 од 4.II.1969 година).

3. Договор за доживотна издршка можат полноважно да склучуваат при постоење на општи претпоставки...и лица кои се по самиот закон должни меѓусебно да се издржуваат.

(Одлука на Врховниот суд на Хрватска, Рев. 1518/87 од 22.X.1987 година).

4. Содржината на договорот за доживотна издршка може да се состои во тоа примателот на издршката да се смести во дом за стари и давателот на издршката да ги покрива трошоците на неговиот престој во домот, повремено да го посетува и на друг начин да покажува нега и внимание за него.

(Одлука на Врховниот суд на Војводина, Рев. бр. 766/98).

5. Староста, работната способност и другите лични својства на давателот на издржувањето не влијаат на полноважноста на договорот за доживотна издршка доколку примателот на издршката знаел за нив пред склучувањето на договорот.

(Одлука на Врховниот суд на Србија, Рев. 1572/84).

6. Имотот стекнат врз основа на договор за доживотна издршка ќе се смета за заеднички имот на брачните другари, и покрај тоа што едниот брачен другар го склучил тој договор.

(Одлука на Врховниот суд на Србија Рев. 87/79).

7. Договорот за доживотна издршка не е валиден доколку е склучен со искористување на туѓата неволја заради постигнување на несразмерна имотна корист (како спротивен на добрите обичаи) и доколку давателот на издршката знаел дека издржувањето не е потребно, т.е. ако страните при составувањето на договорот знаеле дека издржувањето нема да биде остварено.

(Одлука на Општинскиот суд во Вуковар, П 937/70 од 19. II. 1971 година).

Предмет на договорот за доживотна издршка како двострано обврзувачко правно дело се правата и обврските на примателот и на давателот на издршката. Примателот на издршката има право да ја добива договорената издршка (храна, грижа, нега и др.) доживотно. Обврската на предавањето во сопственост на имотот што е предмет на договорот за доживотна издршка, на давателот на издршката е одложена сè до смртта на примателот на издршката. Особено треба да се истакне дека имотот што влегува во рамките на предметот на договорот за доживотна издршка мора да биде точно и индивидуално определен. Притоа примателот на издршката може да располага со овој договор само со имотот кој што го поседувал во моментот на склучувањето на договорот. Давателот на издршката најпрвин има обврските, а дури во моментот на смртта на примателот на издршката се стекнува со правата кои произлегуваат од договорот за доживотна издршка. Притоа, за разлика од универзалните наследници кои покрај правата ги наследуваат и обврските на оставителот до висина на вредноста на делот од наследството кој го примиле, давателот на издршката не одговара за обврските на примателот на издршката. По смртта на примателот на издршката, договорот за доживотна издршка е доволен основ за стекнување на правото на сопственост и упис во катастарот на недвижностите. Во таа насока, погрешна е незаконската пракса на одредени нотари кои, и покрај тоа што оставителот располагал со

целиот имот во договорот и не оставил друга оставина, ги повикуваат неговите наследници барајќи изјави од нив дали го оспоруваат договорот за доживотна издршка или не. Погрешна е праксата на Агенцијата за катастар на недвижности која за запишување на правото на сопственост стекнато врз основа на договор за доживотна издршка бара решение дека не се води оставинска расправа или согласност од страна на наследниците во однос на договорот. Во интерес на принципот на правна сигурност сметаме дека треба да престане ваквата практика на погрешна примена на законските прописи.

Судска пракса

1. Давателот на издршката не е наследник, туку странка во договорот за доживотна издршка. Според тоа, давателот на издршката не одговара за долговите на примателот на издршката, освен ако таквата одговорност е предвидена со самиот договор.

(Одлука на Окружниот суд во Скопје, Гж. 5000/88 од 8.IX.1988 година).

2. Сè додека давателот на издршката е подготвен да ги извршува своите обврски од договорот за доживотна издршка, должност на примателот на издршката е да не го спречува во тоа без причина и да ги прими оние давања кои давателот на издршката е должен да ги даде според договорот за доживотна издршка.

(Одлука на Врховниот суд на Србија Рев. 288/05 од 9.XI.2005 година).

Договорот за доживотна издршка, исто како и договорот за распределување на имот за време на живот, претставува строго формално правно дело. Во таа насока, покрај општите услови кои се однесуваат на страните да бидат деловно способни и волјата која ја изјавуваат да биде слободна, свесна и сериозна, потребно е да бидат исполнети и други услови. Така, за да биде полноважен договорот за доживотна издршка, тој мора да биде составен во писмена и да биде заверен од страна на надлежен суд или нотар. Во спротивно, договорот за доживотна издршка нема да биде полноважен. Понатаму, треба да се истакне дека при заверката на догово-

рот за доживотна издршка задолжително присуствуваат двајца сведоци кои ги познаваат договорните страни. Сведоци при заверка на договорот за доживотна издршка можат да бидат само лица кои можат да бидат сведоци при составување на судски тестамент, односно полнолетни и деловно способни лица кои не се во роднински однос со договорните страни. Покрај овој услов, неопходно е при заверката судијата, односно нотарот, во присуство на договарачите и двајца сведоци кои ги познаваат, гласно да го прочита договорот и да ги предупреди договарачите на последиците од договорот. Во постапката за склучување на договорот за доживотна издршка, давателот на издршката може да биде застапуван од полномошник. Полномошното во овој случај мора да биде издадено во форма на јавна исправа и во него да биде точно назначено лицето со кое давателот на издршката ќе склучи договор, како и содржината на договорот. Согласно законските одредби ова полномошно важи три месеци од денот на издавањето.

Наследно-правното дејство на договорот за доживотна издршка се огледа во тоа што имотот со кој што примателот на издршката располагал во овој договор, не влегува во неговата оставина. Врз основа на тоа, доколку примателот на издршката располагал со целиот свој имот, а по склучувањето на овој договор не стекнал друг имот, нема да може да се води оставинска расправа.

Судска пракса

1. Со оглед на тоа што целта на договорот за доживотна издршка е да се згрижи лице кое што има имот, а не може за себе да се грижи, не може да се означи како принуда за потпишување на договорот околноста што примателот на издршката морал да живее кај давателот на издршката, па затоа го потпишал договорот.

(Одлука на Врховниот суд на Македонија, Гж. бр. 883/77 од 13/I.1978 година).

2. Договорот за доживотна издршка, согласно правилата на граѓанското право, би бил ништовен, ако неговата содржина во писменото не одговара на стварната волја на страните, ако една од страните договорот го склучила под принуда или во заблуда, или ако договорот е склучен со цел да се изигра правото на наследство

на нужните наследници, а не врз основа на овој договор да се обезбеди издршка, што претставува основен елемент на договорот за доживотна издршка.

(Одлука на Врховниот суд на Србија, Гж. 1275/76).

3. Полноважен е договорот за доживотна издршка, кој во име на примателот на издршката, лишен од деловна способност, го склучил неговиот старател со писмено одобрение на органот на старателство, односно центарот за социјална работа.

(Одлука на Врховниот суд на Србија, Рев. 1241/85).

4. Ништовен е договорот за доживотна издршка кој го заверил службеникот во судот наместо судијата.

(Одлука на Врховниот суд на Босна и Херцеговина, Рев. 253/90 од 22. II. 1991 година).

5. Полноважен е договорот за доживотна издршка, иако при заверката судијата не го прочитал, ако договарачот, кој има слаб слух, договорот со судската заверка самиот го прочитал и на тој начин се запознал со неговата содржина и значење на правно дело.

(Одлука на Врховниот суд на Србија, Гж. 4046/68).

6. Договорот за доживотна издршка кој е составен во писмен облик и заверен од судијата, а бил извршуван од давателот на издршката долги години, полноважен е макар што при заверувањето судијата не го прочитал на страните.

(Одлука на Врховниот суд на Хрватска, Гзз. 84/69).

7. Околноста дека во актот со кој е заверен договорот за доживотна издршка не е констатирано дека судијата им го прочитал договорот на страните и ги предупредил за последиците, не го прави неважечки тој договор кога е утврдено дека судијата тоа го направил.

(Одлука на Врховниот суд на Хрватска, Рев. 2671/86 од 31. XII. 1987 година).

8. Во случај на конкуренција на два договори за доживотна

издршка, посилен е договорот кој бил склучен порано, а не бил раскинат или поништен.

(Одлука на Врховниот суд на Македонија, Рев. 833/88).

9. Околноста дека тужената во оставинската постапка не се повикала на договорот за доживотна издршка, не значи дека таа со тоа го изгубила правото во парница во однос на тужителот како трето лице да го истакне постоењето на полноважен договор за доживотна издршка.

(Одлука на Врховниот суд на Србија, Рев. 510/90).

10. Полноважен е договорот за доживотна издршка кај кој страната, која инаку била писмена, но поради болест не можела да се потпише, во присуство на судијата ставила отисок од показалецот. При тоа не е од значење дали се работи за отисок од показалецот на десната или левата рака.

(Одлука на Врховниот суд на Хрватска, Рев. 2111/88 од 2.X.1988 година).

11. Од членот 117 од Законот за наследување произлегува дека при склучувањето на договорот за доживотна издршка пред судот е неопходно да присуствуваат странките, така што договорот склучен преку полномошник ќе се смета за ништовен.

(Одлука на Окружниот суд во Белград, Гж. 1488/82).

12. Договорот за доживотна издршка кој не е составен во писмена форма и не е заверен од страна на судија не може да се конвалидира и покрај тоа што е исполнет.

(Одлука на Врховниот суд на Хрватска Рев. 898/94 од 21.X.1998 година).

13. Поради тоа што за склучување на договорот за доживотна издршка е предвидена строга форма која има конститутивен карактер и која е битен услов за настанување на договорот, таквата форма е нужна и за полномошното на лицето кое во името на едната договорна страна склучува ваков договор. Тоа значи дека полномошното мора да биде заверено од страна на судија, да

е прочитано на давателот на полномошното и тој да е предупреден на последиците од него. Поради тоа што во конкретниот случај полномошното не е составено во форма предвидена за склучување на договор за доживотна издршка, таков договор не е ни склучен, туку, согласно одредбата од член 103 од ЗОО тој е ништовен и не произведува правно дејство.

(Одлука на Првиот општински суд во Белград, П. 5133/97).

14. На 10 декември 1958 година, пред надлежниот општински суд, помеѓу Никола Петровски, како страна што прима издршка и Стојан Младеновски, како страна што дава издршка, склучен е договор за доживотна издршка. Со тој договор Стојан Младеновски се обврзал да дава издршка на Никола Петровски до крајот на неговиот живот, а Никола Петровски се обврзал како надомест да му го отстапи сиот свој недвижен имот. По смртта на Никола Петровски неговите наследници поднесоа тужба до надлежниот суд, со која бараа договорот за доживотна издршка да се огласи без дејство, бидејќи Никола Петровски во моментот на склучувањето на тој договор не бил способен да изјавува правно релевантна волја.

Пониските судови го одбија тужбеното барање на наследниците на Никола Петровски, бидејќи утврдија дека во моментот на склучувањето на договорот тој не бил душевно болен.

Врховниот суд на Југославија (Пресуда Рев. 1565/60, ЗСО, книга V, свеска 3, одлука бр. 322) ги укинал пресудите на пониските судови, со образложение, во кое, покрај другото се констатира:

„Кај договорот е суштествена изјавената согласност на волјата на договорните страни. Поради тоа, постоењето на полноважен договор претпоставува дека волјата ја изјавува лицето способно за разумна волја и дека тоа, така способно во моментот на склучувањето на договорот изјавило вистинска согласност за склучување на договорот.

Договорот од 10 декември 1958 година е составен писмено и е заверен пред суд. Во документот за заверка, судот констатира дека пред судот договорните страни ја потпишале исправата за договор и дека судот пред потпишувањето на страните им ја прочитал и протолкувал исправата за договор во онаа смисла како што

предвидува Законот за наследувањето. При совесното вршење на заверката (која совесност не е доведена во прашање) судијата, секако, не би извршил заверка на договорот доколку според поведението и постапките на некоја од договорните страни заклучил дека таа страна, веројатно, е неспособна за изјава на полноважна волја. Кога судот го заверил се зема дека недостатокот на волјата не го забележал. Но, тоа е само веројатноста дека недостатокот на волјата не постои. Спротивното може и треба да се докажува кога причини за тоа ќе се појават.

Кога некое лице е под старателство, тоа е деловно неспособно или деловно ограничено. Ако и не е под старателство, не може да склучи правно дело кога поради душевна болест, душевна заостанатост или малоумност е лишено од разум и поради тоа е неспособно за разумна, нормална волја. Би било погрешно ставиште дека во секој случај договорот важи без оглед на недостатокот на волјата. Напротив, на битието на договорот како согласност на изјавените волји врз основа на тоа што се заснова промената во правните односи, одговара исто така на начелото на правната сигурност, примената на правилата дека договорот не настанува и во случај кога во моментот на договарањето договаработ не е способен за нормална и разумна волја поради пореметувањето на душевна моќ, иако тоа и нема карактер на трајно душевно заболување и ако не е ставен под старателство.

Договорот е склучен на 10 декември 1958 година, а Никола Петровски умрел на 9 јануар 1959 година. Мора да се земе предвид фактот, што го потврдиле повеќе сведоци, дека Никола Петровски се покажувал како тежок болесник. Мора да се има предвид исказот на сведокот, лекар Н.Н. Овој сведок, врз основа на непосредно запазување како сведок кој на покојниот Петровски бил тежок болесник, така тежок болесник морал да се лечи во болница (во болницата не е лечен, а не е утврдено зошто тоа не е сотрено), дека кај Петровски се изразувала хронична интоксикација, дека покажувал спорост на психички функции и извесна пореметеност и дека ваквата состојба кај него е забележана во мај и октомври 1958 година, т.е. двапати кога Петровски бил во посета на лекарот Н.Н.

Научно е познато дека општата состојба на здравје влијае на психичките функции. Посебно е познато дека труењето кое

настанува од материите што болниот организам ги произведува или обилниот организам не е во состојба по нормален пат да ги исфрли во надворешна средина (автоинтоксикација), води кон пореметување на психичките функции, кон пореметување на свеста на волјата.

Заради тоа постои оправдано сомнение во поглед на фактот дека Никола Петровски, старец од 77 години, тешко болен, со изразено дејство на интоксикација, делумно пореметен, бил во состојба кусо време пред својата смрт да направи изјава што може да се прифати како изјава на неговата вистинска, разумна, нормална волја во договорот за која станува збор во оваа парница....

Потребно е да се утврди состојбата на здравјето на Никола Петровски; со помош на изказите на сведоците и лекарите што го лечеле, да се утврдат и опишат симптомите со кои болеста се манифестирала и врз основа на околностите под кои договорот бил склучен е потребно да се побара стручно мислење за тоа дали Петровски во времето на склучувањето на договорот бил душевно здрав или душевно пореметен до тој степен што не бил способен за вистинска, разумна, нормална волја, па поради тоа не е полноважната изјавата на волјата сторена во договорот, за која станува збор во оваа парница.“

Со цел да се избегнат можните злоупотреби од страна на примателот на издршката, во смисла да располага со имотот што е предмет на договорот за доживотна издршка, законодавецот предвидел можност доверителот да ги запише своите права на недвижностите. Во спротивно може да се појави ситуација кога примателот на издршката ќе го изигра давателот на издршката, кој доколку купувачот е совесен нема да може да бара поништување на договорот и враќање на стварта. Во таа смисла, законодавецот предвидува дека давателот на издршката своето право на недвижноста од договорот може да бара да се прибележи во јавна книга (чл. 1031 ЗОО).

Судска пракса

Купувачот не може да стекне право на сопственост врз основа на договор за купопродажба доколку знаел дека продавачот

пред склучување на овој договор склучил договор за доживотна издршка врз основа на кој на друго лице му ги оставил во наследство продадените недвижности. Ова важи и кога тоа лице не го запишало во јавна книга своето право од договорот за доживотна издршка.

(Одлука на Врховниот суд на Југославија Гж. 56/68 од 15.II.1968 година).

Една од најзначајните особености поради кои во практиката се применува договорот за доживотна издршка е фактот дека давателот на издршката не одговара за долговите на примателот на издршката. Согласно одредбите на ЗОО давателот на издршката не одговара по смртта на примателот на издршката за неговите долгови, но може да се договори дека тој ќе одговара за неговите постојни долгови на определени доверители (чл. 1032). Тоа не е случај со законските наследници, кои одговараат за долговите на оставителот, но само до висина на вредноста на добиениот наследен дел.

Судска пракса

Давателот на издршката не е наследник, туку странка во договорот за доживотна издршка. Според тоа, давателот на издршката не одговара за долговите на примателот на издршката, освен ако таквата одговорност не е предвидена со самиот договор.

(Одлука на Окружниот суд во Скопје, Гж. 5000/88 од 8.IX.1988 година).

Околностите под кои е склучен договорот за доживотна издршка можат со текот на времето битно да се променат (*Rebus sic stantibus*). Врз основа на тоа можно е да се појави прашањето за оправданоста на договорот, доколку околностите се промениле до таа мера што исполнувањето на договорот за едната страна би било неправедно (чл. 1034 ЗОО). Така, ако по склучувањето на договорот приликите се измениле толку што неговото исполнување станало значително отежнато, судот, по барање на странките, нивните односи одново ќе ги уреди, водејќи сметка за сите околности.

Покрај ова, судот може правото на примателот на издршката да го замени со доживотна парична рента, ако тоа одговара на интересите на страните.

Судска пракса

1. Кога со договорот за доживотна издршка, е договорено издржување и на брачниот другар на примателот на издршката, а тој умре по склучувањето на договорот, тогаш давателот на издржување не е во обврска да го издржува другиот брачен другар, со кој примателот на издршката подоцна склучил брак.

(Одлука на Врховниот суд на Србија, Рев. 1572/84).

2. Договорот за доживотна издршка се склучува под претпоставка за променети околности (*rebus sic stantibus*). Врз основа на тоа, кога примателот на издршката дополнително склучи брак и брачниот другар ја преземе целата грижа за него, треба да се заклучи дека е остварена причина за раскинување на договорот (поради променети околности).

(Одлука на Врховниот суд на Хрватска, Гж. 4034/78).

3. Измените на договорот за доживотна издршка мора да бидат составени во писмена форма и заверени од судот.

(Одлука на Врховниот суд на Хрватска, 197/85).

Договорот за доживотна издршка може да биде раскинат на повеќе начини, а договорните страни не можат да се откажат од правото на раскинување. Договорот за доживотна издршка може да биде раскинат спогодбено и еднострано, кога другата страна не ги исполнува предвидените обврски во договорот. Во случај на раскинување на договорот, страната што не е одговорна за раскинувањето има право да бара од другата страна надомест на штетата што ја трпи. Една од причините за раскинување која е својствена само на договорот за доживотна издршка, за разлика од другите договори, се нарушените односи помеѓу договорните страни. Ваквата причина е потполно оправдана со оглед дека издршката не може да се замисли доколку односите на договорните страни толку се растројат што заедничкиот живот станал неподнослив (чл. 1033 ст. 2).

Судска пракса

1. Ништовна ќе биде одредбата од договорот за доживотна издршка со која странката се одрекува од правото да бара раскинување на договорот.

(Одлука на Врховниот Сојузен суд, Рев. 1195/64).

2. Секоја странка може да бара раскинување на договорот за доживотна издршка ако договарачите живеат заедно, а нивните односи се толку растроени што заедничкиот живот го чинат неподнослив. За раскинување на ваков договор не е од влијание вината за растроеноста на односите меѓу договорните странки.

(Одлука на Врховниот суд на Македонија, Гж. бр. 137/78 од 24.IV.1978).

3. Фактот дека давателот на издршката заминал на издржување на казна затвор, не е причина за раскинување на договорот за доживотна издршка кога обврската на давателот за издржување ја презела и извршила неговата сопруга.

(Одлука на Врховниот суд на Македонија, Рев. 329/90 од 8.V.1990).

4. Договорот за доживотна издршка може да престане и со договорно раскинување на договорните страни, а овој договор може да биде и во усна форма.

(Одлука на Врховниот суд на Војводина, Рев. 104/86).

5. Пореметеноста на односите како факт мора објективно да постои, а неподносливоста на заедничкиот живот треба се цени од својата субјективна страна.

(Одлука на Врховниот суд на Војводина, Гзз. 43/76 од 22.XI.1976).

6. Неподносливоста на заедничкиот живот треба да се цени не само од објективна туку и од субјективна страна.

(Одлука на Врховниот суд на Хрватска, Гзз. 107/56).

7. Раскинување на договорот...поради неизвршување на обврски...не може да бара примателот на издршката кој без причи-

на одбил да ја прими издршката, иако давателот на издршката бил подготвен својата обврска да ја исполнува.

(Одлука на Врховниот суд на Хрватска, Рев. 2217/86 од 18.XI.1986).

8. Примателот на издршката кој го спречил давателот на издршката во извршувањето на неговите обврски од договорот...нема право да бара раскинување на тој договор повикувајќи се на тоа дека давателот...не ја исполнува својата обврска.

(Одлука на Врховниот суд на Хрватска, Рев. 1923 од 18.X.1988)

9. Кога договорот за доживотна издршка се раскинува по вина на примателот на издршката, давателот на издршката може да бара и надоместок на штета во висина на трудот и давањата што ги правел според договорот, иако со тоа не е унапреден имотот на примателот на издршката.

(Одлука на Врховниот суд на Босна и Херцеговина, Гж. 1064/57).

10. Неизвршувањето на обврските од договорот за доживотна издршка не е причина за поништување на таквиот договор, туку само за негово раскинување по барање на странките.

(Одлука на Врховниот суд на Македонија, Гзз. бр. 87/76 од 17.II.1977).

11. При одлучување во спор за раскинување на договорот за доживотна издршка, не е доволно само да се утврди дека примателот на издршката се отселил во друго место и со тоа дека немало вина кај давателот на издршката што не го исполнил договорот и дека не постојат услови за раскинување на истиот по барање на примателот, туку потребно било вината за неисполнување на обврската на давателот на издршката објективно да се утврди, односно да се утврди дали тој се обидел на соодветен начин и понатаму да ги исполнува обврските. Доколку примателот на издршката одбил да ја прима издршката на било кој начин, тогаш нема законска можност истиот да бара раскинување на договорот поради неисполнување.

(Одлука на Врховниот суд на Македонија, Рев. 693/90 од 30.X.1990).

12. Кога брачните другари, како приматели на издршката, склучат договор за доживотна издршка, после смртта на еден од нив, преживеаниот брачен другар може да бара, доколку се исполнети условите за тоа, раскин на договорот само во поглед на оној дел од имотот кој нему му припаѓа, а не и во поглед на делот на имотот кој припаѓа на умрениот брачен другар.

(Одлука на Врховниот суд на Македонија, Рев. 1214/86).

13. Раскинувањето на договорот за доживотно издржување, како и поништувањето на истиот од причини на релативна ништовност, може да бараат само договорните страни, а од причини на апсолутна ништовност поништувањето може да бара секое заинтересирано лице.

(Одлука на Врховниот суд на Македонија, Гзз. 61/77 од 6.III.1978).

14. Наследниците на примачот на издршката можат да бараат да се утврди дека договорот молкум е раскинат и дека не произведува правно дејство.

(Одлука на Врховниот суд на Македонија, Рев. 270/86 и Гзз. 12/86 од 18.III.1986).

15. Наследникот на примателот на издршката активно е легитимиран после неговата смрт да бара раскинување на договорот за доживотна издршка поради нарушени односи помеѓу договорните страни.

(Одлука на Врховниот суд на Војводина, 456/89 од 26.IV.1989)

16. Кога тужителот во спор за раскинување на договор за доживотно издржување во текот на постапката пред првостепениот суд ќе умре, неговиот син може да ја преземе и да ја продолжи постапката како негов наследник.

(Одлука на Врховниот суд на Македонија, Рев. 234/97 од 25.XI.1998)

17. Лицето кое не е странка во договорот за доживотна издршка, не може да бара раскинување на договорот поради неисполнување во смисла на одредбите од Законот за наследување, туку поништување според одредбите на ЗОО.

(Одлука на Врховниот суд на Македонија, Рев. бр. 543/88 од 9.XII.1988)

18. Не може да се побива договорот за доживотна издршка кој во целост е извршен само поради тоа што едниот брачен другар, како примател на издршката, не го потпишал договорот, но го примал издржувањето сè до својата смрт.

(Одлука на Врховниот суд на Србија, Гзз. 192/74).

19. Се смета дека странките премолчно се согласиле за раскинување на договорот за доживотна издршка кога давателите на издршката, откако примателката на издршката отишла кај својата внука од сестра, веќе не се интересирале за неа, ниту ги извршувале договорните обврски, со што се согласиле на престанок на договорот).

(Одлука на Врховниот суд на Хрватска Рев 1813/94 од 1.IX.1994).

20. Нема правна сила одредбата од договорот за доживотна издршка според која на давателот на издршката ќе му припадне една половина од имотот на примателот на издршката доколку договорот се раскине по вина на примателот на издршката, поради тоа што законот бара само неподнослив заеднички живот за било која страна, без вина.

(Одлука на Врховниот суд на Србија Гж. 1758/61 од 23.I.1962).

21. Нема правно дејство клаузулата од договорот за доживотна издршка со која договорните страни однапред се одрекуваат од правото на раскинување на договорот од било која причина.

(Одлука на Врховниот суд на Србија Гж. 4561/80).

Договорот за доживотна издршка престанува со смртта на

примателот на издршката. Со настапувањето на овој правен факт, по силата на законот, давателот на издршката се стекнува со правата што се предмет на договорот за доживотна издршка. За разлика од смртта на примателот на издршката, договорот за доживотна издршка не престанува со смртта на давателот на издршката. Имено, во случај на смрт на давателот на издршката, неговите обврски преминуваат на неговиот брачен другар и на неговите потомци што се повикани на наследство, ако тие се согласат со тоа (чл. 1035 ст. 1). Во спротивно, доколку тие не се согласат да го продолжат договорот за доживотна издршка, а притоа немаат оправдана причина за тоа, тогаш договорот престанува и тие немаат право да бараат надоместок за порано даваната издршка. Сепак, во случај кога брачниот другар и потомците на давателот на издршката не се во состојба да ги преземат договорните обврски, тие имаат право да бараат надоместок од примателот на издршката за порано дадената издршка. Судот ќе го определи овој надоместок по слободна оценка, земајќи ги при тоа предвид имотните прилики на примателот на издршката и на лицата кои биле овластени да го продолжат договорот за доживотна издршка (чл. 1035 ст. 4). Договорот за доживотна издршка престанува и доколку истиот биде прогласен за ништовен. Во таков случај, согласно правилата на граѓанското право, ќе се смета како воопшто да не ни настанал.

Судска пракса

1. Не може договорот за доживотна издршка да се поништи само поради тоа што мајката не е потписник на договорот, а постоела нејзина молчалива согласност нејзиниот маж да располага со нејзиниот имот на начин што и тој да биде предмет на договорот, во кој таа е опфатена како примател на издршката и не покажала желба и интерес таквата состојба да ја измени.

(Одлука на Врховниот суд на Македонија, Рев. 1155/96 од 14.XI.1996 година)

2. Лице кое спаѓа во редот на законските наследници не е активно легитимирано да бара поништување на договорот за доживотна издршка, поради немање на деловна способност кај една од договорните странки, кога договорните странки се живи, пора-

ди тоа што тоа е работа на договорните странки. Евентуално, такво поништување може да бара старателот на деловно неспособната странка откако ќе и биде одземена деловната способност.

(Одлука на Врховниот суд на Македонија, Рев. 207/80 од 29.IV.1980 година)

3.Керката на примателот на издршката нема активна легитимација да бара поништување на договорот за доживотна издршка што примателот го склучил со трето лице сè додека тој е жив, бидејќи таа нема правен интерес за тоа, со оглед на тоа што нејзините законски наследни права се неизвесни сè до настапувањето на смртта на примателот на издршката кој не е способен за расудување, откако ќе му биде одземена деловната способност, неговиот старател може да поведе спор за раскинување, односно поништување на договорот за доживотна издршка.

(Одлука на Врховниот суд на Македонија, Рев. 135/81 од 15.X.1981 година)

63. Пресуда

Основен суд Скопје 2 Скопје, XXII. Бр. 757/04

Тужбеното барање на Владо Иванов од Скопје се усвојува. Се утврдува дека договорот за доживотна издршка склучен меѓу сега покојна Ана Костова и тужениот Трајан Иванов како давател на издршката заверен пред Основниот суд Скопје 2 под ОВ.231/95 на 12.1.1995 година е ништовен и како таков не произведува правни дејствија.

Образложение

Тужителот Владо Иванов преку својот полномошник во тужба на главна расправа наведе дека тој и тужениот се браќа и дека нивната мајка Ана Костова починала на 12.2.1998 година. Наведе дека со решение на Центарот за социјална работа сега покојната Ана Костова била ставена под старателство поради делумно одземена деловна способност и дека за старател и бил поставен тужи-

телот. Тој наведе дека тужениот не живее во Македонија повеќе од 25 години, а последно место на живеење му е во Варна, Република Бугарија. Тужителот наведе дека тужениот во месец ноември 1994 година ненајавено пристигнал во Скопје и тоа во станот на нивната мајка, сега покојната Ана Костова, која тогаш била болна откако доживеала мозочен удар. По краток престој тужениот ја однел мајка им со себе во Бугарија на гости, за што тужителот не знаел, затоа што го нашол станот заклучен, а тужителот не го известил дека ја зел мајка им со себе во Бугарија. Тужителот Владо Иванов навел дека пред да ја однесе мајка им во Бугарија, тужениот склучил договор за доживотна издршка со неа, а таа го продала станот во Скопје во кој живеела и парите му ги предала на тужениот. Тужителот наведе дека откако ја однел мајка им во Бугарија не се грижел за неа, туку ја оставил кај нејзините две сестри Мира и Роза, кои живеат во Бугарија. Тужителот наведе дека ѝ се јавил на тетка му Роза, која кажала дека нема можности да се грижи за неговата мајка, и дека тој по дипломатски пат, заедно со својот син, успеале да ја вратат Ана Костова во Македонија. Наведе дека неговата мајка се жалела дека во Бугарија не се грижеле за неа и дека изгледала многу лошо, физички и психички исцрпено. Наведе дека во 2001 година, откако разбрал дека нивната мајка починала тужениот дошол во Скопје и спровел оставинска постапка пред Основниот суд Скопје 2 за оставината на сега покојната Ана Костова, при што било донесено решение дека се запира постапката затоа што покојната нема имот, со образложение дека таа за време на животот склучила договор за доживотна издршка со тужениот Трајан Иванов. Истакна дека тужениот воопшто не ги реализирал своите обврски од договорот за доживотна издршка и дека за мајка му се грижел тој, како син и старател. Наведе дека тој ја чувал својата мајка заедно со својот син и сопругата пред да ја однесе тужениот во Бугарија и дека потоа ја чувале откако ја вратиле од Бугарија и дека ја погребале по нејзината смрт. Истакна дека неговата мајка, Ана Костова во моментот на потпишувањето на договорот за доживотна издршка, како и на договорот за купопродажба на станот не била во состојба да го сфати значењето на тие акти и предложи да се усвои тужбеното барање и да се поништи договорот за доживотна издршка.

Тужениот преку својот полномошник наведе дека не се точни наводите во тужбеното барање дека тужениот не го исполнувал договорот за доживотна издршка и дека во секој случај доколку не го исполнувал договорот тоа не е причина за ништовност, туку за раскинување на договорот. Наведе дека кај странките во моментот на склучување на договорот постоела сериозна и стварна намера за склучување на таквиот договор и дека тој не е фиктивен. Наведе дека долги години живеел и работел во странство, а додека бил во Австралија и Германија сега покојната мајка доаѓала да го посети и останувала по неколку месеци. Наведе дека кога дознал дека мајка му е болна дошол во Скопје и дека се договорил со брат му да ја чуваат мајка им по три месеци секој. Потоа наведе дека тужителот рекол дека неговиот син ќе ја чува својата баба, а мајка им го слушнала разговорот, се налутила и рекла дека таа го родила својот син, а не својот внук и дека сака да ја води од тука. Наведе дека решил да ја земе својата мајка со себе, но дека станот не можел да седи празен и дека треба да се продаде. Наведе дека тогаш склучил и договор за доживотна издршка со својата мајка и дека таа го продала својот стан пред адвокат и пред сведоци. Тужениот наведе дека ја однел потоа својата мајка во Бугарија каде се грижел за неа заедно со својата сопруга, но дека потоа се разболел и требало да оди на операција во Германија и затоа ја однел својата мајка кај нејзините сестри да ја чуваат. Наведе дека по два месеци ја пратил својата сопруга да ја земе мајка му од Бугарија и да ја донесе во Германија, но дека таа не ја нашла во Бугарија поради тоа што тужителот и неговиот син ја зеле и ја однеле во Македонија.

На главната расправа судот ги допушти и ги изведе предвидените докази. Констатирано е дека на ден 12.2.1994 година починатата Ана Костова имала мозочен удар, при што и била укажана медицинска помош, но не била задржана во болница бидејќи немало доволно место. Во болница ја однеле тужителот и неговиот син, а бил известен и тужениот, кој дошол да ја види во болница, но потоа си отишол. Потоа болната била однесена во својот стан, каде тужителот и неговата сопруга се грижеле за неа, и во тој период живееле со неа. Во тоа време сведокот Тодор Стојановски ја посетувал скоро секој ден болната, бидејќи бил лекар и ја проверувал здравствената состојба на болната. На крај на 1994 година тужите-

лот требало да оди на пат и му се јавил на тужениот дали може да ја чува нивната мајка. Тужениот во тој период не можел да дојде во Скопје, и тужителот му се јавил на сведокот Тодор Стојановски да ја земе нивната мајка и да ја чува. На почеток на 1995 година тужениот ја зел неговата мајка и ја однел во нејзиниот стан. Кога тужителот се вратил од пат, тужениот сè уште живеел во станот на мајката и тој бил во контакт со тужителот. На 12.1.1995 година додека тужениот бил во Скопје, помеѓу него и Ана Костова бил склучен договор за доживотна издршка, со кој било предвидено нејзиниот син, тужениот Трајан Иванов доживотно да ја издржува, да ја негува, храни, да и обезбеди медицинска грижа во случај на болест, да живее со неа во заедница и да ја погребне според месните обичаи во случај на смрт, а по нејзината смрт да го наследи нејзиниот стан и целокупниот друг подвижен имот. По склучувањето на договорот, Ана Костова склучила договор за купопродажба на станот на 3.2.1995 година, а парите од продажбата ги земал тужениот. Потоа тој, без да каже на никој ја однел во Бугарија, каде ја однел во Болницата во Варна во која и била издадена дијагноза дека не покажува пореметување во психо-мисловните функции. По неколку месеци тужениот требало да оди на операција во Германија и ја оставил неговата мајка кај нејзините две сестри во Бугарија. По неколку месеци тужениот ја испратил својата сопруга да ја земе неговата мајка и да ја донесе во Германија, но таа веќе била однесена во Македонија од страна на тужителот и неговиот син. Тужителот, откако стапил во контакт со сестрата на мајка му, која го известила дека не може да се грижи за својата сестра, ја донел мајка му во Скопје, во својот стан. Кога ја донел мајка му во Скопје, таа била во лоша состојба, бидејќи во Бугарија доживеала втор мозочен удар. Веднаш по доаѓањето во Скопје сведокот Тодор Стојановски ја посетил Ана Костова, која била во лоша здравствена состојба, но свесна и кажала дека тужениот Трајан често ја оставал сама и без храна во Бугарија. Со решение на Центарот за социјална работа на Ана Костова и била делумно одземена деловната способност, а како старател бил поставен тужителот. Додека таа била жива, преку својот син, тужителот Владо Иванов покренала постапка за поништување на договорот за купопродажба на својот стан, а со одлука на судот договорот бил поништен. Ана Костова живеела кај

тужителот во неговиот стан, сè додека не починала во октомври 1999 година. Тужителот ги сносел трошоците за погреб, а тужениот не присуствувал на погребот на неговата мајка. Во тек на 2001 година тужениот дошол во Скопје и не се јавил на никој, но покренал оставинска постапка по смртта на неговата мајка Ана Костова, по што со решение постапката била запрена поради немање имот, а поради склучениот Договор за доживотна издршка.

АНА Костова пред да го потпише договорот за доживотна издршка се здобила со два мозочни удари. Четири месеци пред да го потпише договорот имала васкуларна излапеаност, а на психички план таа покажувала конфузност, дезориентација, некритичност и пореметување на емоциите. Васкуларна излапеаност е можна после два шлога, особено кај постари лица. Покојната Ана Костова во времето на потпишувањето на договорот за доживотна издршка била делумно деловно неспособна затоа што претходно претрпела два мозочни удара кои направиле такви мозочни пореметувања коишто ја спречиле покојната да го сфати значењето на тоа што го потпишала и да ги процени евентуалните последици што ќе произлезат по потпишувањето на Договорот за доживотна издршка. Ова судот го констатираше врз основа на наодот и медицинското вештачење на д-р Иван Петровски. Судот не дава доверба на дијагнозите за Ана Костова направени во Бугарија, поради тоа што, согласно медицинското вештачење на д-р Петровски, апсолутно е невозможно мозочната излапеаност да се излекува за неколку месеци по настанувањето на два мозочни удари по крварење на мозокот. Излапеаноста е неизлечива состојба или болест.

Согласно чл. 95 ст. 1 од ЗОО договорот кој не е во согласност со уставот, законите и добрите обичаи е ништовен. Од изведените докази на главната расправа се утврди дека тужениот Трајан Иванов по склучувањето на Договорот за доживотна издршка со неговата мајка не го почитувал договорот, не се грижел за мајка му и не живеел со неа, туку ја однел во Бугарија, повремено ја гледал и ја оставил кај нејзините сестри. Тужениот имал обврска по нејзината смрт да ја погребва, што исто така не го направил. Поради сево ова, судот донел одлука дека договорот е ништовен и како таков не произведува правни дејствија.

64. Договор за доживотна издршка склучен пред суд

Договор за доживотна издршка

Склучен на ден 02.06.2005 година, помеѓу:

1. Миланчо Марков од Скопје со живеалиште на ул. Даме Груев бр. 5 со ЕМБГ 1207944122021 и бр. на л.к. 88345 издадена од МВР Скопје, во понатамошниот текст: примател на издршката и

2. Марија Видова од Скопје со живеалиште на ул. Методија Антонов Ченто бр. 62 со ЕМБГ 2204965455001 и бр. на л.к. 124357, во понатамошниот текст: давател на издршката.

Член 1

Примателот на издршката е во поодминати години и поради возраста и нарушеното здравје има потреба од чување и негување од страна на друго лице и затоа, за да си обезбеди подобар помин во наредните години од својот преостанат живот, го склучува овој договор за доживотна издршка.

Член 2

Примателот на издршката е сопственик на следниве недвижни и подвижни ствари:

1. Куќа со површина од 250 м² и дворно место од 300 м², која се наоѓа на ул. Водњанска бр. 56, во месноста викано Средно Водно – Скопје, запишана во Имотен лист бр. 34573, КП бр. 3567, КО Центар – Скопје;
2. Викендица со површина од 150 м² и дворно место од 240 м² во Лагадин Охрид, запишана во Имотен лист бр. 286 КП 3240, КО Лагадин-Охрид;
3. Деловен простор во површина од 500 м² во Градскиот трговски центар во Скопје, спрат 2, локал 24, запишан во Имотен лист бр. 23446, КП бр.11243, КО Центар;
4. Хартии од вредност од АД Алкалоид со номинална вредност од 20.000.000, 00 денари;

Член 3

Со овој договор за доживотна издршка давателката на издршката превзема обврска да го издржува примателот на издршката, при што треба да се грижи за неговата личност и задоволување на неговите потреби, да го чува, негува, да му приготвува јадење и да го храни, да ја одржува неговата лична хигиена и хигиената во просториите во кои примателот на издршката живее, во случај на болест да му обезбеди лекарска помош и лекување, по потреба и стационар, да се грижи навреме да бидат плаќани неговите финансиски обврски и во случај на смрт да обезбеди пристоен погреб, гробот да го уреди хортикултурно, да подигне надгробен споменик и да ги дава вообичаените задушнини согласно верските обичаи. За трошоците за извршување на овие обврски давателот на издршката може да ги употреби и приходите од имотот на примателот на издршката, како и дел од неговата пензија во вредност од 5 000 ЕУР, со тоа што на примателот на издршката секој месец ќе му остава и дава доволно пари во готово од најмалку една петина од пензијата.

Член 4

Како надомест за издржувањето што е опишано претходно, примателот на издршката и ги остава на давателката на издршката недвижностите и подвижните предмети и права кои се опишани погоре во членот 2 од овој договор, чие предавање во сопственост на давателката на издршката се одлага сè до смртта на примателот на издршката.

Член 5

Врз основа на овој договор давателката на издршката и без посебно полномошно е овластена да управува со имотот на примателката опишан во членот 2 од овој договор, да го изнајмува, да се грижи за неговото економско искористување, да ги прибира приходите и воопшто да се грижи за неговото искористување како добра домаќинка.

Член 6

Вредноста на имотот содржана во членот 2 од овој договор, договорните страни ја проценуваат на 1.800.000,00 ЕУР во денарска противвредност.

IV. Тестаментално наследување

Член 7

Заради остварување на целите на овој договор, давателката и примателот на издршката воспоставуваат заедница на живот, со тоа што давателката на издршката ќе живее во куќата на примателот на издршката.

Член 8

Давателката на издршката има право да бара, согласно законските прописи, во јавните книги во кои се запишуваат правата на недвижностите, да се прибележат нејзините права од овој договор.

Член 9

Составен дел на овој договор е Медицинско невропсихијатриското мислење на ЈЗО-Психијатриска болница Скопје бр. 13245 од 12.02.2006

Член 10

Овој договор е составен во 7 еднакви примероци, од кои еден останува во судот откако судијата откако во присуство на странките и двајца сведоци ќе го завери, два примероци се за примателот на издршката, а останатите примероци се за давателката на издршката.

Давателка на издршката

Примател на издршката

Сведоци:

1. _____

Марика Митровска од Скопје, ул. Гоце Делчев бр.4
со л.к. 34251 и ЕМБГ 3102953455871

2. _____

Хрисула Митрова од Скопје Бул. Јане Сандански бр 12/3-34
со л.к. 23114 и ЕМБГ 2408954467008

ОСНОВНИОТ СУД СКОПЈЕ 2 СКОПЈЕ

потврдува дека договорните страни, и тоа МИЛАНЧО МАРКОВ од Скопје со живеалиште на ул. Даме Груев бр. 5 со ЕМБГ 1207944122021 и бр. на л.к. 88345 издадена од МВР Скопје, од една страна како примател на доживотна издршката и МАРИЈА ВИДОВА од Скопје со живеалиште на ул. Методија Антонов Ченто бр. 62 со ЕМБГ 2204965455001 и бр. на л.к. 124357, од друга страна како давател на доживотната издршка, овој договор за доживотна издршка откако им беше прочитан од страна на судијата и притоа беа подучени со правата и обврските предвидени со Законот за наследувањето, истите при чиста свест и здрав разум и непринудени од никого, своерачно го потпишаа пред судот и сведоците МАРИКА МИТРОВСКА од Скопје, ул. Гоце Делчев бр.4 со л.к. 34251 и ЕМБГ 3102953455871 издадена од ГУВР Скопје и ХРИСУЛА МИТРОВА од Скопје Бул. Јане Сандански бр 12/3-34 со л.к. 23114 и ЕМБГ 2408954467008 издадена од ГУВР Скопје.

Такса во износ од 12.000,00 денари е наплатена.

ОСНОВЕН СУД СКОПЈЕ 2 СКОПЈЕ

Ов. II бр. 64/05 од 02.06.2005 г.

Судија

65. Изјава за раскинување на договор за доживотна издршка

ИЗЈАВА

Од **Мила Миланова** од Скопје, ул. АСНОМ, бр. 33 Скопје, со л.к. бр. 23873 и ЕМБГ 1211936454007.

Јас, долупотпишаната **Мила Миланова** од Скопје, со живеалиште на ул. АСНОМ бр. 33 со л.к. бр. 23873 и ЕМБГ 1211936454007 во својство на **Примател на издршка**, на ден 24.III.2006 година, имам склучено Договор за доживотна издршка со мојата ќерка **Марија (Миланова) Аврамска** од Скопје, ул. Марко Гинев бр. 12, со ЕМБГ 2201947465074, во својство на **Давател на издршка**, заведен под Ов.Шбр. 84/06 во Основниот суд Скопје I Скопје.

По смртта на мојата ќерка **Марија Аврамска** од Скопје ул. Марко Гинев бр. 12, со ЕМБГ 2201947465074, – **Давателот на издршката**, под полна одговорност, слободно и неприсилена од никого, изјавувам дека **не сакам Договорот за доживотна издршка** (заведен под Ов.Шбр. 84/06 во Основниот суд Скопје I Скопје) да **остане во сила** и истиот во својство на Даватели на издршката да биде продолжен од законските наследници на мојата ќерка Марија Аврамска – нејзините синови:

1. **Милорад Аврамски** од Скопје, ЕМБГ 0406980456007 со престој во Канада

2. **Слободан Аврамски** од Скопје, ЕМБГ 2907978455004 со престој во САД

Под полна одговорност изјавувам дека со наведените лица, долг временски период, односите ни се крајно нарушени, без меѓусебна комуникација и контакт.

Бидејќи живеев заедно со мојата почината ќерка – Марија Аврамска, под полна одговорност изјавувам дека нејзините одно-

си со синовите (Милорад и Слободан) беа крајно нарушени, без комуникација, односно како спротивни страни водеа судски постапки сè до смртта на мојата ќерка.

Врз основа на претходно наведеното, изјавувам дека не постои волја и желба од моја страна за продолжување на гореспоменатиот Договор за доживотна издршка со наследниците на Давателот на издршката, согласно одредбите на Законот за облигационите односи. Ова е последица на континуираните нарушени односи, конфликти и изразено непочитување кон мене од нивна страна. Со смртта на Давателот на издршката, сметано од 08.VII.2009 година, престанал да **Договорот за доживотна издршка** заведен под **Ов.Шбр. 84/06** во Основниот суд Скопје I Скопје и не произведува права и обврски за страните.

Изјавата ја дава и своерачно ја потпишува
Скопје, Мила Миланова

_____

_____

CIP - Каталогизација во публикација Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

347

347.65/.68

МИЦКОВИЌ, Дејан

Граѓанско применето право [Електронски извор] : (наследно право) /
Дејан Мицковиќ, Ангел Ристов. - Скопје : Универзитет "Св. Кирил и
Методиј", 2015

Начин на пристап (URL): <http://www.ukim.edu.mk/e-izdavastvo>
- Текст во ПДФ формат, содржи 200 стр.. - Наслов
преземен од екранот. - Опис на изворот на ден 13.07.2015

ISBN 978-9989-43-382-5

1. Ристов, Ангел [автор]

а) Граѓанско право б) Наследно право

COBISS.MK-ID 99000074